

Vyhodnotenie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja (PHSR KSK) za rok 2022

1. Analýza stavu rozvoja Košického kraja

V nasledujúcom texte uvádzame analýzu silných a slabých stránok a výziev v rozvoji v nadväznosti na plnenie cieľov PHSR Košického kraja podľa jednotlivých oblastí.

EKONOMIKA A ĽUDSKÉ ZDROJE

Silné stránky:

- priaznivá veková a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva
- významný vzdelávací, inovačný a výskumný potenciál
- existujúce klastre v oblasti IKT technológií, robotiky a automatizácie a v oblasti cestovného ruchu, potenciál vzniku nových klastrov
- založenie Inovačného centra Košického kraja

Slabé stránky:

- vysoká nezamestnanosť, predovšetkým dlhodobá nezamestnanosť
- porovnateľne nižšie mzdy, vysoká miera chudoby a sociálnej exklúzie
- 6 okresov spadajúcich do kategórie najmenej rozvinutých okresov
- porovnateľne nižšia intenzita podnikateľskej aktivity a nižšia dynamika vzniku nových podnikov všetkého druhu (obchodných spoločností, družstiev i fyzických osôb)

Výzvy v rozvoji:

- vyššia a efektívnejšia podpora rozvoja lokálnej ekonomiky a ekonomiky Košicko-Prešovskej aglomerácie
- efektívnejšie využívanie endogénneho potenciálu Košicko – Prešovskej aglomerácie
- vyššia podpora tvorby nových pracovných miest v prioritných oblastiach
- podpora nadväznosti vzdelávania na potreby trhu práce
- vyššia podpora pri riešení problémov a potrieb malých obcí a miest
- ďalší rozvoj inovačných ekosystémov a hodnotových reťazcov v kraji
- efektívnejšie využívanie malých lokálnych zdrojov na výrobu energie a obnoviteľných zdrojov energie
- implementácia integrovaného prístupu k regionálnemu a územnému rozvoju

KREATÍVNA EKONOMIKA A INOVÁCIE

Silné stránky:

- schválená Regionálna inovačná stratégia Košického kraja
- rastúca ponuka služieb v oblasti podpory podnikania, inovácií a kreatívnej ekonomiky
- založenie Inovačného centra Košického kraja
- rozvinutý IKT sektor
- funkčné klastre a vznik nových klastrov (Košice IT Valley, Košický klaster nového priemyslu a pod.)
- multifunkčné kultúrno-kreatívne centrá: Tabačka Kulturfabrik, Kasárne Kulturpark, atď.
- úspešné firmy, podnikatelia a aktéri v rôznych oblastiach kreatívneho priemyslu

- mesto Košice získalo titul UNESCO City of Media Arts a má aktívnu organizáciu pre podporu kultúry a kreatívnej ekonomiky Creative Industry Košice, n. o. (CIKE)
- zahraniční investori v IKT v Košickom kraji
- medzinárodné skúsenosti a projekty
- existujúca kultúrna infraštruktúra
- vzdelávacie ponuky v oblasti kreatívneho priemyslu (stredné školy, TUKE, UPJŠ, kurzy, atď.)
- plánované investície do Krajského kreatívneho centra

Slabé stránky:

- nedostatočná prezentácia a marketing kultúrneho a kreatívneho priemyslu a lokálnych tvorcov, produktov a služieb
- deklarovaná politická podpora MSP a kreatívneho priemyslu nie je dostatočne transformovaná do praxe
- nízka regionálna identita
- vysoká miera závislosti na verejných financiách v oblasti kultúry a umenia
- nedostatočné využívanie kreatívnych a inovačných metód vo verejnom, súkromnom a akademickom sektore
- únik mozgov
- absencia exportnej stratégie

Výzvy v rozvoji:

- rozvoj ekosystému kreatívnej ekonomiky a podpory inovácií
- lepšie prepojenie výskumu a vývoja na potreby praxe aj pre komerčné využitie
- lepšia spolupráca regionálnych aktérov z verejného a súkromného sektora na konkrétnych rozvojových témach praxe
- využitie kreatívneho priemyslu pre rozvoj služieb a produktov vo verejnom a súkromnom sektore
- projekt Krajského kreatívneho centra
- vytvorenie kreatívneho klastra
- lepšie prepojenie trhu práce a vzdelávania
- budovanie regionálnej identity
- tvorba a rozvíjanie lokálnych produktov a ich popularizácia
- prepojenie kreatívneho priemyslu s ďalšími oblasťami a odvetviami hospodárstva (napríklad cestovný ruch, zdravotníctvo, sociálna oblasť, priemysel, atď.)
- nové technológie a ich využívanie v kreatívnom priemysle (3D tlač, 3D sken, umelá inteligencia, rozšírená realita, virtuálna realita, atď.)

DOPRAVA

Silné stránky:

- rozvinutý dopravný systém z hľadiska plošného pokrytia územia – hustá sieť liniek pravidelnej autobusovej dopravy dostatočne pokrýva celé územie kraja a prakticky všetky cesty I., II. a III. triedy
- ponuka dopravných služieb na stabilnej úrovni – najmä v prímestskej autobusovej doprave – je snahou dlhodobo udržať výkony prímestskej autobusovej dopravy
- relatívne vysoká hustota krajských ciest II. triedy a lokálnych ciest III. triedy regionálneho charakteru

- podmienky pre tvorbu Integrovaného dopravného systému v spolupráci s PSK
- existencia Dopravného modelu KSK, ktorý je prepojený s Dopravným modelom PSK do jednotného celku
- zabezpečenie relatívne pravidelného a stabilného financovania správy a údržby jestvujúcej cestnej siete
- postupné znižovanie počtu dopravných nehôd, počtu usmrtených a zranených, ako aj škôd na majetku
- vytvorenie spoločného organizátora Košickým a Prešovským samosprávnym krajom – IDS Východ pre región Východné Slovensko
- platba cestovného v autobusoch prímestskej autobusovej dopravy prostredníctvom NFC mobilného telefónu na východnom Slovensku

Slabé stránky:

- nedostatočné napojenie územia na nadradenú cestnú infraštruktúru, nedobudovaná sieť diaľnic, rýchlostných ciest a diaľničných privádzačov, čo prispieva k zvyšovaniu dopravného zaťaženia regionálnych ciest a brzdí prílev investícií do kraja
- v okresoch Gelnica a Spišská Nová Ves dokonca nie sú ani žiadne cesty I. triedy a intenzita dopravy na cestách II. triedy dosahuje 15 000 vozidiel za 24 hodín
- nevyužitý potenciál železničnej infraštruktúry s nízkou ponukou železničnej dopravy, ktorú objednáva Ministerstvo dopravy a výstavby SR
- veľký investičný dlh a veľký rozsah odloženej údržby železničných tratí má za následok znižovanie rýchlostí osobnej aj nákladnej vlakovej dopravy a meškania vlakov
- nízka úroveň kvality zastávok a staníc, nízky rozsah doplnkových služieb a absencia integrovanej infraštruktúry verejnej osobnej dopravy
- minimálna preferencia systémov verejnej dopravy v mestách
- prekračovanie maximálnej povolenej rýchlosti v intravilánoch miest a obcí – najčastejšia príčina dopravných nehôd
- nízka efektívnosť výkonu bežnej a zimnej údržby ciest II. a III. triedy vo vlastníctve Košického samosprávneho kraja
- nedostatočné rozšírenie využitia informačných technológií pri riadení a výkone správy a údržby ciest
- nedostatočná rýchlosť prípravy a výstavby nadradenej cestnej aj železničnej infraštruktúry
- nedostatočný prietok Q100 u mostov nad vodnými tokmi a nedostatočná zaťažiteľnosť mostov, môže ohroziť plynulú dopravnú obsluhu územia nákladnou dopravou
- nedostatočné sústredenie zdrojov na modernizáciu mostov, napriek investíciám sa zhoršuje stavebnotechnický stav mostných objektov na cestách

Výzvy rozvoja:

- aplikácia Plánu dopravnej obslužnosti a spracovaného Dopravného modelu KSK
- aplikácia Plánu udržateľnej mobility Košického kraja
- zavedenie zónovej tarify na území KSK a PSK
- vývoj mobilnej aplikácie IDS Východ pre prímestskú autobusovú dopravu, mestskú dopravu a železničnú dopravu s možnosťou online vyhľadávania dopravných spojení a nákupu cestovného lístka
- aplikácia centrálného dispečingu IDS Východ na území KSK a PSK
- príprava nového programového obdobia 2021 – 2027, oblasti podpory: verejná osobná doprava, integrovaný dopravný systém, cestná infraštruktúra (cesty II. a III. triedy, mosty, cyklotrasy)

- príprava vstupu krajských miest Košice a Prešov do organizátora IDS Východ a potenciálne zapojenie ďalších miest na východnom Slovensku
- príprava obsluhy územia verejnou dopravou a riešenie problematiky dopravnej infraštruktúry v súvislosti s priemyselným parkom Valaliky pre automobilku Volvo
- spolupráca pri príprave cestnej a železničnej infraštruktúry v súvislosti so Strategickým územím Valaliky a automobilkou Volvo
- reakcia na aktuálny vojenský konflikt na Ukrajine a budúci potenciál vstupu Ukrajiny do Európskej únie a NATO aj konkrétnymi opatreniami v dopravnej infraštruktúre:
  - a. urýchlenie prípravy a výstavby diaľnice D1 Košice – Ukrajina,
  - b. urýchlenie modernizácie železničnej trate, úzkeho aj širokého rozchodu Košice – Ukrajina,
  - c. urýchlenie výstavby terminálov a prekladísk GLIP, terminál Haniska, terminál Dobra
  - d. modernizácia regionálnych ciest a mostov

ENERGETIKA

Silné stránky:

- zavedenie energetického manažmentu organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK
- spustenie realizácie projektu ELENA v spolupráci s EIB
- realizácia projektov na rekonštrukciu budov formou EPC projektov
- zvyšovanie energetickej efektívnosti čerpaním štrukturálnych fondov

Slabé stránky:

- chýbajúce databázy majetku, zdrojov energií a spotrebičov energií
- energetické monitorovanie spotrieb energií – manuálne spracovanie dát
- časová náročnosť realizácie obnovy budov z hľadiska energetickej efektívnosti
- chýbajúci strategický dokument rozvoja energetiky kraja

Výzvy v rozvoji:

- vybudovanie energetického monitoringu a manažmentu na báze IoT
- pasportizácie nehnuteľnosti s následnou implementáciou do databáz

SOCIÁLNA OBLASŤ

Silné stránky:

- priaznivý pomer medzi verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb na území KSK
- kontinuálna práca Úradu KSK v oblasti plánovania rozvoja sociálnych služieb
- zvyšovanie kvality služieb v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK prostredníctvom zavádzania podporných systémových nástrojov (ISO, CAF, CYGNUS)
- jasne zadefinované koncepcie rozvoja sociálnych služieb u verejných poskytovateľov
- systémovo riešené špecializované poradenstvo (optimalizovaná sieť špecializovaných poradenských služieb)
- zapojenie verejného poskytovateľa sociálnych služieb (LIDWINA DSS) do národného projektu deinštitucionalizácie
- reflektovanie KSK na potreby občanov so špecifickými potrebami (zriadenie špecializovaných zariadení pre autistov, špecializovaných ambulatných služieb pre ľudí s demenciou, atď.)
- odborný potenciál zamestnancov sociálnych služieb na území KSK

- legislatívne upravená možnosť financovania sociálnych služieb z iných, tzv. nadštandardných činností (§ 15 ods. 3 zákona o sociálnych službách) a z prostriedkov verejného zdravotného poistenia
- existencia kancelárie prvého kontaktu na Úrade KSK
- zapojenie zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK do projektu Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – podpora transformačných tímov (SUBSIDIUM – IV. cyklus),
- spolupráca zariadení sociálnych služieb s ÚPSVaR SR (zapájanie do projektov, absolventská prax, aktivačná činnosť, atď.)
- podpora Dobrovoľníckeho centra Košického kraja

Slabé stránky:

- suplovanie nedostatku sociálnych bytov sociálnymi službami (zariadenie podporovaného bývania, útulky, domovy na polceste)
- neprepojenosť komunitných plánov sociálnych služieb obcí na Konceptiu rozvoja sociálnych služieb KSK
- absencia koncepcií rozvoja sociálnych služieb u neverejných poskytovateľov (častá zmena druhu sociálnej služby)
- nedostatočná úroveň vzdelávania zamestnancov sociálnych služieb
- nízke ohodnotenie a nízky status zamestnancov sociálnych služieb
- slabá vzájomná spolupráca a prepojenosť jednotlivých zariadení sociálnych služieb podľa druhu služby, cieľových skupín
- suplovanie kompetencií obcí zo strany KSK

Výzvy v rozvoji:

- zjednotenie posudkovej činnosti
- vytváranie nových pracovných príležitostí prostredníctvom legislatívnych zmien v úprave podmienok priznávania príspevku za opatrovanie a realizácie národných projektov (poskytovaním opatrovateľskej služby) a tým aj zníženie nezamestnanosti v kraji
- existencia viacerých strategických dokumentov a programov na národnej úrovni podporujúcich rozvoj komunitných služieb
- široká paleta vzdelávacích kurzov pre zamestnancov sociálnych služieb
- spolupodieľanie sa obcí a miest na financovaní sociálnych služieb
- zvýšenie príspevku za opatrovanie blízkej osoby
- potenciál obcí, ktoré môžu v spolupráci s Úradom KSK komunitne plánovať rozvoj sociálnych služieb v závislosti na potrebách miestneho obyvateľstva
- prítomnosť univerzitných a vysokoškolských pracovísk, ktoré môžu napomôcť rozvoju sociálnych služieb napr. výskumom, ale aj dôslednejším prepojením potrieb praxe so vzdelávaním, možnosť kvalitného ďalšieho vzdelávania zamestnancov a pod.
- prevencia duševných chorôb na stredných školách
- motivovať zamestnancov v oblasti sociálnych služieb o celoživotné vzdelávanie
- podporovať status zamestnancov sociálnych služieb

ZDRAVOTNÍCTVO

Silné stránky:

- väčšina infraštruktúry vo verejnom vlastníctve – investovanie a zveľadenie majetku
- komplexná komunitná infraštruktúra

- odborný potenciál poskytovateľov všeobecnej, špecializovanej a inej špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti
- primeraná sieť ústavných zdravotníckych zariadení
- know-how pri riešení a organizovaní boja proti pandémie

Slabé stránky:

- zastaraná infraštruktúra zdravotníckych zariadení a vysoký investičný dlh nehnuteľností využívaných na zdravotné strediská, resp. prenajímaných poskytovateľom zdravotnej starostlivosti
- nedostatok poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v primárnom kontakte
- absencia komplexného prepojenia zdravotnej a sociálnej starostlivosti s dôrazom na princíp dlhodobej zdravotnej starostlivosti
- nedostatočná dostupnosť zdravotnej starostlivosti vo vybraných špecializáciách
- vysoký priemerný vek lekárov primárnej aj špecializovanej zdravotnej starostlivosti
- dlhé čakacie doby na špecializovanú zdravotnú starostlivosť, resp. plánované operačné výkony
- nedostatok finančných zdrojov v zdravotníctve
- starnutie populácie

Výzvy v rozvoji:

- zlepšenie kvality a komplexnosti zdravotnej starostlivosti
- možnosť integrácie siete všeobecných lekárov
- príležitosť na komplexnú reformu celého systému poskytovania zdravotnej starostlivosti v SR
- rozširovanie kompetencií všeobecných lekárov
- možnosť zabezpečenia financií z fondov EÚ, ako aj z prostriedkov Plánu obnovy a odolnosti na podporu primárneho kontaktu, vybraných špecializovaných ambulancií a pre ústavné zdravotnícke zariadenia
- zvýšenie energetickej úspory zdravotníckych zariadení a tým zníženie prevádzkových nákladov zdravotníckych zariadení
- modernizácia prístrojového vybavenia pre komplexné poskytovanie zdravotnej starostlivosti
- zavedenie eHealth, elektronizácia a telemedicína
- vytváranie komplexných služieb bližšie k pacientovi
- posilnenie primárnej zdravotnej starostlivosti pri trende zvyšujúcej sa prevalencie chronických ochorení
- integrované služby zdravotnej starostlivosti, služby podpory zdravia a služby sociálnej starostlivosti vo vymedzenej spádovej oblasti
- postupná optimalizácia siete nemocníc
- vytvorenie komunitných nemocníc orientovaných najmä na oblasť psychického zdravia, oblasť dlhodobej a paliatívnej zdravotnej starostlivosti
- vytvorenie vzájomne prepojených regionálnych zdravotných centier
- poskytovanie zdravotnej a lekárenskej starostlivosti z úrovne krajského poskytovateľa zdravotnej a lekárenskej starostlivosti

CESTOVNÝ RUCH

Silné stránky:

- mimoriadny prírodný potenciál, zachovalá a atraktívna príroda, vysoká koncentrácia prírodných daností na malom území vhodná na ekoturizmus
- výhodná geografická poloha (blízkosť trhov HU, UA a PL a existujúce medzinárodné vzťahy, spolupráca s Prešovským krajom, blízkosť stredísk cestovného ruchu k veľkým mestám – Košice, Prešov, Poprad a k iným turistickým lokalitám – Tatry)
- silné zastúpenie turistických atraktivít – prírodných, historických, kultúrnych, folklórnych
- unikátne pamiatky zapísané na zozname svetového dedičstva UNESCO
- marketingová činnosť a marketingové kampane majú kladné pôsobenie na rozvoj cestovného ruchu v kraji
- vyvážené online prezentácie významných atraktivít zo všetkých častí kraja, vrátane turistickej aplikácie, ktorá je mobilnou offline verziou webu
- jednotliví aktéri cestovného ruchu a kraj vytvárajú komplexné podmienky pre zavedenie sezónnych dopravných spojov, ktoré prispievajú k dopravnej dostupnosti lokalít, a tým aj k rozvoju cestovného ruchu
- veľmi dobré predpoklady pre využitie súčasných trendov cestovného ruchu a takmer vo všetkých prípadoch existujú základné predpoklady pre ich rozvoj
- dotačný program Terra Incognita je kladne hodnotený nástroj podpory a financovania rôznych aspektov cestovného ruchu v súlade s očakávanými cieľmi
- v kraji sa nachádzajú stredné školy aj vysoká škola, ktoré ponúkajú možnosť študovať manažment cestovného ruchu
- dopravná dostupnosť kraja zo zahraničia (blízkosť 3 letísk – Košice, Poprad, Budapešť, napojenosť na medzinárodné cestné koridory)
- existujúca sieť destinačných organizácií aktívnych v rozvoji cestovného ruchu (organizácie cestovného ruchu, združenia) na regionálnej a krajskej úrovni
- Košický kraj má najlepšie podmienky na rozvoj ekoturizmu (Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom kraji)

Slabé stránky:

- ekonomická rozvinutosť kraja (najmä niektorých lokalít) je pomerne nízka
- dopravná infraštruktúra je jednoznačne jedným z najslabších článkov v rozvoji cestovného ruchu, hlavne nevyhovujúca dostupnosť k turistickým atrakciám
- náročnejšia dopravná dostupnosť stredísk cestovného ruchu verejnou dopravou najmä počas víkendov, sviatkov a prázdnin
- verejná doprava v kraji spája najmä hlavné dopravné uzly pre miestnych obyvateľov, bez dopadu na podporu turistických atraktivít
- cyklodoprava v kraji je komplikovaná, chýbajú cyklopruhy či samostatné cyklotrasy mimo ciest pre motorové vozidlá, ako aj doplnková infraštruktúra (parkoviská/úložiská pre bicykle), zároveň chýba dostatočné povedomie o pravidlách správania sa na cestách aj mimo nich (cyklistov, ale aj šoférov a ďalších účastníkov premávky), čo negatívne ovplyvňuje pocit bezpečnosti
- návštevnosť je koncentrovaná do väčších miest, prípadne k väčšej turistickej atrakcii, rozloženie turistov tak je značne diverzifikované
- dopyt je koncentrovaný do hlavnej letnej sezóny, zimná návštevnosť je extrémne nízka
- sekundárna ponuka mimo mesta Košice a okresu Spišská Nová Ves je návštevníkmi vnímaná nedostatočne z pohľadu kvality alebo dostupnosti
- absencia doplnkových služieb pri významných pamiatkach

- ubytovacie zariadenia nie sú strategicky rozložené v kraji, aby pokryli potreby návštevníkov v každom regióne
- stravovacie zariadenia sú rozmiestnené predovšetkým vo väčších mestách kraja
- absencia stravovania vo vidieckych oblastiach
- absencia web portálu s komplexnou ponukou služieb cestovného ruchu pre celý kraj
- chýba dobre vyhľadateľný portál, ktorý by ponúkal rady, informácie a inšpiroval by k návšteve regiónu
- slabá pripravenosť poskytovateľov služieb na cestovný ruch a kvalita služieb
- doplnková infraštruktúra je nedostatočná, chýbajú odpočinkové miesta, toalety, parkoviská, občerstvenie a ďalšie vhodné "príležitosti na mýňanie peňazí" návštevníkov
- nie všetky turisticky atraktívne lokality sú spravované OOCR, či porovnateľnou organizáciou
- štruktúra destinačného manažmentu je nejednotná a nevyvážená, oblasti s vysokým potenciálom (Gemery, Abov okrem mesta Košice) majú ťažký prístup k finančným zdrojom na podporu rozvoja cestovného ruchu
- absencia komplexných produktov cestovného ruchu, ktoré by spájali viac aktérov či území
- nedostatočná reálna spolupráca aktérov v cestovnom ruchu
- chýbajúce ubytovacie kapacity v destinačne zaujímavých lokalitách
- málo rozvinuté služby cestovného ruchu v malých no turisticky atraktívnych lokalitách, chýbajúca doplnková infraštruktúra, služby v rozvinutejších turistických destináciách
- nízka diverzifikácia ponuky, nedostatok balíkov – produktov cestovného ruchu mimo hlavnej turistickej sezóny a so špecifikáciou pre cieľové skupiny
- neexistencia mechanizmov na systematickú podporu realizácie a údržby primárnej ponuky a nekomerčnej infraštruktúry v cestovnom ruchu, napr. cyklistické trasy, zabezpečovacie zariadenia a pod. a prvkov
- nedostatočné financovanie a personálne zabezpečenie (odborného personálu) organizácií a združení cestovného ruchu zabezpečujúcich manažovanie cestovného ruchu, neexistencia manažérskych organizácií v lokalitách s turistickým potenciálom

Výzvy v rozvoji:

- nízka ekonomická rozvinutosť kraja v rámci Slovenska je vyvažovaná väčším dôrazom štátu na jeho rozvoj prostredníctvom niektorých podporných programov cielených na pozdvihnutie najmenej rozvinutých regiónov
- podpora spolupráce so susednými krajinami
- podpora potenciálu kraja v agroturistike ako autentickej, šetrnej a zážitkovo intenzívnej formy cestovného ruchu
- podpora využitia potenciálu technických pamiatok ako novej kategórie atraktivít
- veľký podiel pracovnej sily pri nenáročnej kvalifikácii využiť na prevádzku zariadení v cestovnom ruchu
- posilňovanie sociálnej súdržnosti obyvateľov prostredníctvom spolupráce s národnostnými menšinami ako vnímanie subjektívneho bezpečia návštevníkov
- vytvorenie silného podujatia, ktoré bude spájané iba s krajom, ktoré posilní povedomie o cestovnom ruchu a podporí rozvoj služieb v okolí podujatia
- podpora východoslovenskej kultúry, regionálnych značiek
- rozvoj kúpeľníctva a súvisiacich služieb vo vyššom kvalitatívnom segmente
- vytváranie podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj infraštruktúry a rozvoj cestovného ruchu
- koordinovaný a dátovo podložený rozvoj turistických destinácií/ regiónov

- efektívnejšia spolupráca aktérov v cestovnom ruchu s cieľom vytvárať komplexné produkty cestovného ruchu vrátane intenzívnejšieho zapojenia kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK a ich aktivít do produktov cestovného ruchu, následná propagácia
- zachovanie prírodného bohatstva a kultúrneho dedičstva a ich využívanie pre udržateľný rozvoj cestovného ruchu
- podpora dostupnosti turistických atrakcií, budovanie cyklotrás vo väzbe na existujúce cyklistické komunikácie a prepojenosť s turistickými cieľmi
- podpora regionálnej prepojenosti posilnením regionálnej kyvadlovej dopravy (skibusy, cyklobusy, sezónne vlaky)
- rozvoj informačných služieb v regiónoch
- zlepšovanie dostupnosti a prístupnosti aktív cestovného ruchu
- posilnenie postavenia manažérskych organizácií cestovného ruchu, najmä oblastných organizácií cestovného ruchu
- podpora vytvárania produktov ekoturizmu

KULTÚRA

Silné stránky

- bohaté a rozmanité kultúrne dedičstvo jednotlivých subregiónov vrátane národnostnej kultúry
- rovnomerné rozloženie pôsobnosti 20 kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK (vrátane ich vysunutých pracovísk)
- implementovaná koncepcia rozvoja kultúry v KSK 2020 – 2025 (s výhľadom do roku 2030)
- interná výzva podporujúca rozvoj kvalitných kultúrnych služieb v organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti
- funkčné krajské programy na podporu folklóru, tradičného ľudového remeselníctva a pod. (cca 5000 aktérov pôsobiacich v segmente tradičnej ľudovej kultúry v kraji, úspešnosť umeleckých zoskupení v súťažiach a na prehliadkach, v remeselníckom inkubátore Košického kraja (RINK) evidovaných 444 remeselníkov)
- zavádzanie moderných interaktívnych prvkov do programov prezentujúcich kultúrne dedičstvo
- rozvoj nezávislých kultúrnych komunitných aktivít v kraji
- silnejúce zázemie kreatívnych odvetví v meste Košice
- narastajúci presah služieb do online prostredia a reflexia na aktuálne celospoločenské problémy

Slabé stránky

- nedostatočne využitý potenciál regionálnych kultúrnych špecifik
- problém s kvalitnými odbornými zamestnancami v zariadeniach z dôvodu nízkeho mzdového ohodnotenia
- neprehľadnosť v podujatiach, aktivitách
- nedostatočný komplexný marketingový manažment kultúrnych inštitúcií a chýbajúci marketingoví a projektoví špecialisti
- rezervy v prepojení balíkov cestovného ruchu a ponuky služieb kultúrnych zariadení
- nedostatočné zabezpečenie a ochrana predmetov kultúrnej hodnoty
- chýbajúce regionálne dáta a analýzy
- nedokončené investície pre obnovu kultúrneho dedičstva

Výzvy rozvoja

- nevyhnutne reflektovať na dopady pandémie, globálne konflikty a krízy (energetická, bezpečnostná a pod.)
- rozšíriť využívanie rôznych funkcií kultúry, otvoriť kultúru pre spoluprácu s inými sektormi verejnej správy a so súkromným sektorom
- zvyšujúcu sa konkurenciu na trhu kultúrnych operátorov z mimovládneho sektora využiť na partnerstvá a spoločné projekty
- pokračovať v získavaní externých zdrojov
- pokračovať v investíciách pre obnovu, uchovanie a sprístupnenie hmotného kultúrneho dedičstva
- prehodnotiť aktivity, festivaly a veľké podujatia s ohľadom na ich kvalitu
- optimalizovať prevádzku kultúrnych zariadení KSK v kraji

ŠKOLSTVO

Silné stránky:

- aktivita škôl zapájania sa stredných odborných škôl do projektov, t.j. získavania mimorozpočtových zdrojov financovania, napr.:
  - 16 úspešných IROP projektov
  - aktívny vstup zamestnávateľov do SDV (duálne zmluvy so zamestnávateľmi, učebné zmluvy so študentmi)
  - aktívna spolupráca SOŠ so zamestnávateľmi (odborný výcvik u zamestnávateľa)
  - vstup IT sektora do vzdelávacieho systému SOŠ – podpora aktivít realizovaných na základe uzatvorenej zmluvy KSK s Košice IT Valley
  - zapojenie KSK do projektu na podporu systému duálneho vzdelávania s cieľom zvýšiť povedomie a záujem o SDV (spolupráca s lotyšským, slovenským a s poľským partnerom) – projekt bol ukončený v júli 2022

Slabé stránky:

- rastúci počet žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia
- nedostatočný záujem o regionálne stredné odborné školstvo
- národnostne zmiešané územie – špecifiká – zvýšené nároky na financovanie
- nezáujem žiakov o profesie, ktoré sú žiadané trhom práce

Výzvy v rozvoji:

- sledovanie potrieb trhu práce cez plánovanie výkonov na stredných odborných školách
- prepojenosť na zamestnávateľov a spolupráca so stavovskými a profesijnými organizáciami
- schvaľovanie učebných a študijných odborov v zmysle potrieb trhu práce v KROVaP

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky:

- fungujúci termovalorizátor pre energetické zhodnocovanie odpadov v Košiciach (Kosit)
- podpora samospráv pri separácii odpadov (OP KŽP, Envirofond)
- optimálne rozmiestnenie subjektov nakladajúcich s odpadom v rámci kraja
- výstavba a prevádzkovanie zberných dvorov a zariadení na zber, triedenie a znovuzhodnotenie odpadov, postupný prechod na obehové hospodárstvo
- využívanie miestnych zdrojov (pramene, vrty) pre zásobovanie obcí a miest pitnou vodou

- pokrytie územia pitnou vodou
- možnosť alternatívneho spôsobu čistenia odpadových vôd
- lesnatosť Košického kraja, hustá sieť chránených území národného aj európskeho významu (NATURA 2000)
- zabezpečená povodňová ochrana intravilánov sídiel na vodohospodársky významných tokoch
- schválené programy starostlivosti o chránené územia

Slabé stránky:

- zanedbané čistenie melioračných kanálov a prívodných drenážnych rúr, ktoré sú zanesené, tým neplnia svoju funkciu odvádzania vôd z pôdy a poľnohospodárska krajina sa nevysušuje
- nedostatok podporných opatrení na zadržiavanie vody v krajine
- rozvoj v oblasti ochrany životného prostredia je úplne závislý na aktuálnych výzvach na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného prostriedku z rôznych zdrojov EÚ a SK
- úplná deformácia poľnohospodárskej výroby priamymi dotáciami na pôdu
- minimálna podpora vlastníkov pozemkov v chránených oblastiach ochrany prírody (3. - 5. stupeň ochrany prírody)
- nedostatok finančných prostriedkov na environmentálnu infraštruktúru zo strany štátu (verejné vodovody, verejné kanalizácie, čističky odpadových vôd)
- nadradenosť ekonomických aspektov a ukazovateľov (HDP, zamestnanosť, atď.) nad kvalitou životného prostredia (odpady, čistota ovzdušia, kvalita vôd, výrubu na lesných aj nelesných pozemkoch, vytváranie nových odkalísk a skládok)
- nízka miera využívania OZE a nevhodné umiestnenie zariadení na využitie OZE (fotovoltaické elektrárne na ornej pôde, malé vodné elektrárne, ktoré negatívne ovplyvnili faunu aj vodnatosť tokov, prechod na vykurovanie biomasou – zhoršená kvalita ovzdušia vo vykurovacom období)
- nedostatočná informovanosť o efektívnych technológiách a technikách vykurovania domácností
- chýbajúca krajínostvorba
- znížená kvalita životného prostredia v blízkosti výrobných prevádzok
- množstvo a rozsah environmentálnych záťaží v kraji

Výzvy v rozvoji:

- zvyšovať povedomie obyvateľov kraja v oblasti ochrany životného prostredia
- vytvárať a realizovať jednoduché a finančne nenáročné (neviazané na dotácie) projekty v území, ktoré by viedli k zlepšeniu stavu ŽP na lokálnej úrovni, riešenie miestnych problémov, ktoré obyvateľov obce, mikroregiónu trápia
- prechod na ekologické poľnohospodárstvo a agroturistiku
- rozvoj a podpora včelárstva
- podpora elektromobility
- povinné zavádzanie BAT technológií (najlepšie dostupné technológie) vo všetkých oblastiach hospodárstva
- postupný prechod na cirkulárnu ekonomiku (odpady)
- implementácia opatrení na udržanie vody v regióne
- využívanie zadržanej dažďovej vody v domácnostiach a verejných budovách
- dosiahnuť v maximálnej možnej miere čistenie odpadových vôd

- zmeniť prístup k ochrane prírody vo vzťahu k vlastníkom pozemkov v chránených oblastiach
- nájsť zdravé proporcie medzi rozvojom regiónu, budovaním priemyselných parkov, nových strategických parkov pre zvýšenie zamestnanosti a životnej úrovne obyvateľov kraja a udržaním a zvýšením kvality života ľudí žijúcich v Košickom kraji zlepšením životného prostredia vo všetkých oblastiach ľudskej činnosti
- podporovať využívanie OZE
- podporovať výstavbu, dobudovanie a modernizáciu kritickej infraštruktúry (kanalizácie a čističiek odpadových vôd)
- podporovať udržateľné životné prostredie s cieľom minimalizovať negatívne dopady na ŽP
- spolupracovať so štátom na odstraňovaní environmentálnych záťaží v kraji

2. Vyhodnotenie aktivít

Prehľad aktivít PHSR KSK podľa strategických a špecifických cieľov, vrátane definovania postavenia Úradu KSK pri ich napĺňaní (aktivity v réžii Úradu KSK, Úrad KSK ako partner, alebo aktivity mimo Úradu KSK) a stavu rozpracovania v roku 2022 je v nasledujúcej tabuľke. V texte sú vyhodnotené aktivity PHSR KSK realizované v roku 2022.

Špecifický cieľ / Aktivita		účasť Úradu KSK	stav spracovania
Strategický cieľ č. 1. Posilňovanie regionálnej identity zastavením vytlačania pracovnej sily z trhu práce			
1.1 Tvorba nových pracovných miest v IT sektore			
1.1.1	Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci klastra IT Valley a UVP Technicom	P	●
1.2 Tvorba nových pracovných miest v oblasti znalostnej ekonomiky			
1.2.1	Realizácia akčného plánu Regionálnej inovačnej stratégie KSK 2020 cez Európske štrukturálne a investičné fondy	P	●
1.2.2	High-tech park – priemyselná zóna Kechnec	P	x
1.2.3	Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci biomedicínskeho klastra a UVP Biomed	M	●
1.2.4	Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci zelenej ekonomiky	M	●
1.3 Podpora tvorby nových pracovných miest v oblasti kreatívneho priemyslu			
1.3.1	Vytvorenie a fungovanie klastra Kreatívny región	U	●
1.3.2	Vytvorenie a fungovanie platforiem (Creative Coaching Lab, Design Lab, Fashion Lab, ICT Smart Lab, Digital Media Lab, Kultour Lab, Edu Lab)	P	●
1.3.3	Vouchre pre inovácie formou dizajnu	M	●
1.3.4	Meranie kreatívneho priemyslu	P	●
1.3.5	Analýza, mapovania	P	●
1.3.6	Marketing	P	●
1.3.7	Súťaže, ocenenia – kreatívny projekt (pilotný)	P	x
1.3.8	Zvyšovanie kompetencií zamestnancov kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti	U/P	●
1.3.9	Sieťovanie a podpora tradičných remesiel na území kraja	P	●
1.3.10	Digitalizácia zbierkových predmetov v pamäťových a fondových inštitúciách	P	●
1.4 Tvorba nových pracovných miest v oblasti logistického priemyslu			
1.4.1	Výstavba terminálu integrovanej prepravy (TIP)	P	x
1.4.2	Výstavba globálneho logistického industriálneho parku	P	●
1.4.3	Výstavba obchodno-priemyselného koridoru v smere Maťovce – Košice	M	x
1.4.4	Výstavba obchodno-priemyselného koridoru v smere Dobrá – Košice	M	x
1.4.5	Spracovanie technického zadania pre štúdiu uskutočniteľnosti Via Carpatia	P	√
1.4.6	Spracovanie štúdie uskutočniteľnosti pre dopravný koridor Via Carpatia	P	√
1.4.7	Výstavba dopravného koridoru Via Carpatia	P	●
1.5 Tvorba nových pracovných miest v oblasti cestovného ruchu			
1.5.1	Zlepšiť stav hlavnej a doplnkovej infraštruktúry v cestovnom ruchu pre hodnotné zážitky turistov	P	●

1.5.2	Podporiť spoluprácu aktérov v cestovnom ruchu na inovatívnych spoločných produktoch	P/M	•
1.5.3	Zvýšiť efektívnosť marketingu Košického kraja	P/M	•
1.5.4	Zvýšiť motiváciu podnikov v cestovnom ruchu pripravovať a realizovať vlastné nové produkty a služby	U	•
Strategický cieľ č. 2 Posilňovanie regionálnej identity cestou rozvoja vidieka			
2.1. Tvorba nových pracovných miest podporou vzniku miestnych distribučných a spracovateľských sietí			
2.1.1	Analýza legislatívnych bariér	P	√
2.1.2	Príprava akčného plánu	P	√
Strategický cieľ č. 3 Posilňovanie regionálnej identity hľadaním alternatív k trhu práce pre pracovnú silu, ktorá bola z trhu práce vytlačená			
3.1 Podpora rozvoja komunitného spôsobu života			
3.1.1	Príprava akčného plánu	P	•
Strategický cieľ č. 4 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja občianskej spoločnosti			
4.1 Podpora rozvoja spoločenskej zodpovednosti podnikania			
4.1.1	Regionálna CSR platforma a webová stránka	M	•
4.1.2	Regionálne CSR ocenenie	M	•
4.1.3	CSR tréning zástupcov MSP v rámci dodávateľského reťazca	M	•
4.2 Podpora zvyšovania občianskej participácie podporou združovania obyvateľov a vzniku záujmových skupín			
4.2.1	Zvyšovanie povedomia v oblasti občianskej participácie s cieľom aktivizácie znevýhodnených a zraniteľných obyvateľov na trhu práce	-	•
Strategický cieľ č. 5 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja sociálnych ľudských práv			
5.1 Skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb			
5.1.1	Organizovanie konferencií, seminárov, workshopov (budovanie povedomia – oblasť sociálnych vecí a zdravotníckych zariadení)	U	•
5.1.2	Poradenský dom – bezplatné poradenstvo pri riešení rôznych životných situácií	U	•
5.1.3	Tvorba komunikačnej platformy pre sociálnu oblasť	U	•
5.1.4	Špecializované poradenstvo pre občanov kraja	U	•
5.1.5	Tvorba metodík a materiálov pre komunitné centrá; vzdelávanie zamestnancov centier	U	•
5.1.6	Romathan – Regionálne komunitné centrum, špecializované sociálne poradenstvo, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	U	x
5.2 Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva			
5.2.1	Organizácia dňa zdravia	U	•
5.2.2	Vydávanie povolení a kontrola zdravotníckych zariadení	U	•
5.2.3	Vedenie registra povolení (zdravotníckych zariadení)	U	•
5.2.4	Rozpisovanie ambulatnej a lekárenskej pohotovostnej služby	U	•
5.3 Skvalitnenie systému vzdelávania			
5.3.1	Realizácia akčných priorít stabilizácie a rozvoja regionálneho trhu práce v IT sektore v Košickom kraji	P	•
5.3.2	Rozvoj kvality vzdelávania v elokovaných pracoviskách stredných škôl zvyšovaním vzdelanostnej úrovne osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami	P	•
5.3.3	Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce	P	•
5.4 Riadená migrácia			
5.4.1	Realizácia akčného plánu Cestovnej mapy riadenej migrácie v Košickom kraji	U	•
5.4.2	Projekt KapaCITY – Podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni	P	√
Strategický cieľ č. 6 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja dobrovoľníctva			
6.1 Podpora činnosti Dobrovoľníckeho centra Košického kraja			

6.1.1	Príprava akčného plánu Dobrovoľníckeho centra Košického kraja na roky 2020 až 2024	P	√
6.2 Podpora budovania infraštruktúry dobrovoľníctva			
6.2.1	Organizovanie konferencií, seminárov, školení a workshopov za účelom zvýšenia povedomia o dobrovoľníctve	P	●
Strategický cieľ č. 7 Posilňovanie regionálnej identity rozvojom kultúrneho dedičstva			
7.1 Zachovanie a rozvoj hmotného kultúrneho dedičstva			
7.1.1	Realizácia expozície Múzeum a Kultúrne centrum Južného Zemplína	U	√
7.1.2	Realizácia expozície Múzeum Spiša	U	√
7.1.3	Realizácia expozície Banícke Múzeum	U	√
7.1.4	Realizácia expozície Zemplínske Múzeum	U	√
7.1.5	Realizácia expozícií Východoslovenské Múzeum	U	●
7.1.6	Zvyšovanie atraktivity pamäťových a fondových inštitúcií	U	●
7.1.7	Divadlo Romathan – rekonštrukcia budovy a zriadenie rómskeho kultúrneho centra	U	●
7.1.8	Oživenie archeoparku v Nižnej Myšli	M	√
7.1.9	Rekonštrukcia a revitalizácia budovy riaditeľstva Banického múzea	U	x
7.1.10	Rekonštrukcia a revitalizácia kaštieľa v Markušovciach	U	x
7.1.11	Rekonštrukcia hospodárskej budovy v Markušovciach	U	●
7.1.12	Vybudovanie centrálného depozitára Východoslovenského múzea v Šaci	U	●
7.1.13	Zriadenie depozitára v Michalovciach	U	x
7.1.14	Podpora vedecko-výskumnej činnosti	U	●
7.1.15	Revitalizácia kaštieľa v Borši	M	√
7.2 Zachovanie a rozvoj nehmotného kultúrneho dedičstva			
7.2.1	Rozvoj tradičnej ľudovej kultúry	U	●
7.3 Skvalitňovanie kultúrnych služieb			
7.3.1	Získavanie financií z externých zdrojov	U	●
7.3.2	Inovácie v kultúrnych službách	U	●
7.3.3	Koncepcia rozvoja kultúry a špecifické rozvojové programy	U	●
Strategický cieľ č. 8 Posilňovanie regionálnej identity cestou ochrany prírodného dedičstva a zvyšovania kvality života obyvateľov			
8.1 Budovanie technickej a sociálnej infraštruktúry			
8.1.1	Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja – oprávnené	P	●
8.1.2	Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja – neoprávnené	P	●
8.1.3	Rekonštrukcia zariadenia LUČ DSS v Šemši	U	●
8.1.4	REGINA – domov sociálnych služieb, Kráľovce	U	●
8.1.5	JASANIMA - domov sociálnych služieb, Rožňava	U	●
8.1.6	HARMONIA – domov sociálnych služieb, Strážske	U	●
8.1.7	LIDWINA – domov sociálnych služieb, Strážske	U	●
8.1.8	ANIMA – domov sociálnych služieb, Michalovce	U	●
8.1.9	DSS Baškovce	U	●
8.1.10	IDEA – domov sociálnych služieb, Prakovce	U	●
8.1.11	Zvýšenie energetickej efektívnosti objektov DSS Subsidium, Rožňava	U	●
8.1.12	Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce	P	●
8.1.13	Výstavba telocvične – športovej haly v meste Košice	U	x
8.1.14	Rozvoj ústavných zdravotníckych zariadení v KSK	M	●
8.1.15	Participácia na projekte realizácie Nemocnice Novej Generácie Michalovce	M	√
8.1.16	Projekt centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)	U	●
8.1.17	Dopravná infraštruktúra	U/M	●

8.1.18	Príprava projektovej dokumentácie a majetkovo-právneho vysporiadania pozemkov pod cestami	U	●
8.1.19	Vytvorenie a rozvoj integrovaného dopravného systému (IDS) časť A IDS	U/P	●
8.2 Zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd			
8.2.1	Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja - Operačný program Kvalita životného prostredia	P	●
8.2.2	Protipovodňové opatrenia – odvedenie povrchových vôd, spomalenie odtoku vôd výstavbou hatí, malých vodných nádrží, výstavba suchých poldrov, rekonštrukcia korýt vodných tokov, budovanie ochranných hrádzi v intravilánoch obcí a miest, sfunkčnenie melioračných kanálov na nížinách Košického kraja	M	x
8.3 Zvýšenie kvality ovzdušia, vrátane využívania obnoviteľných zdrojov energie			
8.3.1	Projekty ELENA	P	●
8.3.2	Riešenie vysokých emisií CO ₂ v Košickom kraji	M	●
8.4 Zvýšenie objemu materiálového zhodnocovania odpadov			
8.4.1	Výstavba zberných dvorov odpadov, zavádzanie nových technológií na zhodnocovanie odpadov, minimalizácia vzniku odpadov	M	●
8.5 Uchovanie, ochrana a zveľaďovanie prírodného dedičstva			
8.5.1	Organizovanie konferencií, seminárov, školení a workshopov za účelom zvýšenia povedomia	M	x
8.5.2	Zlepšovanie kvality životného prostredia v Košickom kraji	U	●

Legenda:

U aktivity, ktoré sú čisto v réžii Úradu KSK

P aktivity, na ktorých spolupracuje Úrad KSK ako partner

M aktivity mimo Úradu KSK

x aktivita nezačala

● aktivita prebieha

√ aktivita ukončená

2.1. Hospodárska oblasť

Aktivita 1.1.1. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci klastra IT Valley a UVP Technicom

Združenie IT Valley v roku 2022 prispievalo okrem iného k budovaniu inovačného ekosystému aj prostredníctvom implementácie nasledujúcich projektov: Košice 2.0 je projekt, ktorého cieľom je podporiť inovatívne a experimentálne projekty v oblasti trvalo udržateľného rozvoja miest v takom rozsahu, v akom by ich mestá za bežných okolností neboli schopné financovať a podporiť. Cieľom projektu je aj vytvorenie kreatívneho ekosystému, v ktorom budú jednotlivé zainteresované skupiny (samospráva, obyvateľstvo, podnikateľská sféra) koexistovať, spolupracovať a robiť kvalifikované rozhodnutia v záujme zvyšovania kvality života v meste. Projekt s názvom „Regional policies for competitive cybersecurity SMEs“, ktorého cieľom bolo zvýšiť kompetencie a vzdelanostnú úroveň študentov, ale aj povedomie o téme kyberbezpečnosti medzi malými a strednými podnikateľmi v oblasti kyberbezpečnosti, prostredníctvom organizovania podujatí na túto tému. Projekt prináša pohľad na súčasný stav malých a stredných podnikov v oblasti kyberbezpečnosti a jeho cieľom je priniesť zlepšenia a úpravy v metódach a politike v tejto oblasti. Projekt má dve fázy a podieľa sa na ňom 9 partnerov zo 7 krajín Európy. Projekt s názvom „Driving smart industrial growth through value chain innovation“ sa venuje výzvam v industriálnych regiónoch, kde je potenciál pre zvýšenie konkurencie schopnosti a obchodnej hodnoty zvyšovaním vzdelanosti v oblasti inovácií. Malé a stredné podniky potrebujú pomoc s prekonaním nedostatočnej spôsobilosti v tejto oblasti a v integrácií do nadnárodných hodnotových reťazcov. Projekt má za úlohu posilniť regionálne ekosystémy pomocou znalostí a nástrojov a pomôcť firmám prekonať tieto bariéry a vytvoriť udržateľný rast skrz inovácie v hodnotových reťazcoch.

Už siedmy rok umožnili “Živé IT projekty” študentom zbierať skúsenosti pri práci na rozmanitých projektoch v spolupráci s firmami. Do projektu sa zapojili 3 univerzitné inštitúcie – organizátor projektu Katedra počítačov a informatiky Technickej univerzity v Košiciach, Katedra kybernetiky a umelej inteligencie Technickej univerzity v Košiciach a Ústav informatiky Prírodovedeckej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Záujem spoločností zapojiť sa do prepojenia vzdelávania s praxou vzrastá, keďže tento rok bolo zadávateľov tém až 40. Takéto spojenie vzdelávacích inštitúcií a firiem v klasteri Košice IT Valley je na Slovensku unikátom. Celkovo 233 študentov rozdelených do tímov si v rámci vzdelávacieho procesu vyskúšalo metódu SCRUM, pričom odbornú pomoc pri práci na projektoch poskytlo 40 mentorov zo zapojených univerzít a IT spoločností.

V Košice IT Valley vnímame ako kľúčové pristupovať k ekosystému IT spoločností premyslene. Nevyhnutým krokom pre takýto prístup je mať detailne zmapovaný dlhodobý dopyt po pracovnej sile. A to nielen sám o sebe, ale aj kombinácii s jednotlivými biznis modelmi lokálnych spoločností.

V roku 2021 sa Združeniu IT Valley v spolupráci s Technickou univerzitou v Košiciach a Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika podarilo založiť European Digital Innovation Hub (Európske centrum digitálnych inovácií), ktoré bude pomáhať firmám a organizáciám verejného sektora naštartovať procesy spojené s ich digitálnou transformáciou, s využitím kľúčových technologických riešení z oblastí umelej inteligencie, Priemyslu 4.0, kybernetickej bezpečnosti a ďalších, a v neposlednom rade rozvíjať high-tech zručnosti reflektujúce požiadavky digitálnej a zelenej ekonomiky. V roku 2022 boli spustené sociálne siete pre European Digital Innovation Hub, ktoré pomáhajú pri propagácii pomoci pre firmy s digitálnou transformáciou.

Pre združenie a ekosystém je dôležité budovanie komunity a zdieľanie zaujímavých poznatkov a osvedčených postupov verejnosti, ale aj celému ekosystému. Práve preto bola

v roku 2022 usporiadaná konferencia s názvom Región budúcnosti – Budúcnosť regiónu. V roku 2022 sa Združenie IT Valley zameralo nielen na študentov stredných škôl, ale aj na STEM pedagógov, ktorí každoročne vychovávajú budúcich inovátorov v tomto kraji. Práve preto bola zorganizovaná spoločne s Košickým samosprávnym krajom, UVP Technicom a spoločnosťou Microsoft Slovensko konferencia s názvom Zborovňa, kde sa účastníci dozvedeli o inovatívnych možnostiach vzdelávania.

Aktivita 1.2.1. Realizácia akčného plánu Regionálnej inovačnej stratégie KSK 2020 cez Európske štrukturálne a investičné fondy

Košický samosprávny kraj vypracoval v spolupráci s najvýznamnejšími regionálnymi aktérmi v oblasti inovácií prepájajúc akademický, podnikateľský a verejný sektor novú Regionálnu inovačnú stratégiu (RIS) Košického kraja. Cieľom RIS je predstaviť koncept spoločnej platformy, ktorá bude prepájať kľúčových aktérov v oblasti inovácií a nastaví efektívny model ich vzájomnej spolupráce. Naplneniu tejto ambície slúži Inovačné centrum Košického kraja (ICKK), ktorého poslaním je motivovať a spájať univerzity, verejnú správu a podnikateľský sektor a vytvárať podmienky pre ich efektívnu spoluprácu, výmenu informácií, tvorbu nových produktov a služieb, zdieľanie nových poznatkov a tým zvýšenie inovačného potenciálu celého kraja.

Inovačné centrum Košického kraja bolo založené v auguste 2021. V roku 2022 sa Inovačnému centru podarilo:

- schválenie iniciácie projektu a plánu rozvoja ICKK,
- schválenie modelu spolupráce a synergií s Cassovia New Industry Cluster (CNIC),
- spolupráca so Svetovou Bankou v rámci programu Catching-upregions na koncepte rozvoja ICKK,
- uskutočnil sa 1. ročník regionálnej inovačnej konferencie INNOVEST, ktorá prepája expertov, inovátorov so študentmi stredných škôl a širokou verejnosťou,
- organizácia inovačného dňa,
- vytvorenie inovačnej komunity a organizácia 5 inovačných meetupov,
- Founders Challenge – vzdelávací program na podporu inovácií a podnikania na stredných školách Košického kraja,
- podpora kreatívneho a inovačného vzdelávania na základných školách v spolupráci s organizáciou KIDCham,
- organizácia a umožnenie účasti 4 stredným školám z Rožňavy, Michaloviec, Spišskej Novej Vsi a Košíc na technologickej konferencii Slovakia Tech,
- účasť na podnikateľskej misii vo Fínsku, ktorú organizovala Slovenská obchodná a priemyselná komora,
- spustenie Podnikateľskej záchranky – konceptu biznisového mentoringu napodporu malých a stredných spoločností, ktoré čelia podnikateľským výzvam a potrebujú radu experta,
- vytvorenie projektového návrhu v rámci výzvy Joint Research Centra Európskej komisie na zapojenie sa do tvorby inovačného playbooku v rámci programu Partnership for Regional Innovation, výstupom projektu bol playbook, ktorý bol distribuovaný naprieč inovačnými centrami v Európe,
- tvorba projektovej dokumentácie prvého regionálneho centra pre startupy a coworkerov na Strojárskej ulici v Košiciach – Startu-up Campus,
- spracovanie projektovej žiadosti na obstaranie projektovej a technickej dokumentácie na rekonštrukciu priestorov na Strojárskej ulici č. 3 v Košiciach,
- vytvorenie prvej webovej stránky ICKK.

Zámerom ICKK je výrazným, zásadným a dlhodobým spôsobom ovplyvniť vedecko-výskumné aktivity a inovačné činnosti v Košickom kraji a významne tak prispieť k tvorbe nového priemyslu v tomto regióne. ICKK by malo prispieť k vytvoreniu podporného a motivujúceho prostredia pre prenos technológií a väčšej synergie medzi konkurenčným výskumom a priemyslom. Centrum je otvorené pripravovať a aktívne podporovať každý subjekt s inovačným potenciálom, ktorý môže a je schopný prispieť k navrhovaným projektom a aktivitám. Inovácia nie je založená na kompetencii jedného človeka. Ide o to, ako vieme prepájať jednotlivých ľudí tak, aby mali rôzne kompetencie a dopĺňali sa: vytvárať tímy inovátorov. Inovátori sa musia stretávať. Je preto potrebné vytvoriť pre nich priestor na stretávanie, bezpečné prostredie pre zdieľanie skúseností a k tomu potrebný čas. Na Slovensku chýba profesné sieťovanie jednotlivcov a organizácií. Očakáva sa oživenie rastu HDP regiónu zvýšením konkurencieschopnosti existujúcich spoločností a podpora vytvárania nových podnikov v oblastiach, v ktorých majú alebo môžu mať regionálne výskumné inštitúcie silné preukázateľné výsledky, napríklad zelená energia, materiálový výskum, biomedicína, digitálne technológie, zdravotníctvo, sociálne/kultúrne oblasti, vzdelávanie, poľnohospodárstvo alebo životné prostredie. Nehovoríme teda len o technologických ale aj o sociálnych inováciách, zameraných na riešenie aktuálnych spoločenských problémov, pričom ide o dlhodobo udržateľné aktivity zamerané nie len na tvorbu zisku, ale aj na tvorbu spoločenského dopadu a zvýšenie kvality života občanov v regióne.

Aktivita 1.2.2. High-tech park – priemyselná zóna Kechnec

V rámci priemyselnej zóny Kechnec je navrhovaný Vedecko-technologický park s plochou areálu 24,8 ha, ktorý má tvoriť multifunkčný komplex pre rozvoj aplikovaného výskumu a inovatívnych technológií s bezprostrednou väzbou na súčasné a budúce firmy s vyššou pridanou hodnotou etablované v Priemyselnej zóne Kechnec.

Aktivita 1.2.3. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci biomedicínskeho klastra a UVP Biomed

Technologický a inovačný park TIP-UPJŠ je centrom vedecko-technologickej excelencie na UPJŠ v Košiciach v oblasti biomedicíny, biotechnológií, informačných technológií a pokročilých materiálov. Hlavným poslaním TIP-UPJŠ je vybudovanie významného európskeho strediska kapitalizovateľného výskumu a aplikácií, s efektívne fungujúcim zázemím pre podnikateľské aktivity v high-tech priemysle.

V rámci programov podpory transferu technológií, akcelerácie podnikov a podpory mladých talentov vzniká projekt Košický klaster nového priemyslu (Cassovia New Industry Cluster – CNIC). Zriaďovateľmi sú Košický samosprávny kraj, mesto Košice, UPJŠ, TUKE, UVLF, SAV, Cassovia discovery. Hlavným cieľom projektu CNIC je vytvoriť nový high-tech priemysel v regióne východného Slovenska prostredníctvom úzkej spolupráce medzi univerzitami, ústavmi SAV a súkromnými high-tech spoločnosťami a so silnou podporou regionálnych orgánov. Dôraz sa kladie na formáciu a rozvoj moderného a kreatívneho prostredia pre vznik inovatívnych spoločností so špičkovou technológiou v regióne východného Slovenska s expanziou do ďalších regiónov vrátane zahraničia. Konzorcium CNIC má všetky potrebné vedomosti a skúsenosti súvisiace s transformáciou základných vedeckých poznatkov do praktickej aplikácie a tým vytvorenia priaznivých podmienok pre vytvorenie nového odvetvia v kraji. Hlavné oblasti zamerania projektu sú biomedicínsky výskum, nové materiály, kvantové a informačné technológie, životné prostredie a zelená energetika. Pričom projekt ponúka riešenia kľúčových problémov identifikovaných v analýze súčasného stavu slovenskej ekonomiky.

Aktivita 1.2.4. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci zelenej ekonomiky

Košický samosprávny kraj zapojil do projektu s názvom “Participative Ecosystems for fostering the revitalization of rural-urban cooperation through governing Danube Circular-Bioeconomy” (GoDanuBio) v rámci výzvy nadnárodného programu Dunaj. Ústrednou témou projektu je podpora obehovej ekonomiky a bioekonomiky, budovanie kapacít v týchto oblastiach a efektívnejší výkon regionálnej politiky na ich podporu. Aktivity projektu začali v júli 2020 v rámci Dunajského nadnárodného programu. Počas realizácie projektu sa obehové biohospodárstvo použije ako nástroj na podporu regionálneho rozvoja. Ide o koncepciu, ktorá sa zameriava na prechod hospodárstva založenej na fosílnych zdrojoch k hospodárstvu využívajúce trvalo udržateľnú výrobu biologických zdrojov a procesov na vývoj nových produktov a služieb, čím sa vidiecke oblasti dostanú do centra pozornosti. Táto koncepcia stimuluje interdisciplinárnu spoluprácu medzi rôznymi oblasťami politiky a výrobnými odvetviami s cieľom aktívne riešiť demografické zmeny. V tomto zmysle bude GoDanuBio vytvárať hodnoty prostredníctvom participatívneho riadenia, výmeny poznatkov, využívania hodnotových reťazcov založených na biologických zdrojoch a v konečnom dôsledku zvýšením príťažlivosti pre pobyt a dokonca aj pre presťahovanie sa do vidieckych oblastí. V prvom roku implementácie projektu boli vypracované dokumenty zamerané na analýzu územia, hľadanie potenciálnych stakeholderov a štúdium doplnujúcich materiálov. Zároveň sa začalo s tréningami expertov, ktorí budú pokračovať v rozvoji aktivít na našom území. Projekt bol v roku 2022 ukončený.

Európske zoskupenie územnej spolupráce Via Carpatia implementuje medzinárodný projekt v spolupráci s Technickou univerzitou v Košiciach s názvom “Circular economy hubs in peripheral urban centres in Central Europe”. Cieľom je podpora transferu inovácií a technológií a zlepšenie služieb a obchodných modelov v rámci miest situovaných v periférnych regiónoch. Výsledkom projektových aktivít budú nástroje a znalosti vychádzajúce z obehového hospodárstva, napomáhajúce vzniku novej dlhodobu-udržateľnej generácie inovatívnych riešení mestských ekosystémov.

V roku 2022 boli aktivity projektu zamerané hlavne na vzdelávanie a disemináciu dosiahnutých výsledkov. Projekt a jeho výsledky boli predstavené na pri príležitosti Dňa Zeme na Eko Dni v Moldave nad Bodvou.

Na medzinárodnej konferencii „Evolution of cross-border relations“, ktorá sa konala 23. 3. 2022 v Bükkábrány v Maďarsku, bola predstavená organizácia EZÚS Via Carpatia, jej úspechy a dosiahnuté výsledky v rámci projektu.

V roku 2022 boli vypracované záverečné výstupy projektu:

- Stratégia: Circular Bioeconomy Value-chains, ktorá popisuje odporúčania pre mestá pri prechode na obehovú ekonomiku;
- Príručka: Efektívne spôsoby nakladania s biologicky rozložiteľným odpadom na školách, ktorá poskytuje podrobné postupy pre školy, ktoré zefektívni nakladanie s odpadom a pomôžu prechádzať jeho vzniku.

Aktivita 1.3.1. – 1.3.7. Kreatívny priemysel

Dňa 19. 10. 2020 bola Ministerstvu kultúry SR, ako sprostredkovateľskému orgánu pre IROP – Prioritná os 3: Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch, predložená žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku na projekt s názvom Kreatívne centrum Košického kraja.

Cieľom projektu bolo vytvoriť priaznivé prostredie pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií, ako aj pre tvorbu pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle. Projekt pozostáva z troch hlavných aktivít, ktorých realizácia na seba nadväzuje, resp. sa vzájomne dopĺňajú. Vybudovanie kreatívneho centra zahŕňa stavebné práce

a dodávky súvisiace s rekonštrukciou priestorov Kreatívneho centra Košického kraja a nákup a inštaláciu technologického vybavenia. Projekt zahŕňa aj poskytovanie služieb – realizáciu programov a služieb pre cieľovú skupinu. Súčasťou projektu je aj aktivita „emerging talents“ – podpora dopytu po kreatívnej tvorbe.

Po odbornom hodnotení projektu bola žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku schválená a následne bola dňa 18. 12. 2020 uzavretá medzi Poskytovateľom (MIRRI SR v zastúpení MK SR) a KSK zmluva o poskytnutí NFP, ktorá nadobudla účinnosť dňa 12. 1. 2021. V roku 2021 prebiehalo verejné obstarávanie na dodávateľov stavebných prác.

V januári 2022 bolo verejné obstarávanie ukončené a odoslané na kontrolu VO na Úrad pre verejné obstarávanie pred podpisom zmluvy. Ponuku v rámci súťaže na časť I. predložili tri subjekty.

Úrad pre verejné obstarávanie v marci 2022 odpovedal KSK, že z dôvodu zmeny legislatívy kontrolu nezrealizuje a KSK požiadal MK SR o usmernenie v ďalšom postupe. Na základe usmernenia MK SR KSK vyzval Chemkostav a. s. na uzavretie zmluvy koncom marca 2022. Chemkostav a. s. na konci apríla 2022 odovzdal podpísanú zmluvu o dielo, ale zároveň doručil oznámenie, že nie je schopný, či samostatne alebo subdodávateľmi splniť predmet zákazky. Na základe vzájomných rokovaní a dožiadaní bolo zo strany KSK vyhodnotené, že uchádzač prestal spĺňať podmienky účasti a KSK sa obrátil v júli 2022 na druhého v poradí firmu Mestrostav a. s., Bratislava. Po kontrole splnenia podmienok účasti bola v auguste 2022 firma Metrostav a. s. vyzvaná na podpis zmluvy. Firma Metrostav a. s. podmienila podpis zmluvy o dielo odsúhlasením navýšenia cien. KSK vyhodnotil tento postup pred samotným uzavretím zmluvy o dielo ako rizikový, odmietol akceptovať túto požiadavku (na základe znaleckého posudku, ktorý preukázal požiadavku na tak výrazné zvýšenie ceny ako neopodstatnenú: 27 % oproti požadovaným 40 %) a v novembri 2022 sa obrátil na tretieho uchádzača v poradí spoločnosť HASTRA s. r. o., Žilina, s ktorou do konca roka prebiehali rokovania.

Aktivita 1.3.8. – 1.3.10. Kultúrny cestovný ruch

Na plnení cieľov v oblasti rozvoja kultúrneho cestovného ruchu sa podieľa Krajská organizácia cestovného ruchu Košice región turizmus (KOCR KRT), kultúrne organizácie KSK a mnoho ďalších aktérov starajúcich sa o kultúrne dedičstvo regiónu.

Začiatkom roka 2022 získal Košický samosprávny kraj spolu s Banskobystrickým samosprávnym krajom a ostatnými partnermi Značku Európske kultúrne dedičstvo pre nástenné fresky na Gemeri a Malohonte. V druhej polovici roka 2022 boli spustené prvé aktivity spojené s projektom.

Ponuka kultúrnych organizácií je súčasťou balíkov KOCR KRT (napr. Banícke múzeum v Rožňave, ktoré je súčasťou výletného okruhu „Do podzemia Haravary“, Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi je v ponukovom liste pre výlet „Nie je huba ako huba“ a pod.) Kultúrne organizácie rozšírili v roku 2022 služby aj pre zahraničných návštevníkov, ktorým zabezpečujú napríklad sprevádzanie v cudzích jazykoch (anglický jazyk, maďarský jazyk), realizovali sa preklady webových stránok organizácií atď. Okrem spomenutého tvoria významnú časť ponuky aj nadregionálne a regionálne festivaly, ktoré pravidelne hostia domácich aj zahraničných návštevníkov.

Aktivita 1.4.1. – 1.4.2. Výstavba terminálu integrovanej prepravy (TIP) a Globálneho logistického industriálneho parku v Košiciach (GLIP)

GLIP predstavuje multimodálny systém, ktorý na jednej strane kombinuje vstup do suchozemského prístavu so širokorozchodnou traťou a duálnym prekladacím terminálom,

integrovaný veľkokapacitnými špedičnými halami a distribučnými, montážnymi a výrobnými halami na druhej strane.

Zastupiteľstvo Košického samosprávneho kraja schválilo dňa 9. 12. 2019 na 15. zasadnutí, uznesením č. 319/2019 založenie spoločnosti GLIP KOŠICE, a. s. Zakladateľmi spoločnosti GLIP KOŠICE, a. s. sa stali Košický samosprávny kraj a INTERPORT PARTNERS GROUP, a. s. V marci 2020 bola založená spoločnosť GLIP KOŠICE a. s. a bola vypracovaná štúdia „Koncept riešenia globálneho industriálneho parku v Košiciach“ na získanie osvedčenia o významnej investícii pre projekt GLIP.

V roku 2022 boli všetky doposiaľ zabezpečené podklady prehodnotené na základe nadobudnutia účinnosti Zákona o významných investíciách č. 371/2021 Z. z. a na základe zmien, vyvolaných realizáciou strategického parku Valaliky, bola zabezpečená úprava podkladov, ktoré budú slúžiť ako podklad pre podanie projektu o udelenie certifikátu významnej investície.

Práce na výstavbe TIP boli pozastavené Ministerstvom dopravy a výstavby SR na základe rozhodnutia Európskej komisie.

Aktivita 1.4.3. – 1.4.4. Výstavba obchodno-priemyselných koridorov

Ide o aktivity spojené so zámerom Čínskej republiky rozvíjať projekt Novej hodvábovej cesty, ktorý je zameraný na vybudovanie masívnej, mnohonárodnej zóny ekonomického a politického vplyvu. Do projektu sa zapojili všetky krajiny Vyšehradskej štvorky. Ich hlavným motívom sú obchodné a investičné príležitosti. Zatiaľ sú však tieto aktivity úzko spojené s veľkou geopolitikou, do ktorej vstupuje Čína, Rusko, USA a EÚ, preto ich v súčasnosti môžeme hodnotiť len ako potenciálnu príležitosť.

Rozvoj Novej hodvábovej cesty nadobudol po vypuknutí vojenského konfliktu na Ukrajine aj nový rozmer, kedy využitie širokorozchodnej trate môže slúžiť aj na obnovu vojnou zničenej Ukrajiny. Opäť sa v tomto štádiu dá hovoriť len o potenciálnej príležitosti.

Aktivita 1.4.5. Spracovanie technického zadania pre štúdiu uskutočniteľnosti Via Carpatia

V roku 2016 bola vypracovaná štúdia, ktorá je rozdelená do troch častí: Začlenenosť do Európskej priestorovej štruktúry, Ekonomické a sociálne charakteristiky regiónu, Strategické odporúčania. Definovali sa v nej základné parametre, ktoré musia byť splnené na výstavbu takého koridoru. Najväčšou prekážkou je usmernenie, ktoré hovorí, že do siete TEN-T môžu patriť len tie koridory, ktoré spĺňajú dva spôsoby prepravy, okrem cestnej ešte minimálne jednu. V našom prípade to predstavuje problém, ktorý v zásadnej miere ovplyvňuje budúce zaradenie tejto tranzitnej cesty do siete TEN-T a následné možné čerpanie z EŠIF, keďže ani lodnú, leteckú prepravu preukázať nevieme. Jedine železničnú, ale keďže táto cesta ide úsekmi, ktoré sú chráneným územím NATURA 2000, predstavuje výstavba ciest problém.

Aktivita bola ukončená.

Aktivita 1.4.6. Spracovanie štúdie uskutočniteľnosti pre dopravný koridor Via Carpatia

Štúdia uskutočniteľnosti ešte nebola vypracovaná. V súčasnosti je to bezpredmetné, nebude sa realizovať na úrovni KSK ani na úrovni EZÚS Via Carpatia, keďže štúdiu by mali vypracovať jednotlivé krajiny/regióny a ich oprávnené inštitúcie – v našom prípade to je Národná diaľničná spoločnosť a Ministerstvo dopravy a výstavby SR.

Aktivita je ukončená, venovať sa jej už nebudeme.

Aktivita 1.4.7. Výstavba dopravného koridoru Via Carpatia

V roku 2022 sa začala výstavba ďalšej časti R4, obchádzka Košíc bude južne, napojením sa na diaľnicu v Maďarsku. Naďalej zostáva problém v Prešovskom kraji, smerom na Barwinek. Tento úsek je hlavným problémom medzi Poľskom a Maďarskom, vzhľadom na to, že aj Poliaci začali s výstavbou a jediný úsek, ktorý dokončený nebude je práve v tomto kraji. Doprava sa tu bude zlievať a bude znamenať naďalej problém.

Ohľadom tejto problematiky je dôležité spomenúť, že EZÚS Via Carpatia túto tému necháva v úzadí, lebo kompetencie a sila dosiahnuť výsledky je v rukách iných orgánov. Sleduje, monitoruje dianie, ale nezasahuje a nezúčastňuje sa aktivít v rámci tejto témy, len v prípade, ak dostane pozvanie. Samo od seba neiniciuje.

Aktivita 1.5.1. Zatraktívniť krajinu a prírodné prostredie, podporiť infraštruktúru a zabezpečiť prínos primárnej ponuky pre vznik nových produktov v cestovnom ruchu

V roku 2022 bola vypracovaná Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji 2022 – 2027 (2030), ktorá aktuálne prechádza procesom SEA.

V rámci skvalitnenia cykloturistickej infraštruktúry a projektov podporených z výzvy Terra Incognita bola v roku 2022 zrealizovaná Koncepcia cyklodestinácie Tokaj a Medzibodrožie, kde boli identifikované konkrétne kroky potrebné pre skvalitnenie cyklistickej infraštruktúry v oboch cyklodestináciách rozdelené na investičné opatrenia, udržiavacie práce a ponuku súvisiacich služieb v predmetnom území. V rámci napĺňania cieľov Stratégie rozvoja dopravy a cykloturistiky v Košickom kraji 2027 – 2030 bolo na Zemplíne vyznačených 115 km cykloturistických trás (Horný a Dolný okruh).

Za účelom rozvoja v cestovnom ruchu a propagácie cyklo dopravy a cykloturistiky v Košickom samosprávnom kraji bolo zabezpečených 40 ks elektrobicyklov, 10 vodíkových bicyklov a e-cargo bike, ktoré budú slúžiť verejnosti v záujme podpory ekologickej udržateľnosti a šetrenia ľudských a komoditných zdrojov. V roku 2022 poskytol kraj dotáciu na výstavbu pumptracku v meste Košice. Zároveň KSK vybudoval cykloprístrešky pre študentov a zamestnancov škôl na Obchodnej akadémii v Trebišove a Strednej športovej škole v Košiciach a opakovane sa aktívne zapojil do celonárodnej kampane Do práce na bicykli na podporu bezmotorovej dopravy.

Úrad KSK podnikal v priebehu roka ďalšie kroky smerujúce k realizácii nových projektov (vyhľadávanie koridorov, prejednávanie zámerov a rokovania s dotknutými orgánmi) a ku získaniu potrebných územných rozhodnutí a stavebných povolení, najmä v oblasti majetkovo-právneho vysporiadania. Koncom roka 2022 začal KSK s výstavbou komunikácie pre cyklistov a peších v k. ú. Margecany v dĺžke 364,07 m.

Aktivita 1.5.2. Zvýšiť spoločný prospech aktérov v cestovnom ruchu vrátane podnikateľov zlepšením spolupráce a vzájomnej podpory *Podpora dopravnej dostupnosti a výlety v Košickom kraji*

Košice Región Turizmus už niekoľko rokov cielene buduje a podporuje nové prvky dopravnej dostupnosti v destinácii, ktoré sú návštevníckej verejnosti zároveň komunikované ako produkty so zážitkom. Pre domácich dospelých cestovateľov sme pripravili celkom 15 originálnych výletov na turisticky zaujímavé miesta v Košickom kraji. Zákazník si vždy kupoval hotový balíček, teda dopravu (autobus), vstupy do pamiatok či služby sprievodcov a vo viacerých prípadoch aj gastro-zážitok.

Etablovaný produkt cestovného ruchu, jednodňové autobusové výlety v Košickom kraji sú v ponuke cestovnej agentúry Košice Región Turizmus už piatu sezónu a neustále sa tešia záujmu verejnosti, o čom svedčí vysoké percento obsadenosti. Ponuka výletov každoročne reflektuje najnovšiu ponuku poskytovateľov služieb cestovného ruchu v regióne a dopyt po stálych topkách v kraji. Celková priemerná obsadenosť katalógových

autobusových výletov s daným termínom a programom v tejto sezóne predstavovala 94 % a produkt tak opäť potvrdil svoju opodstatnenosť a zároveň aj výrazný komerčný potenciál (najmä) u seniorských obyvateľov košickej metropolitnej oblasti.

Haravara – Krajina rodinných výletov

V roku 2022 sme pilotne pripravili ponuku 9 rodinných autobusových výletov zameraných na detského návštevníka v sprievode rodičov, resp. starých rodičov. Program výletov Haravara s presným termínom a trasou bol esenciou detskej zábavy spojenej so spoznávaním domáceho regiónu.

SKIBUS Zlatá Idka – Chata Erika

Začiatkom roka 2022 sme reagovali na dopyt po zriadení prevádzky skibusu v obľúbenej prímestskej lokalite Zlatá Idka, Kojšovská hoľa. V spolupráci s dobrovoľníkmi Bežkárske trate Kojšovská hoľa sme spustili prevádzku skibusu počas víkendových a prázdninových dní s frekvenciou 5-krát denne v smere z odstavného parkoviska v obci Zlatá Idka na bežkárske trate, zastávka chata Erika a 5-krát denne späť do obce Zlatá Idka. Skibus sa prevádzkoval v období od 22. 1. do 27. 3. 2022. Spolu sme v tomto období prepravili viac ako 2,1 tisíc bežkárov, sánkarov a turistov.

Podpora cykloturizmu

Po úspešnom pilotnom programe v roku 2021 sme v spolupráci s autobusovým dopravcom pôsobiacim na území Košického kraja, v roku 2022 priniesli opäť autobusové spojenia, tzv. cyklobusy, v ktorých sa cestujúci mohli komfortne prepraviť do cieľovej lokality (Gemer, Kojšovská hoľa, Tokaj) aj s vlastnými bicyklami prepravovanými v cykloprívесе s kapacitou 30 bicyklov.

V rámci troch spomínaných osí dostávali cykloturisti v produktovom balíčku aj komplexné informácie a tipy na cyklotúry v danej lokalite, vrátane presných GPX dát pre lepšiu orientáciu v teréne.

V roku 2022 sa v rámci Košického kraja v spolupráci s regionálnymi prepravcami eurobus a. s., Arriva Michalovce, Integrovaným dopravným systémom Východ, KSK a KRT zrealizovalo vybavenie vybraných pravidelných autobusových liniek cyklonosičmi s kapacitou 6 bicyklov. Takáto možnosť prepravy bicyklov bola na linkách Košice – Gelnica, Košice – Morské Oko, Remetské Hámre a Košice - Malá Trňa. Tento spôsob cykloprepravy považujeme za štandardné riešenie v zmysle zlepšenia dopravnej dostupnosti cykloturistov. Možnosť prepravy bicyklov na pravidelných linkách regionálnych prepravcov vnímame aj ako ekologickejšie a lacnejšie riešenie.

Letné vlaky: Košice – Slavošovce: Vlakom na Gemer

V rámci Košického kraja Letné vlaky ZSSK pokračovali v tradícii nášho Gemerského expresu vypravovaného KRT ako unikátne zážitkové vlakové spojenie do subdestinácie Gemer. Vlak priniesol návštevníkom jedinečný zážitok vo forme jazdy po tratiach, ktoré už na bežnú prepravu osôb vôbec neslúžia (Plešivec – Štítnik – Ochtiná – Slavošovce) alebo sú obsluhované iba rýchlikmi, bez možnosti nástupu a výstupu (Gemeran: Košice – Moldava nad Bodvou – Rožňava – Plešivec). Zlepšením bolo zriadenie kyvadla na trase Plešivec – Slavošovce, ktoré umožnilo záujemcom navštíviť miesta, kde sa bežne vlakom alebo autobusom v rámci jedného dňa nedostanú napriek geografickej blízkosti.

Letné vlaky Košice - Telgárt - Banská Bystrica: Vlakom do raja

Vlakové spojenie prepojilo Košický a Banskobystrický kraj a zlepšilo dopravnú dostupnosť do južnej časti Slovenského raja a Hnileckej doliny bez prestupu v Margecanoch v smere z Košíc.

Marketingové aktivity

Od začiatku roka sme realizovali rôzne marketingové kampane. Prezentácia zážitkov v podobe BUCKET LISTOV sa nám osvedčila a pokračovali sme s ňou aj počas zimnej turistickej sezóny. Počas nej sme prezentovali široké spektrum lokalít, prislúchajúcich

konkrétnej činnosti, ktorá bola pretavená do bláznivej “bucket listovej aktivity”, napr. pešia turistika nordic walking = prevetrať paličky v raji.

Aktivita a spolupráca s lokálnymi ambasádormi prezentuje región, jeho obyvateľov a zážitkov, ktoré sú pre návštevníkov zaujímavé. Každý z ambasádorov reprezentuje určitú tému, ktorá je v priamom napojení na oblasť jeho pôsobenia. Ambasádori KRAJA SVETA nadväzujú na určený a stanovený pozicioning Košického kraja a štyri kľúčové kvadranty, vychádzajúce práve z pozicioningu:

- Prežiť noc alebo deň ako východniar,
- Mesto ako galéria,
- Nedotknuté tradície a remeslá,
- Strať sa v regióne.

V lete sme odštartovali kampaň Kraj sveta – Hrdí na to, čo si v ňom nájdeš. Cieľom bolo zvýšiť prenocovania v Košickom kraji, podnietiť záujem u potenciálnych návštevníkov v rámci Slovenska k viacdňovej návšteve destinácie, prezentovať lokality, turistické možnosti a poskytovateľov služieb prostredníctvom autentických zážitkov v Košickom kraji. Kampaň zasiahla približne 1 720 823 unikátnych užívateľov. Na túto kampaň nadväzovala aj podpora leteckého spojenia Košice-Praha a následne aj kampaň zameraná vyslovene na podporu ubytovacích zariadení.

Na podporu jedného z historicky najsilnejších zdrojových trhov – Maďarsko reagovala kampaň na zvýšenie frekvencie vlakového spojenia na trase Budapešť – Miškolc – Košice a späť. Frekvencia vlakového spojenia bola počas hlavnej turistickej sezóny nastavená na každé dve hodiny a zároveň bolo v plnej miere dobudované diaľničné spojenie na rovnakej trase Budapešť – Miškolc – Košice. Obe okolnosti vytvorili ideálne podmienky na dostupnosť Košického kraja z Maďarska.

V priebehu roka KOCR realizovala nasledovné medzinárodné a významné projekty:

- 52 CLE – 52 zážitkov v Karpatskom regióne: Znovuobjavenie tradičných zvykov a zaužívaných pracovných postupov (52 Carpathian Lifestyle Experiences: Reinventing Traditional Work Cultures),
- Attraction: Cezhraničný rozvoj cestovného ruchu vďaka moderným atrakciám podporený rámci programu Interreg V-A Slovenská republika – Maďarsko,
- Bird Tour – Cezhraničný rozvoj ekoturizmu založenom na Birdwatching-u v osobitne chránených územiach (Cross border development of bird watching based ecotourism in Special protection areas
- Turistická útulňa novej generácie – Útulňa Jána Kruteka vo Volovských vrchoch,
- Fotopoint Kojšovská hoľa.

V priebehu roka 2022 fungovala KOCR opäť ako implementačný a sprostredkovateľský orgán programu Terra Incognita.

Bližší popis aktivít: org.kosiceregion.com/wp-content/uploads/2023/03/Vyrocnasprava_Kosice-region-turizmus_2022_web.pdf

Aktivita 1.5.3. Zvýšiť efektívnosť marketingu Košického kraja ako atraktívneho cieľa pre turistov

V spolupráci s Občianskym združením Hikemates sme otvorili útulňu Jána Kruteka vo Volovských vrchoch, ktorá má slúžiť turistom, prechádzajúcim po Ceste hrdinov SNP. Išlo o jedinečný projekt a spoluprácu, ktorou sme sa priblížili našej cieľovej skupine challengerov.

Počas zimnej sezóny sme vypravili pravidelný Skibus na Kojšovú hoľu. Aktivita bola opäť cieleňá na špecifickú cieľovú skupinu, ktorá v Košickom kraji vyhľadáva priestor na aktivity a trávenie voľného času aj v zimných mesiacoch. Aj na základe tejto aktivity sme na Kojšovú hoľu umiestnili fotopoint, ktorý zaznamenal obrovský úspech.

Významnú cieľovú skupinu, ktorou sú rodiny s deťmi, sme na základe kampane Haravara – detský svet Košického kraja oslovili a inšpirovali na návštevu Košického kraja aj počas sezóny 2022. V spolupráci s viacerými subjektmi v kraji sme vytvorili zberateľskú kampaň, počas ktorej malí aj veľkí „pátrači“ cestovali po kraji a snažili sa získať zberateľské pečiatky.

V rámci marketingových i rozvojových činností organizácie Košice Región Turizmus sme pokračovali v zúročovaní cenných skúseností z predchádzajúcich rokov, počas ktorých sme cielene vyťažovali zmeny návštevníckeho správania a nové trendy, ktoré tieto zmeny priniesli. V sezóne 2022 išla značka KRAJ SVETA do tretieho roku svojej existencie zo silnej pozície, kedy jej rozpoznateľnosť bola už dostatočne vysoká.

Aktivita 1.5.4. Zvýšiť atraktivnosť odvetvia cestovného ruchu pre pracovníkov aj ďalšie investície v Košickom kraji

Propagácia a marketing ponuky cestovného ruchu je realizovaná prostredníctvom krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Región Turizmus, ktorej je členom aj KSK a podieľa sa na jej financovaní prostredníctvom členského príspevku. Ich hlavnými komunikačnými nástrojmi sú www.kosiceregion.com, www.unesconadosah.sk, www.haravara.sk a mobilná aplikácia Košice Región, Facebook konto.

V roku 2022 Krajská organizácia cestovného ruchu Košice Región Turizmus spustila kreatívnu propagačnú kampaň „Kraj sveta – Hrdý na to, čo si v ňom nájdeš“. Na hlavnú letnú destinačnú kampaň bola napojená aj kampaň na podporu a zviditeľnenie poskytovateľov služieb a zážitkov v kraji, prostredníctvom vytipovaných ambasádorov KRAJA SVETA, ktorí svojou kreatívnou činnosťou vytvárajú hodnotné zážitky, produkty alebo poskytujú návštevníkom a domácim turistom kvalitné služby či produkty. Ambasádori KRAJA SVETA sa venujú rôznym oblastiam, prečo aj ich vplyv na návštevníkov Košického kraja je jedinečná.

Propagácia ponuky a produktov cestovného ruchu je realizovaná priamo oblasťnými organizáciami cestovného ruchu, a to predovšetkým prostredníctvom vlastných web stránok a účasťou na výstavách a veľtrhoch.

Aktivita 2.1.1. – 2.1.2. Analýza legislatívnych bariér a príprava akčného plánu

Akčný plán a projekt s názvom “Cezhraničný akčný plán zamestnanosti pre mikroregión Cserehát” (TAPE) bol realizovaný Európskym zoskupením územnej spolupráce Via Carpatia. Akčný plán sa realizoval v rámci Programu spolupráce Interreg Slovenská republika – Maďarsko. Cieľovou oblasťou akčného plánu bol mikroregión Cserehát, ktorý sa vyznačuje vysokou mierou nezamestnanosti. Hlavnými dôvodmi tohto javu sú najmä nedostatočná infraštruktúra, nízka úroveň vzdelania a vysoká miera starnutia obyvateľstva. Celkovým cieľom akčného plánu bolo znížiť mieru nezamestnanosti v mikroregióne, obnoviť mikroregión „Krásny Cserehát“, využiť jeho endogénny potenciál a nájsť riešenia najzávažnejších problémov. Spomenutý potenciál bol identifikovaný hlavne v miestnej výrobe, ktorá podporuje rozvoj regiónu a je ústrednou témou akčného plánu. Hlavný cieľ sa dosiahol vďaka špecifickým cieľom akčného plánu, ktoré sú: zlepšiť kvalitu ľudského kapitálu, zlepšiť výrobnú infraštruktúru, zlepšiť podmienky predaja miestnych výrobkov a rozvíjať regionálnu značku. Najdôležitejším očakávaným výsledkom cezhraničného akčného plánu bolo vytvorenie nových pracovných miest na území mikroregiónu.

V roku 2022 sa ukončili všetky aktivity projektu. Projekt skončil v stanovenom termíne a s vybudovaním všetkých prvkov, ktoré sa určili na začiatku. Odovzdali sa všetky trhoviská (5), odovzdali sa všetky závody a stavby (6), ukončili a všetky mäkké aktivity v podobe vzdelávacích kurzov, školení, manažmentu. Záverečná konferencia sa konala v júni 2022. Zamestnali sa ľudia v požadovanom počte, zamestnávanie naďalej trvá, keďže firmy začali fungovať a každý deň uskutočňujú svoju činnosť.

Tento projekt mal veľký ohlas v regióne a zároveň bol veľmi pozitívne hodnotený. Takéto aktivity treba vytvárať aj naďalej, o čo sa EZÚS Via Carpatia bude snažiť aj v nasledujúcom programovacom období.

Aktivita 3.1.1. Príprava akčného plánu pre podporu rozvoja komunitného spôsobu života

V Košickom kraji bolo v roku 2021 spolu 6 okresov (Trebišov, Sobrance, Rožňava, Gelnica, Košice – okolie, Michalovce), ktoré sú zaradené v zmysle zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov medzi najmenej rozvinuté okresy. KSK nominoval v roku 2019 do Výboru pre rozvoj okresu Košice – okolie a Michalovce svojich zástupcov, ktorí sa zúčastňujú na jeho rokovaní. Zároveň sa zástupca KSK zúčastňuje rokovaní jednotlivých výborov pri hodnotení žiadostí o regionálny príspevok.

Druhým inštitútom aplikovanej politiky Európskej únie v území kraja je Iniciatíva LEADER. Nástroj LEADER je inovatívny prístup pre rozvoj vidieka a jeho politiku. Jeho základná myšlienka je podporovať rozvoj na základe využívania lokálneho potenciálu územia, ktoré organizujú miestne komunity, teda na základe využívania endogénnych (vnútorných) zdrojov, pričom jedným zo základných znakov je prístup zdola nahor. LEADER začal experimentálnym spôsobom na miestnej úrovni integrovať rôzne lokálne rozvojové projekty a myšlienky, aktérov i zdroje a ukázal sa ako ideálny nástroj rozširovania podnikateľsky a sociálne zameraných príležitostí pre vidiecke oblasti. Za dôležitú pridanú hodnotu tohto nástroja možno považovať práve spôsob, akým tento prístup prispieva k rozvoju územia, t. z. prostredníctvom aktívnych ľudí, ktorí svoje územie a obyvateľov dôkladne poznajú, sa v území podarí realizovať projekty menšieho charakteru, ktoré by sa často krátkym prostredníctvom dopytovo orientovaných výziev ani nerealizovali. Na základe tohto prístupu vznikajú v danom území verejno-súkromné partnerstvá, nazývané tiež miestne akčné skupiny (MAS).

V rámci Košického kraja implementovalo stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou 18 miestnych akčných skupín (MAS Hornád – Slanské Vrchy, o. z.; MAS Sečovský región, o. z.; MAS Rudohorie, o. z.; MAS Bodrog, o. z.; MAS Hnilec, o. z.; MAS Duša, o. z.; MAS Hornád – Čierna Hora, o. z.; MAS Kras, o. z.; MAS Tokaj Rovina, o. z.; MAS Bodva, o. z.; MAS Olšava – Torysa, o. z.; MAS Poondavie, o. z.; MAS Gemer – Rožňava; MAS Roňava, o. z.; MAS Sľubica, o. z.; Miloj Spiš, o. z.; MAS Zemplín pod Vihorlatom, o. z.; MAS OZ Medzi riekami). Podmienkou čerpania finančných prostriedkov bolo udelenie štatútu miestnej akčnej skupiny. Košický samosprávny kraj oslovil všetky MAS za účelom prípravy nového programového obdobia.

2.2. Sociálna oblasť

Aktivita 4.1.1. – 4.1.3. Podpora rozvoja spoločenskej zodpovednosti podnikania

Spoločenská zodpovednosť podnikania znamená, že firmy pri dosahovaní zisku rešpektujú potreby všetkých partnerov, s ktorými pri svojom podnikaní prichádzajú do kontaktu. Týmito partnermi sú (nielen) zamestnanci, zákazníci, konkurencia, dodávatelia, lokálna komunita i životné prostredie. Firemná filantropia je jeho integrálnou súčasťou, ale pod zodpovedné podnikanie patria aj rôzne ďalšie programy v ekonomickej oblasti (napr. ponuka produktov a služieb pre znevýhodnených) a sociálnej oblasti (napr. starostlivosť o work-life balance zamestnancov), ako aj v oblasti ochrany životného prostredia (napr. znižovanie spotreby energií a CO₂, produkcia eko-výrobkov). Spoločensky zodpovedné podnikanie v Košickom kraji naplňujú najmä zahraničné firmy etablované u nás, ako je U. S. Steel, T-Systems a Embraco.

Špecifický cieľ č. 4.2 Podpora zvyšovania občianskej participácie podporou združovania obyvateľov a vzniku záujmových skupín

Dňa 5. augusta 2020 spoločnosť získala štatút registrovaného sociálneho podniku podľa § 7 ods. 4 zákona č.112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon“), druh registrovaného sociálneho podniku „Integračný podnik“, číslo osvedčenia: 195/2020_RSP.

V októbri 2020 začal sociálny podnik KSK výkon podnikateľskej činnosti, v súlade s povinnosťou podľa zákona zmenil obchodné meno tak, že k pôvodnému obchodnému názvu pripojil skratku „r. s. p.“.

Sociálny podnik svoju obchodnú činnosť vykonáva primárne v oblasti stavebníctva, Kód SK NACE Rev. 2: F 43.3 Kompletizačné a dokončovacie práce.

V Divízii Dom a Záhrada počas roka 2022 prevyšoval dopyt po upratovaní či už kancelárskych priestorov, alebo u občanov čo sa týka bytových a aj domových upratovacích prác.

Sociálny podnik je verejnoprospešným podnikom, ktorého pozitívnym sociálnym vplyvom je podpora zamestnanosti prostredníctvom zamestnávania znevýhodnených osôb alebo zraniteľných osôb.

Pozitívny sociálny vplyv podnik meria percentom zamestnaných znevýhodnených osôb a zraniteľných osôb, ktorý v roku 2022 dosiahol záverom roka 58% z celkového počtu 36 zamestnancov.

V marci 2022 sa ukončili práce vo väčšom rozsahu, čo sa týkalo tak množstva ako aj kvality predvedených stavebných prác – Rekonštrukcia Divíznej budovy Južného krídla Úradu KSK.

V polovici roka 2022 bola uzatvorená Rámcovú zmluvu o vykonaní pomocných prác do konca kalendárneho roka v spolupráci s VVS. Využitie zamestnancov Sociálneho podniku spočívalo v pomocných stavebných prácach na realizácii novovybudovaných vodovodných prípojok v okolitých obciach Košického kraja.

V septembri 2022 boli úspešne odovzdané taktiež čo sa týkalo množstva a kvality predvedených prác – Výstavba Komunitného centra na Hrebendovej ulici v Košiciach, kde Sociálny podnik KSK s organizáciou ETP Slovensko – Centrum pre udržateľný rozvoj (ETP Slovensko), ktorá sa dlhodobo venuje práci s mládežou a pracovnej integrácii marginalizovanej rómskej komunity aj na sídlisku Luník IX participovala na tomto projekte dodávaním materiálu pre samotnú výstavbu.

V druhej polovici roka 2022 začalo dochádzať k miernemu úbytku počtu pracovníkov na trvalý pracovný pomer v dôsledku nedodržiavania pracovného poriadku na pracoviskách, z čoho pramenili okamžité skončenia pracovných zmlúv u daných pracovníkov.

Pretrvávajúca situácia v dôsledku nepokojov v susednej Ukrajine mala počas celého roka významný vplyv na realizáciu zákaziek, či už z pohľadu neustále narastajúcich cien vstupných nákladov na jednotlivé zákazky (stavebný materiál) a v neposlednom rade aj dodávanie stavebného materiálu v oneskorených termínoch sa preniesol v znamení obmedzenia vykonávania prác, neskorší termín odovzdania diel a následkom toho bolo neefektívne využitie pracovníkov na stavbách.

Ceny stavebných materiálov počas roka nenadobudli želanú stabilitu a rast cien a tiež nedostatok materiálu mali významný vplyv na výšku nákladov.

Rovnako tento stav Sociálny podnik KSK pocítil pri vyhľadávaní zákazok u fyzických osôb (občan), kde pocit neistoty z budúcnosti ako dopadne situácia na Ukrajine mal za následok šetrenie finančných prostriedkov na strane občanov. Keďže takisto ceny stúpali v každom smere nahor, občania a hlavne v dôchodkovom veku si nemohli dovoliť využiť služby Sociálneho podniku KSK.

Vzhľadom na pokračujúci trend nestability v stavebníctve, plánované legislatívne zmeny majúce veľký vplyv na rozpočet samosprávneho kraja a organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja, Sociálny podnik KSK kládol dôraz na:

- využitie konca roka 2022 na zvýšenie profesijných zručností zamestnancov,
- postarať sa o umiestnenie pracovníkov, ktorí stratia v zmysle zákona o SE postavenie znevýhodnených zamestnancov na voľnom trhu práce,
- zabezpečiť udržateľnosť podniku nastavením efektivity práce aj v menších zákazkách,
- identifikovať nové strategické príležitosti výkonu hospodárskej činnosti.

Aktivita 5.1.1. – 5.1.5. Skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb

Do mäkkého projektu NPDI – Podpora transformačných tímov, do ktorého bolo v roku 2022 zapojené zariadenie sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, a to: SUBSIDIUM – ŠZ a ZpS, Rožňava. V roku 2022 prebiehalo v rámci tohto projektu vzdelávanie zamestnancov, ktoré sa týkalo týchto oblastí a tém:

- príprava a vzdelávanie manažmentu poskytovateľov a zriaďovateľov sociálnych služieb,
- riadenie a manažment zmien v sociálnych službách v procese DEI,
- podpora transformačných tímov,
- zriadenie a činnosť metodického a koordinačného tímu DEI,
- aktivizácia a príprava na prácu užívateľov SS v procese DEI a transformácie sociálnych služieb - úlohy manažmentu,
- podporované zamestnávanie ako súčasť podpory v komunite.

V šiestich zariadeniach sociálnych služieb boli v roku 2022 preplácané úkony ošetrovateľskej starostlivosti, a to: VIA LUX Košice, ARCUS Košice, SUBSIDIUM Rožňava, JASANIMA Rožňava, ONDAVA Rakovec nad Ondavou a LUMEN Trebišov na základe zmlúv so zdravotnými poisťovňami.

Aktivita 5.1.6. a 7.1.7. Divadlo Romathan – rekonštrukcia budovy a zriadenie rómskeho kultúrneho centra

V roku 2021 bolo presťahované Divadlo Romathan v Košiciach. Z pôvodných nevyhovujúcich priestorov bolo sídlo divadla premiestnené na Továrenskú ul. v Košiciach, aktuálny priestor poskytuje po rozsiahlej rekonštrukcii zázemie pre zamestnancov aj návštevníkov divadla. Projektový zámer Rómskeho domu je rozpracovaný.

Aktivita 5.2.1. – 5.2.4. Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva

Strategickým dokumentom pre oblasť zdravotníctva je materiál pod názvom „Priority zdravotnej politiky pre Košický kraj na obdobie 2016-2020“. V roku 2022 pokračoval proces tvorby nového strategického dokumentu na ďalšie obdobie. V rámci KSK má vydané povolenie cca 2000 poskytovateľov, ktorí prevádzkujú zdravotnícke, resp. lekárenské zariadenie.

V roku 2022 vydal KSK celkom 395 rozhodnutí. 273 rozhodnutí bolo o vydaní povolenia na prevádzkovanie zdravotníckych zariadení – z toho 64 nových povolení, 154 zmien povolení zakladajúcich vydanie nového povolenia, 43 rozhodnutí o zrušení povolenia, 12 rozhodnutí o dočasnom pozastavení povolenia a 0 rozhodnutí o zamietnutí žiadosti. K vyznačeniu zmeny údajov v povoleniach došlo v 120 prípadoch. Ďalej boli v zmysle príslušných kompetencií vydané 2 oznámenia o zániku povolenia, 112 určení zdravotného obvodu, 30 potvrdení o platnosti povolenia, 635 nových schválení ordinačných hodín. Jednotlivé rozhodnutia boli riadne a zákonne spracované pri dodržaní určených lehôt. V roku 2022 nebolo voči rozhodnutiu lekára samosprávneho kraja podané žiadne odvolanie. Na základe určených kompetencií boli na ODDZ vykonávané ďalšie činnosti súvisiace s prevádzkovaním zdravotníckeho zariadenia a poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktoré

nie sú spracovávané a realizované podľa zákona o správnom konaní a to napr.: vyznačenie zmeny údajov v povolení, určenie rozsahu zdravotného obvodu, schvaľovanie ordinačných hodín, potvrdzovanie platnosti povolenia a dĺžke praxe poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

V období roku 2022 vydal farmaceut KSK spolu 137 rozhodnutí. Z toho: 14 rozhodnutí o vydaní povolenia – lekárne; 3 rozhodnutia o vydaní povolenia – výdajne; 8 rozhodnutí o zrušení povolenia – lekárne; 3 rozhodnutie o zrušení povolenia – výdajne; rozhodnutie o zastavení konania lekárne/výdajne vydané nebolo. Rozhodnutia o zmene podľa § 8 ods. 3 zákona č. 362/2011 Z. z. o liekoch v znení neskorších predpisov boli vydané nasledovne: nový druh – lekárne 3; nový druh – výdajne 1; zmena garanta – lekárne 29; zmena garanta – výdajne 4; zmena miesta – lekárne 2; zmena miesta – výdajne 1; rozhodnutie o pozastavení činnosti 0; rozhodnutie o zbavení povinnosti mlčanlivosti zdravotníckych pracovníkov 69; rozhodnutie o vrátení správneho poplatku 2; späťvzatie návrhu na začatie konania 0. Rozhodnutie o uložení pokuty nebolo realizované. K vyznačeniu zmeny údajov v zmysle § 8 ods. 1 zákona č. 362/2011 Z. z. v povolení došlo celkovo v 79 prípadoch. Z toho: zmena mena alebo priezviska 5, zmena bydliska alebo sídla 7, zmena štatutárneho orgánu 60, náhradný odborný zástupca 7, schválenie prevádzkového času 60.

V KSK pôsobilo v roku 2022 spolu 38 Agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS). Z toho je 31 ADOS s povolením KSK a 7 ADOS s povolením vydaným zo strany Ministerstva zdravotníctva SR (MZ SR). V priebehu roka 2022 bolo vydané 1 nové rozhodnutie o povolení prevádzkovania novej ADOS. V KSK zároveň v roku 2022 pôsobil 1 Dom ošetrovateľskej starostlivosti vo Veľkých Kapušanoch s kapacitou 25 lôžok.

Na rokovaníach Etickej komisie KSK bolo v roku 2022 posudzovaných spolu 36 nových klinických štúdií, z toho v pozícii lokálnej Etickej komisie 14, v pozícii centrálnej Etickej komisie 22. Nové neklinické (observačné) štúdie boli posudzovaná 4 a posudzovaných bolo celkovo 8 projektov biomedicínskeho výskumu. Ďalej bolo komisiou posudzovaných 123 dodatkov k už schváleným, prebiehajúcim štúdiám, 3 urgentné posúdenia žiadostí na mimoriadnych rokovaníach komisie, 4 individuálne povolenia neregistrovaných liekov, 0 skupinových povolení neregistrovaných liekov, 83 súhrnov hlásení o nežiaducich účinkoch liečiv v klinických skúšaníach (SUSAR – priebežné, štvrťročné, polročné, ročné).

Problémy so zabezpečením lekárskej služby prvej pomoci sa v posledných rokoch stali neúnosnými, preto MZ SR pripravilo návrh novej koncepcie fungovania pohotovostí. Novelou príslušných právnych predpisov v oblasti zdravotníctva, MZ SR určilo sieť pevných bodov v rámci pevnej ambulantnej pohotovostnej služby (APS). Pevným bodom sa rozumie mesto alebo obec, v ktorom sa nachádza ambulancia pevnej APS. MZ SR nadefinovalo pojem spádové územie, ktoré bude zastrešovať jeden pevný bod. Spádové územie je tvorené najmenej jedným okresom. Zároveň to neznamená, že pacienti z iných okresov nemôžu navštíviť APS v prípade potreby v inom okrese. S účinnosťou od 1.7.2018 vznikla tzv. pevná a doplnková sieť APS. V pevnej sieti funguje APS v každom okresnom meste kraja v pracovných dňoch v čase od 16.00 do 22.00 hod., počas sviatkov a v dňoch pracovného pokoja v čase od 07.00 do 22.00 hod. Doplnková pohotovosť je dobrovoľná, k dispozícii môže byť v pracovných dňoch nepretržite v rozsahu najmenej dvoch hodín v čase, ktorý stanoví samosprávny kraj. O doplnkovú pohotovosť doposiaľ neprejavil záujem žiaden organizátor. V rámci pevnej APS je naďalej možnosť poskytovania výjazdovej APS.

APS teda počas r. 2022 nefungovala v non-stop režime počas celej noci, ale len do 22.00 hod. APS nie je určená pre ťažké a akútne stavy, ako napríklad infarkty alebo vážne zranenia, o takýchto pacientov je bezodkladne postarané na urgentných príjmach v nemocniciach, v prípade potreby sa volá priamo záchranná zdravotná služba.

Samosprávny kraj zverejňuje rozpis zabezpečenia poskytovania pevnej ambulantnej pohotovostnej služby na svojom webovom sídle najneskôr 5 pracovných dní pred začiatkom

obdobia, na ktoré sa rozpis zabezpečenia poskytovania pevnej APS vyhotovuje. K rozpisu služieb vydal Košický samosprávny kraj osobitné Usmernenie. Rozpis obsahuje najmä: miesto a čas poskytovania APS, zoznam dobrovoľne a povinne slúžiacich poskytovateľov zdravotnej starostlivosti s dátumom služby APS.

Financovanie APS je stanovené ako trojzložkové bez ohľadu na veľkosť spádového územia pevného bodu: - paušál pevný bod APS (legislatívne určená výška), - vykázané výkony (iba v prípade ak výkon prevýšia výšku stanoveného paušálu), - zákonný poplatok za návštevu APS (2 €). Financovanie zubno-lekárskej pohotovostnej služby (ZLPS) je stanovené ako trojzložkové, pričom výška paušálu sa mení v závislosti od počtu obyvateľov spádového územia (nie sú stanovené pevné body): paušálna platba závislá od počtu obyvateľov v rámci tzv. spádu; vykázané výkony; zákonný poplatok za návštevu ZLPS (2 €).

V roku 2022 bolo na ambulanciách všetkých druhov APS a ZLPS v kraji ošetrovaných spolu 126 993 pacientov. Výjazdová forma ošetrovania stratila na význame, z tohto dôvodu už v roku 2022 nebol takou formou ošetrovaný žiaden pacient v kraji. Do ústavného zdravotníckeho zariadenia bolo z celkového počtu ošetrovaných osôb odoslaných 8 536 pacientov. V roku 2022 bol v rámci APS a ZLPS ošetrovaný približne každý 6. obyvateľ kraja.

Aktivita 5.3.1. Realizácia akčných priorít stabilizácie a rozvoja regionálneho trhu práce v IT sektore v Košickom kraji

Jednou z priorít je zabezpečiť prísun pracovnej sily v oblasti IT na trh práce. Stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK kraja sa v školskom roku 2021/2022 zapojili do 1. ročníka projektu LAB IT Creativity a následne v školskom roku 2022/2023 do 2. ročníka uvedeného projektu. LAB IT Creativity je zameraný na informačné technológie a inovatívne technologické riešenia, ktoré žiaci vytvárajú v spolupráci s IT spoločnosťami, TU Košice, KSK, Košice IT Valley. V každom školskom roku sa do projektu zapojilo päť župných gymnázií. Projekt LAB IT Creativity unikátnym spôsobom prepojil gymnáziá, ktoré sú v pôsobnosti kraja, s IT spoločnosťami, z čoho vznikli viaceré kvalitné nápady a smart riešenia. Do 1. ročníka projektu v školskom roku 2021/2022 sa zapojilo 100 gymnazistov župných stredných škôl, ktorí vytvorili 12 inovatívnych riešení, aplikácií či webových stránok. Všetky tieto riešenia sú využiteľné v bežnom živote, či už ide o projekt zameraný na monitorovanie kvality ovzdušia, správu skladu školských učebníc či vytvorenie virtuálneho prostredia v škole. Gymnázia vytvorili dvojice s piatimi partnerskými IT firmami, s ktorými v úvodnej fáze pracovali pod dohľadom skúsených odborníkov priamo z praxe. V marci sa projekt dostal do druhej fázy, v ktorej sa pripojilo približne 150 vysokoškolákov informatických odborov Technickej univerzity Košice. Tí pomáhali gymnazistom pri ďalšom napredovaní. Vďaka spoločnosti Siemens Healthineers, ktorá študentov oboznámila s metódou agilnej metódy riadenia projektov SCRUM, pracovali študenti efektívnejšie. Týmto projektom bola podporená kreativita študentov a dal sa priestor ich nápadom, keďže mohli tvoriť vlastné digitálne produkty a spolupracovať pritom s najlepšimi odborníkmi z praxe. Do projektu bolo zapojených aj 150 študentov z Fakulty elektrotechniky a informatiky Technickej univerzity v Košiciach, ktorí sa stali mentormi pre študentov gymnázií. V každej zo zapojených škôl vzniklo kreatívne IT laboratórium. Práve v ňom vytvárali žiaci svoje projekty. Ide o najmodernejšie laboratóriá na Slovensku, ktoré skvalitňujú výchovno-vzdelávací proces zavedením najmodernejších digitálnych prostriedkov. Laboratórium každého gymnázia má rôzne vybavenie podľa vlastných potrieb a zamerania, ktoré chcú na škole rozvíjať. Hlavným cieľom projektu LAB IT Creativity bolo nadchnúť stredoškóľakov pre informačné technológie, poskytnúť im užitočné praktické zručnosti, prehĺbiť ich programátorské vedomosti, prepojiť kreatívne a kritické zmyslenie, prepojiť študentov stredných škôl s akademickou pôdou a napomôcť tak rozvoju gymnázií. V školskom roku 2022/2023 sa do 2. ročníka LAB IT Creativity zapojila ďalšia

päta gymnäzií KSK, pričom dve gymnäzia z predchádzajúceho školského roka pokračovali v kreatívnej IT spolupráci s firmami a študentmi Technickej univerzity v Košiciach.

Zapojenie SŠ do certifikačného testovania IT Fitness 2022 – súčasťou vyhodnotenia bol prehľad o počte respondentov jednotlivých škôl a priemerná úspešnosť školy. Uvedomujeme si, že budúcnosť výučby je v hybridnom vzdelávaní. V súlade s kontextom „Vychovávame pre život, vzdelávame pre prax“ Regionálnej stratégie výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK v kľúčovej prioritě Digitálna transformácia župných škôl považujeme za mimoriadne dôležité, aby sa - žiaci a učitelia župných škôl zapojili v čo najväčšom počte do testovania IT Fitness, - v školách aktívne venoval vyučovací priestor témam, ktoré sú odzrkadlené v testových otázkach, - župné školy prezentovali s čo najlepšimi výsledkami. Považujeme za dôležité aj takýmto spôsobom zmonitorovať úroveň digitálnych zručností žiakov po viacerých obdobiach dištančného vzdelávania. Odbor školstva KSK apeloval na SŠ, aby sa zúčastnil aj každý žiak 1. ročníka, a to už októbrovom termíne testovania, pričom výsledok testu je možné považovať za vstupný test digitálnych zručností žiaka, čím je možné sledovať predpokladaný progres žiakov a porovnať ich úspešnosť po roku, dvoch či viacerých rokoch.

V rámci digitálnej transformácie župných škôl, kľúčovej priority Regionálnej stratégie výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK má Odbor školstva ÚKSK zámer, aby čo najviac župných škôl používalo nástroj SELFIE na posúdenie úrovne digitalizácie vzdelávania, objavenie digitálneho potenciálu škôl a následné smerovanie k hybridnému vzdelávaniu. Viaceré župné stredné školy začali nástroj SELFIE používať najmä počas vzdelávania „Digitálna transformácia školy“ školských digitálnych koordinátorov v rámci projektu IT Akadémia – vzdelávanie pre 21. storočie, ide o vyše 60 % SŠ.

DIY – IoT platforma – v spolupráci s firmami implementujeme do výučby vo vybraných ôsmich župných SOŠ technológie IoT s cieľom vybudovania platformy IoT.

Hodnotenie digitálnej pripravenosti škôl OVP – v rámci CATCHING-UP REGIONS IV sa koncom roka 2022 uskutočnila príprava na zber a vyhodnotenie údajov z 23 vybraných škôl KSK. Následne realizovaný prieskum ukázal medzery v digitálnej pripravenosti SŠ.

Aktivita 5.3.2. Rozvoj kvality vzdelávania v elokovaných pracoviskách stredných škôl zvyšovaním vzdelanostnej úrovne osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami

Stredná odborná škola technická, Kukučínova 23, Košice experimentálne overuje prijímanie, zaraďovanie a štúdium žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia – variant A (MentA) do dvojročných učebných odborov 3178 F výroba konfekcie, 3383 F spracúvanie dreva, 3686 F stavebná výroba v Elokovanom pracovisku Turňa nad Bodvou, ktoré je ako súčasť SOŠ technická, Kukučínova 23, Košice. Garantom experimentálneho overovania je Štátny inštitút odborného vzdelávania, Bratislava. Cieľom je overenie možností prijímania žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia do odborov nižšieho stredného odborného vzdelania. V rámci experimentálneho overovania sa prijímajú žiaci zo základných škôl, špeciálnych tried základných škôl a špeciálnych základných škôl. V experimente bolo v roku 2022 v dvoch ročníkoch uvedeného odboru 94 žiakov.

V súlade s Regionálnou stratégiou výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK a jej kľúčovou prioritou Optimalizácia a stabilizácia siete škôl a školských zariadení sa v rámci opatrenia 1.4.2. – Aktualizovať a prehodnotiť počet, umiestnenie a priradenie elokovaných pracovísk k jednotlivým SOŠ, boli do siete škôl a školských zariadení:

a) zaradené elokované pracoviská:

- Elokované pracovisko Bystrany 3, Bystrany ako súčasť Strednej odbornej školy techniky a služieb, Markušovská cesta 4, Spišská Nová Ves,
- Elokované pracovisko Rudňany 65, ako súčasť Strednej odbornej školy techniky a služieb, Markušovská cesta 4, Spišská Nová Ves,

- Elokované pracovisko Hlavná 232/14 Viničky, ako súčasť Strednej odbornej školy agrotechnických a gastronomických služieb – Agrártechnikai és Gasztronómiai Szolgáltatási Szakközépiskola, J. Majlátha 2, Pribeník.

b) vyradené elokované pracoviská:

- Elokované pracovisko Hlavná 232/14 Viničky ako súčasť Strednej odbornej školy poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Kukučínova 23, Košice,
- Elokované pracovisko Sokolany 147 ako súčasť Strednej odbornej školy obchodu a služieb Jána Bocatia, Bocatiova 1, Košice,
- Elokované pracovisko SNP 1, Gelnica ako súčasť Strednej priemyselnej školy strojníckej, Komenského 2, Košice,
- Elokované pracovisko Železničná 127, Čierna nad Tisou ako súčasť Strednej odbornej školy techniky a remesiel - Műszaki Szakok és Mesterségek Szakközépiskola, Rákocziho 23, Kráľovský Chlmec.

Aktivita 5.3.3. Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce

V súlade s Regionálnou stratégiou výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK a jej kľúčovou prioritou Optimalizácia a stabilizácia siete škôl a školských zariadení sa v rámci opatrenia 1.2.3. – Rozšíriť ponuku vzdelávania v stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK o skupinu odborov vzdelávania 76 – učiteľstvo, bola do siete škôl a školských zariadení zaradená Spojená škola Bielocerkevska 29, Košice s organizačnými zložkami Stredná odborná škola pedagogická Bielocerkevska 29 a Materská škola Bielocerkevska 29, Košice.

V súlade so zákonom č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s § 24 ods.1 písm. c) môže SOŠ pri svojom názve používať aj označenie COVP (Centrum odborného vzdelávania a prípravy) ak spĺňa podmienky uvedené v odst. 2 uvedeného zákona, zriaďovateľ SOŠ udelí písomný súhlas a príslušná stavovská alebo profesijná organizácia udelí oprávnenie po prerokovaní v KROVaP. Republiková únia zamestnávateľov oslovila 8 škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK a dala návrh do KROV na udelenie súhlasu zriaďovateľa pre možnosť používať označenie COVP. OSK/KSK vypracoval návrh pre posúdenie spôsobilosti škôl uchádzať sa o označenie COVP, kritéria pre udelenie súhlasu zriaďovateľa k oprávneniu používať popri názve školy aj označenie COVP. Je to návrh odboru školstva k udeleniu súhlasu školám v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Toto označenie by nemalo byť pridelené automaticky, školy by si mali zaslúžiť tento prívlastok svojimi doterajšími výsledkami, vypracovať projektový zámer, ktorého ciele by boli merateľné, kvalifikovateľné a zodpovedali by oprávnenosti označenia COVP. Odborná škola týmto získava excelentnosť a buduje si svoje dobré meno. Na základe plnenia súboru kritérií, boli pridelené body, na základe ktorých škola získala súhlasné resp. nesúhlasné stanovisko KSK a môže sa u vecne príslušnej stavovskej organizácii uchádzať o označenie COVP. Odbor školstva predložil návrh škôl pre RÚZ, ktoré získali súhlas zriaďovateľa používať označenie COVP:

- SOŠ informačných technológií, Ostrovskeho 1, 040 01 Košice, Centrum odborného vzdelávania a prípravy pre sektor informačné a komunikačné technológie,
- SPŠ elektrotechnická, Komenského 44, 040 01 Košice, Centrum odborného vzdelávania a prípravy pre elektrotechniku, automatizáciu a informačné technológie,
- SOŠ beauty služieb, Gemerská 1, Košice, Centrum odborného vzdelávania a prípravy so zameraním na beauty služby,
- SOŠ ekonomická, Stojan 1, Spišská Nová Ves, Centrum odborného vzdelávania a prípravy pre rozvoj podnikateľských zručností,
- Obchodná akadémia, Watsonova 61, Košice, Centrum odborného vzdelávania a prípravy pre ekonomiku, financie a administratívu.

MŠVVaŠ SR vydáva v súlade so zákonom zoznam odborov s nedostatočným počtom absolventov pre potreby trhu práce a zoznam odborov, ktoré sú nad rozsah potrieb trhu práce. Odbory s nedostatočným počtom absolventov pre potreby trhu práce sú zvýhodňované 10% z normatívu, ktorý je určený v danom odbore na žiaka. Z toho dôvodu začal proces zosúlad'ovania sietí odborov stredných škôl s potrebami trhu práce. Zároveň na základe požiadaviek zamestnávateľov boli spracované odbory potrebné pre trh práce, ktoré boli predložené na schválenie na MŠVVaŠ SR a experimentálne sa začali overovať na stredných školách. Odbory, ktoré boli zaradené do Experimentálneho overovania na roky 2020/21 a 2021/22 sú overované na SOŠ informačných technológií, Ostrovského 1, Košice:

- 2571 K správca inteligentných a digitálnych systémov,
- 2559 M inteligentné technológie,
- 2565 Q špecialista informačnej bezpečnosti,
- 2573 M programovanie digitálnych technológií.

Odbory, ktoré boli schválené MŠVVaŠ SR a zaradené do siete škôl v školskom roku 2021/22 až 2022/23 pre školy v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK:

4236 M	Ekonomika pôdohospodárstva	SOŠ Agrotechnická – Agrotechnikai
4553 K	Podnikateľ pre rozvoj vidieka	Szakkozépiscola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou
6460 H	Predavač, predavačka	Súkromná SOŠ Nová cesta – Magán szakkozépiscola új út, Hlavná 265, Malčice
6310 Q	Financie	Obchodná akadémia, Watsonova 61 Košice
6445 H	Kuchár	SOŠ obchodu a služieb, Školská 1, Michalovce
2426 K	Programátor obrábacích a zväracích strojov	Spojená škola s organizačnými zložkami Gymnázium a SOŠ techniky a služieb Sečovce
2433 H	Obrábač kovov	
2561 M	Informačné a sieťové technológie	
3661 H	Murár	
6444 H	Čašník, servírka	SOŠ obchodu a služieb, Rožňavská Baňa 211, Rožňava
6445 H	Kuchár	
2950 M	Poradenstvo vo výžive	Hotelová akadémia, Radničné námestie 1, Spišská Nová Ves

Odbory, ktoré boli v experimentálnom overovaní v školskom roku 2021/2022:

4338 M	Veterinárny asistent pre ambulancie	SOŠ veterinárna, Nám. mladých poľnohospodárov 2, Košice
7475 M	Digitálne služby v športe	Stredná športová škola, Trieda SNP104, Košice
7476 M	Spracovanie dát v športe	
8627 M	Digitálna maľba – koncept art	Škola umeleckého priemyslu, Jakobyho 15, Košice
8628 M	Dizajn digitálnych aplikácií	
2495 K	Autotronik	SOŠ automobilová, Moldavská cesta 2, Košice
3345 K	Technik drevárskych CNC zariadení	SOŠ drevárska, Filinského 7, Spišská Nová Ves
6330 K	Bankový pracovník	Obchodná akadémia, Watsonova 61, Košice
2559 M	Inteligentné technológie	SOŠ informačných technológií, Ostrovského 1, Košice
2573 M	Programovanie digitálnych technológií	
2571 K	Správca inteligentných a digitálnych systémov	

Aktivita 5.4.1. Cestovná mapa riadenej migrácie v Košickom kraji

Hlavným cieľom stratégie je dosiahnutie riadenej migrácie cestou vytvorenia spolupracujúcej siete všetkých orgánov a inštitúcií prichádzajúcich do styku s problematikou migrantov. Realizácia integračnej politiky teda vychádza z koordinovanej spolupráce štátnych orgánov, orgánov miestnej štátnej správy, samosprávy ako aj samotných komunit cudzincov a predpokladá zapojenie mimovládnych a iných organizácií pôsobiacich v oblasti integrácie cudzincov. Nakoľko neboli vyčlenené špecifické financie k realizácii Cestovnej mapy riadenej migrácie v Košickom kraji, aktivity s ňou súvisiace boli realizované v súčinnosti s mimovládnyimi organizáciami pôsobiacimi v oblasti migrácie a integrácie cudzincov. Ide najmä o projekt KapaCITY, kde bola žiadateľom Liga za ľudské práva o.z. a medzinárodný projekt Integra, do ktorého sa za Slovenskú republiku zapojila nezisková organizácia ETP Slovensko v spolupráci s mestom Košice.

Aktivita 5.4.2. projekt KapaCITY – Podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni

Košický samosprávny kraj spolupracoval od roku 2018 na projekte KapaCITY – Podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni, ktorý bol podaný v rámci výzvy SK 2017 AMIV SC2.1. Žiadateľom projektu bola Liga za ľudské práva o. z., Košický samosprávny kraj mal v rámci projektu vytvorenú pozíciu koordinátora, prostredníctvom ktorého poskytoval pomoc a podporu pri realizácii projektu.

Vzhľadom na Covid-19 sa projekt KapaCITY predĺžil oproti pôvodnému plánu o 3 mesiace do konca marca 2021. V dňoch 24. a 25. februára 2021 sa konala záverečná online konferencia KapaCITY. Ako jeden z výstupov projektu bola vypracovaná záverečná publikácia projektu KapaCITY: “Z cudzincov domáci: Ako na integráciu cudzincov” <https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/vystupy-projektov/kapacity-publikacia-z-cudzincov-domaci-ako-na-integraciu-v-samosprave>.

Aktivita 6.1.1. Príprava akčného plánu Dobrovoľníckeho centra Košického kraja na roky 2020 až 2024

Myšlienka vytvorenia Regionálneho centra dobrovoľníctva v Košickom kraji vznikla na základe výstupov z projektu Stratégia na zmiernenie sociálnej exklúzie v Košickom kraji, ktorý bol spracovaný na Úrade KSK v roku 2015. V Košickom kraji však od roku 2011 funguje Dobrovoľnícke centrum Košického kraja, ktoré svojou náplňou plne vyhovovalo stanoveným požiadavkám. Po vzájomných rokovaniach sa Úrad KSK stal v roku 2016 členom Dobrovoľníckeho centra Košického kraja a ustúpil od požiadavky vzniku nového regionálneho centra dobrovoľníctva. Akčný plán na obdobie rokov 2020 – 2024 bol vytvorený a v mesiaci apríl 2022 bol odprezentovaný na porade predsedu KSK.

Aktivita 6.2.1. Podpora budovania infraštruktúry dobrovoľníctva

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja bolo v roku 2022 podporené finančným príspevkom z prostriedkov KSK.

V roku 2021 boli realizované nasledujúce aktivity:

- Namiesto nafúknutého Týždňa dobrovoľníctva sa realizoval dobrovoľnícky september, a to v trvaní od 1.-30.9.2022, kde sa dobrovoľníckych aktivít zúčastnilo cez 3000 dobrovoľníkov a odpracovalo sa viac ako 6000 hodín práce po celom kraji.
- Pracovalo sa na získaní štandardov kvality práce s dobrovoľníkmi s viac ako 25 organizáciami.
- Začiatkom decembra 2022 sa realizovali oceňovania dobrovoľníctva za rok 2022.
- Nakúpilo sa ďalších šesť defibrilátorom v kraji.

- Propagácia dobrovoľníctva v rámci regionálnych médií, syndikátu novinárov a sociálnych sietí – viac ako 200 aktivít, ktoré sa realizujú v organizáciách v Košickom kraji.
- Manažovanie nových aktivít v oblasti možnosti mať viac laických defibrilátorov v Košickom kraji. Komunikácia sa stavebnými úradmi.
- Realizácia série školení pre žiakov stredných škôl na podporu dobrovoľníctva, ako aj série pre žiakov základných škôl a taktiež zvlášť školenia pre žiakov a členov žiackych školských rád.
- Série workshopov a konzultácií pre učiteľov základných a stredných škôl na realizáciu Service learningu.
- Ďalších 25 vodozádržných opatrení v kraji
- Práca na podpore service learningu.
- Práca v rámci rómskych komunít.
- Veľké množstvo práce v rámci konfliktu na Ukrajine.
- Propagácia dobrovoľníctva a našich aktivít na viacerých verejných podujatiach: Profesia days, Deň kariéry TUKE, Veľtrh zahraničných univerzít.
- Komunikácia a workshopy pre Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny ohľadom efektívnejšej propagácie dobrovoľníctva medzi nezamestnanými uchádzačmi o zamestnanie.
- Propagácia príkladov dobrej praxe na našej webovej stránke, na sociálnych sieťach a v rádiu FM v časti o dobrovoľníctve. Vznikla podstránka vodozádržných opatrení.
- Realizácia stretnutí s účastníkmi mládežníckych výmen na výmenu know – how.
- Poskytnutie viac ako 600 konzultácií organizáciám, ktoré mali akýkoľvek problém či dotaz ohľadom dobrovoľníctva.
- Poskytnutie dobrovoľníckej príležitosti viac ako 15 firmám, ktoré chceli v rámci firemného dobrovoľníctva pomôcť pri nejakej aktivite v kraji.
- Ukončovania dobrovoľníctva vo vakcinačných centrách
- Doučovanie detí v komunitách.
- Umiestnených viac ako 300 dobrovoľníkov do nemocníc, organizácií, domovov sociálnych služieb, do jednotlivých mestských častí, či do environmentálnych zoskupení.
- Získavali sme každý štvrtý rok podnety od jednotlivých poslancov na aktivity v kraji, či oblasti, v ktorých vieme pomôcť pri zefektívnení či naštartovaní dobrovoľníctva.
- Ďalej sa rozvíjal program pre materské školy – Adoptuj si svoju škôlku, pričom tento program okrem Košíc a Košíc – okolia sa snažíme aplikovať aj na okres Spišská Nová Ves.
- Získavajú sa nové kontakty a buduje sa databáza pre celú oblasť Rožňavy, kde sa zatiaľ najmenej, okrem domovov sociálnych služieb, darí rozvíjať dobrovoľníctvo. Dobrovoľníctvo sme rozvíjali najmä v oblasti Dobšiná, Slavošovce, Štítnik, Brdárka, Hanková, Markuška.
- Podporovali sme program KREDo, kde zapájame dospelých Rómov do rozvoja cestovného ruchu a do eliminácie negatívneho vplyvu osád na cestovný ruch, v roku 2020 najmä v oblasti Tokaja.
- Podporovali sme program BBS a vzdelávame rómske deti v rôznych častiach Košického kraja, najmä v komunitách kde bol problém s online vzdelávaním.

Najdôležitejšou súčasťou práce v Dobrovoľníckom centre Košického kraja dennodenne je komunikácia s organizáciami a novými dobrovoľníkmi, či firmami, mestami, obcami a mestskými časťami a hľadanie dobrovoľníkov pre jednorazové dobrovoľníctvo, na rôzne akcie a pre dlhodobé dobrovoľníctvo najmä v sociálnych službách.

Špecifický cieľ 7.1. zachovanie kultúrneho dedičstva

Zachovanie kultúrneho dedičstva v kraji a rozvoj kultúry boli podporené v súlade s Koncepciou rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020-2025 (2030).

Kultúrne služby v regióne zabezpečuje KSK prostredníctvom svojich 20 kultúrnych zariadení (Spišské divadlo, Divadlo Thália Színház, Bábkové divadlo v Košiciach, Divadlo Romathan v Košiciach, Zemplínska knižnica Gorazda Zvonického v Michalovciach, Zemplínska knižnica v Trebišove, Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach, Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave, Spišské kultúrne centrum a knižnica, Centrum kultúry Košického kraja, Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia, Krajská hviezdáreň a Zemplínske kultúrne centrum, Gemerské osvetové stredisko, Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi, Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove, Banické múzeum v Rožňave, Zemplínske múzeum v Michalovciach, Východoslovenské múzeum v Košiciach, Východoslovenská galéria a Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi) a prostredníctvom spolupráce s ostatnými aktérmi v regióne. Úvod roka 2022 bol ešte mierne poznačený globálnou pandémiou, od marca však prešli všetky prevádzky do bežného režimu.

- 5 múzeí v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK spolu s Muzeálnou expozíciou J. Mailátha pri Kultúrnom centre Medzibodrožia a Použia sa v roku 2022 prezentovalo 86 výstavami, z tohto počtu bolo 32 vlastných,
- v 2 galériách sa uviedlo spolu 36 výstav, z toho 22 vlastných, okrem výstav sa v týchto galériách nachádza spolu 8 stálych expozícií,
- v roku 2022 naštudovali štyri 4 divadlá spolu 19 premiérových predstavení, odohrali celkom 632 repríz, divadelných predstavení v sídle vlastného divadla a tiež v rámci zájazdových aktivít aj v iných miestach v regióne, mimo regiónu KSK, zrealizovali sa dva divadelné festivaly – VirVar a Divadelný Spiš,
- v roku 2022 regionálne knižnice v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK spolu registrovali vyše 22 000 čitateľov, ktorí zrealizovali spolu viac než 764 000 absenčných a prezenčných výpožičiek,
- osvetové zariadenia a kultúrne centrá pripravili takmer 700 podujatí (prednášky, kurzy, krúžky, tvorivé dielne a pod.), zrealizovali 41 súťaží a prehliadok a 22 festivalov,
- v záujme zachovania kultúrneho dedičstva sa z finančných prostriedkov KSK doplnil knižničný fond ako aj zbierkové fondy v pamäťových a fondových inštitúciách.

20 kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja navštívilo počas roka 2022 fyzicky spolu 536 272 návštevníkov, z tohto počtu bolo 221 114 platiacich a 315 158 neplatiacich.

Aktivita 7.1.7., 7.1.9. - 7.1.11., 7.1.13 rekonštrukcie objektov

Pozornosť bola zameraná na vytváranie nových, moderných muzeálnych expozícií. Pribudlo 5 nových stálych expozícií: Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi otvorilo prvú časť expozície Príroda Spiša, Zemplínske múzeum v Michalovciach otvorilo novú etnografickú expozíciu, Východoslovenské múzeum v Košiciach uviedlo do života novú stálu expozíciu „Zaži Barok“ a Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove predstavilo expozíciu z projektu SMARTmuseum a vonkajšiu virtuálnu expozíciu Život na panstve.

Pracovalo sa na projektových dokumentáciách na rekonštrukcii Miklušovej väznice budovy a budovy tzv. Koniarne v areáli Zemplínskeho múzea, pokračovalo sa v realizácii projektu Múzea Spiša v Spišskej Novej Vsi s názvom „Manor House Susanna – An Experience In The Museum“ v rámci Nórskeho finančného mechanizmu, ktorého cieľom je rekonštrukcia Hospodárskej budovy v Markušovciach (www.zazitokvmuzeu.sk).

Aktivita 7.2.1 rozvoj tradičnej ľudovej kultúry

Oblasť tradičnej ľudovej kultúry má významné postavenie pri posilnení regionálnej kultúrnej identity, KSK sa sústreďuje najmä na metodickú a koordinačnú činnosť. V roku 2022 bolo realizovaných 22 festivalov zameraných na tradičnú ľudovú kultúru, spolu ich navštívilo vyše 30 000 návštevníkov. Medzi folklórne festivaly nadregionálneho významu patrili v roku 2022 Rejdová Inak, Spišské folklórne slávnosti, Dožinky a ďalšie, ktoré postupne nadobúdajú charakter multižánrových podujatí.

Košický samosprávny kraj zaviedol do praxe systém cielenej podpory folklórnych súborov v Košickom kraji - Klenoty kraja. V roku 2022 bola podpora zameraná najmä na profesionálne dospelé folklórne súbory. Do pilotného systému podpory sa prihlásilo spolu desať kolektívov. Zrealizovaná bola ich kategorizácia na základe odborných kritérií do 3 základných skupín a bola im poskytnutá metodická aj finančná podpora, verejná prezentácie prebehla v rámci župných dní.

Remeselnícky inkubátor RINK rozšíril počty registrovaných remeselníkov na 444. V Dome tradičnej kultúry Gemera v Rožňave sa v rámci Remeselníckeho inkubátora uskutočnila druhá krajská konferencia remeselníkov a ľudovomeleckých výrobcov Košického kraja s medzinárodnou účasťou s názvom Tradícia a poctivá výroba. Aktivity a štandardná činnosť pokračovala podľa plánu.

V letnom období boli kultúrnymi organizáciami KSK realizované denné tábory pre deti s tematickým zameraním na oblasť tradičnej ľudovej kultúry v rámci celého regiónu napr.: Remeselníček, Zoskáčik, Pohybovo – muzikantský tábor atď.

Aktivita 7.3.1 získavanie financií z externých zdrojov

Podpora kultúrnych organizácií v získavaní financií z externých zdrojov sa prejavuje v spolufinancovaní a prípadnom dofinancovaní projektov. Za rok 2022 bolo podaných celkovo 154 projektov so žiadanou sumou vo výške takmer 900 000 Eur (programy Fondu na podporu umenia, KULTMINORu a Ministerstva kultúry SR), z čoho bolo schválených 116 projektov, v celkovej schválenej výške finančných prostriedkov takmer 419 000 Eur. Všeobecne je však zrejmé znižovanie objemu finančnej podpory pre oblasť kultúry z národnej úrovne.

V rámci zahraničných schém bol úspešný projekt Múzea Spiša v Spišskej Novej Vsi – Kúria Zuzana vo výške 2 900 000 Eur, projekt Múzea a Kultúrneho centra južného Zemplína v Trebišove InterCastles vo výške 742 000 Eur, projekt Východoslovenskej galérie House of mine v hodnote 112 000 Eur. Na odbore kultúry boli implementované projekty FUMU z programu Interreg SK HU, projekt SMARTmuseum z programu Interreg HUSKROUA, projekt Archeological E-landscape z programu Interreg Danube.

Aktivita 7.3.2 inovácie v kultúrnych službách

Plnenie aktivity bolo garantované najmä realizovaním ďalšieho ročníka internej výzvy "Tradície inšpirujú inovácie" určenej na realizáciu projektov kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Alokovaná suma 200 000 Eur bola prerozdelená pre účely realizácie 4 projektov, ktoré boli uvedené v závere roka:

- projekt Múzea Spiša v SNV „Múzeum v pohybe a obraze“ v hodnote 57 770 Eur,
- projekt Kultúrneho centra Medzibodrožia a Použia „Zlaté údolie – inovácia vinárskej tradície v Medzibodroží“ v hodnote 53 350 Eur,
- projekt Múzea a Kultúrneho centra južného Zemplína v Trebišove „Život na panstve“ v hodnote 48 880 Eur,
- projekt Centra kultúry Košického „Klenoty kraja“ v hodnote 40 000 Eur.

Svoju ponuku v rámci verejného priestoru mesta Košice zaujímavo predstavila Východoslovenská galéria v rámci virtuálnej výstavy v uliciach pod názvom „AR Košická

moderna“. Okrem spomenutého sa kontinuálne zavádzajú smart prvky v kultúrnych službách s ohľadom na zdroje.

Aktivita 7.3.3 koncepcia rozvoja kultúry a špecifické rozvojové programy

Koncepciu rozvoja kultúry Košického samosprávneho kraja 2020-2025 (2030), ktorá bola prijatá Zastupiteľstvom KSK v roku 2019, naplňajú svojimi aktivitami okrem odboru kultúry aj kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja. V rámci plnenia bolo realizované (výber kľúčových bodov):

- v apríli začala svoju činnosť Filmová kancelária Košického kraja, prvá svojho druhu na Slovensku,
- kultúrne organizácie KSK boli aktívne zapojené do Župných dní Košického kraja, ktoré prebiehali v každom regióne kraja,
- pre verejnosť boli realizované podujatia spojené s oslavami 5 významných výročí:
  - otvorenie nosnej výstavy Dary a darovia a otvorenie novej expozície „Zaži Barok“ vo Východoslovenského múzea v Košiciach pri príležitosti 150. výročia múzea,
  - galakonzert Divadla Romathan pri príležitosti 30. výročia divadla,
  - Hvezdáreň v Medzeve, súčasť Centra kultúry Košického kraja oslavovala 25. výročie tým, že v marci slávnostne sprístupnila verejnosti zrekonštruovanú kupolu a nový d'alekohľad,
  - Zemplínske múzeum v Michalovciach oslávilo svoje 65. výročie uvedením novej expozície,
  - prebehli oslavy 120. výročia vzniku Banického múzea v Rožňave, usporiadané boli konferencia a koncert.

Podrobnejšie informácie sú za každý rok uvedené v Správach o činnosti a hospodárení kultúrnych organizácií, ktoré sú prístupné aj na webe www.vucke.sk.

V rámci špecifického programu rozvoja neprofesionálneho umenia a talentov (Objavený KúSoK umenia) bolo v roku 2022 kultúrnymi centrami a osvetovými strediskami uskutočnených 41 súťaží organizovaných Národným osvetovým centrom, ktoré celkovo navštívilo 5 439 návštevníkov. Novinkou medzi súťažami bola vyhlásená vlastná krajská súťaž talentov Košického kraja v oblasti vizuálneho umenia a literárnej tvorby pod názvom Slovom a obrazom. Organizátorom súťaže je Centrum kultúry Košického kraja.

V roku 2022 sa uzavrelo memorandum o spolupráci s nezávislým kultúrnym centrom Tabačka Kulturfabrik n. o. a Bona fide o. z. so zámerom skvalitňovania ponuky kultúrnych služieb a prepájania ponuky zriaďovanej a nezriaďovanej kultúry.

2.3. Environmentálna oblasť

Aktivita 8.1.1. – 8.1.2. Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja

Na základe aktualizácie Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja z augusta 2018 pokračoval v roku 2022 proces implementácie projektov uvedených v indikatívnom zozname projektových zámerov.

Aktivita 8.1.3. – 8.1.10. Rozvoj sociálnej infraštruktúry

V zriaďovateľskej pôsobnosti KSK bolo k 31. 12. 2022 spolu 13 zariadení sociálnych služieb (vrátane organizačných súčastí): ANIMA – DSS, A. Kmeť'a 2, Michalovce, ARCUS – ŠZ a ZpS, Skladná 4, Košice, Michalovce, DOMKO – DSS, Park Mládeže 3, Košice, HARMONIA – DSS a ZpS, Námestie A. Dubčeka 270, Strážske, IDEA – DSS, Breziny 264, Prakovce, JASANIMA – DSS, Špitálska 7, Rožňava, LIDWINA – DSS, ul. Mládeže 1, Rožňava, LÚČ – DSS, Šemša 139, LUMEN – ŠZ, ZpS a DSS, Jilemnického 1, Trebišov,

ONDAVA – DSS, Rakovec nad Ondavou 45, REGINA – DSS, Kráľovce 195, SUBSIDIUM – ŠZ a ZpS, Betliarska 18, Rožňava, VIA LUX – DSS a ZpS, Košice – Barca s celkovou kapacitou 1 776 miest, v členení:

- a) 4 špecializované zariadenia s kapacitou 354 miest v pobytovej celoročnej forme sociálnej služby a 28 miest v ambulantnej forme sociálnej služby,
- b) 11 domovov sociálnych služieb s kapacitou: 865 miest v pobytovej celoročnej forme sociálnej služby, 35 miest v pobytovej týždennej forme sociálnej služby, 105 miest v ambulantnej forme sociálnej služby,
- c) 2 zariadenia podporovaného bývania s kapacitou 17 miest,
- d) 5 zariadení pre seniorov s kapacitou 330 miest,
- e) 3 útulky s kapacitou 42 miest,
- f) služba včasnej intervencie pri 3 zariadeniach DOMKO – DSS, Košice, ANIMA – DSS, Michalovce a JASANIMA – DSS, Rožňava,
- g) požičiavanie pomôcok v 4 zariadeniach sociálnych služieb: HARMONIA – DSS a ZpS, Strážske, LUMEN – ŠZ, ZpS a DSS, Trebišov, ARCUS – ŠZ a ZpS, Košice a VIA LUX – ŠZ a DSS, Košice – Barca,
- h) odľahčovacia služba poskytovaná vo všetkých 13 zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK.

Služba včasnej intervencie bola v roku 2022 poskytovaná pri troch zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, a to DOMKO – Košice, ANIMA – Michalovce a JASANIMA – Rožňava a u neverejného poskytovateľa: Centrum včasnej intervencie Košice, n. o. V roku 2022 bolo vykázaných 7 500 hodín práce s rodinami. V roku 2022 v súvislosti s poskytovaním služby včasnej intervencie boli najčastejšie okruhy problémov: slabá informovanosť verejnosti o službe včasnej intervencie, nezáujem o spoluprácu zo strany lekárov (nedostatočná informovanosť pediatrov), ťažkosti s poskytovaním služby včasnej intervencie v marginalizovaných a sociálne slabších rodinách, odmietanie integrácie zdravotne znevýhodnených detí zo strany predškolských zariadení, neprijatie skutočnosti rodiča, že u dieťaťa je spozorovaná odchýlka vo vývine, posudzovanie zdravotného znevýhodnenia úradom práce, sociálnych vecí a rodiny na účel poskytnutia kompenzácie zdravotného znevýhodnenia (zamietanie kompenzácií pre deti s DMO, deti s trvale poškodený tráviacim traktom...).

Sieť špecializovaných poradcov v roku 2022 tvorilo 26,75 poradcov v členení na:

- 10,8 poradcov pre fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, fyzické osoby s nepriaznivým zdravotným stavom a rodiny osôb s ťažkým zdravotným postihnutým a nepriaznivým zdravotným stavom,
- 10,84 poradcov pre fyzické osoby ohrozené sociálnym vylúčením a rodiny s deťmi v krízovej sociálnej situácii
- 6,33 poradcov fyzické osoby ohrozené správaním iných fyzických osôb a obeť správania iných fyzických osôb,

(z toho 1,25 poradcovia pre okres Rožňava, 4,5 poradcov pre okresy Michalovce a Trebišov, 7,99 poradcov pre okresy Spišská Nová Ves a Gelnica, 13 poradcov pre okresy Košice a Košice – okolie).

V rámci špecializovaného sociálneho poradenstva sa v roku 2022 poskytlo cca 50 156 hodín poradenstva a to osobnými, telefonickými a e-mailovými konzultáciami.

Počet špecializovaných sociálnych poradcov, na činnosť ktorých poskytuje KSK finančný príspevok, je stanovený na základe výzvy, ktorú KSK vyhlasuje na obdobie dvoch rokov. Výzva bola vyhlásená v termíne 10. 11. 2021, s možnosťou predkladať žiadosti do 30. 11. 2021. Oprávnenými žiadateľmi boli neverejní poskytovatelia sociálnych služieb – akreditované subjekty (právnické a fyzické osoby), ktorým bolo vydané rozhodnutie Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (MPSVaR SR)

o akreditácii na výkon špecializovaného sociálneho poradenstva a nevykonávajú svoju činnosť za účelom zisku. Do výzvy sa prihlásilo 15 projektov s počtom 27,75 poradcov na rok 2022 a 29,75 poradcov na rok 2023. Na základe stanovených kritérií odborná komisia navrhla vytvoriť sieť špecializovaných poradcov celkovo v počte 26,75 poradcov pre rok 2022 a 28,75 poradcov pre rok 2023.

Aktivita 8.1.11. Zvýšenie energetickej efektívnosti objektov DSS Subsidium, Rožňava

V rámci uvedenej aktivity bol v roku 2019 prepracovaný rozpočet stavby. V roku 2022 bola uzatvorená dohoda o vykonaní práce s energetickým poradcom a boli spracované analýzy.

Aktivita 8.1.12. Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce

Košický samosprávny kraj schválil v roku 2017 spolufinancovanie pre 17 stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, na ktorých prebiehajú hodnotiace procesy pre projekty s názvom „Intenzita pomoci spolufinancovanie stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK“ v rámci IROP, Prioritná os 2 – Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám, Špecifický cieľ 2.2.3 – Zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní.

V roku 2022 pokračovali rozbehnuté procesy na školách v zmysle schváleného harmonogramu procesov riadenia projektu pre školy.

1. SOŠ – Szakközépiskola, J. Majlátha 2, Pribeník – „Modernizácia materiálnych podmienok pre zvýšenie kvality odborného vzdelávania a praxe v poľnohospodárskych odboroch na SOŠ – Szakközépiskola, J. Majlátha, Pribeník“. Implementácia projektu bola v roku 2022 úspešne ukončená.
2. SOŠ obchodu a služieb, Školská 4, Michalovce – „Modernizácia centra odborného vzdelávania“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce – zriadiť nove odborné učebne pre odbory hotelová akadémia, čašníka, servírka, výživa, ochrana a hodnotenie potravín. Implementácia projektu bola v roku 2022 úspešne ukončená.
3. Stredná priemyselná škola technická, Hviezdoslavova 6, Spišská Nová Ves – „Strojárstvo, elektrotechnika a robotika bližšie k žiakom a praxi“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce sú pre odbory mechatronika, elektrotechnika a strojárstvo. Implementácia projektu bola v roku 2022 úspešne ukončená.
4. SPŠ elektrotechnická, Komenského 44, Košice – „Učíme sa praxou“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce boli zaradené pre nasledovné odbory: 2675 M elektrotechnika, 2561 M informačné a sieťové technológie, 2563 Q počítačové systémy. Implementácia projektu bola v roku 2022 úspešne ukončená.
5. SOŠ technická, Kukučínova 23, Košice – „Kvalitná výučba – základ kvalitnej SOŠ technickej v Košiciach“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce – základom kvalitnej SOŠ technickej v Košiciach je zvýšenie kvality odborného vzdelávania a prípravy, praktických zručností a zvýšenie kvality poskytovaného celoživotného vzdelávania pre potreby trhu práce prostredníctvom vybavenia odborných pracovísk materiálno-technickým zariadením a s tým súvisiacich stavebných úprav na SOŠ technickej v Košiciach. Projekt je zameraný na materiálno-technické vybavenie učebných a študijných odborov skupiny odborov 24 strojárstvo, 33 spracúvanie dreva, 36 stavebníctvo, ktoré má škola v sieti. Ukončené boli stavebné úpravy odborných pracovísk – dielní, a to pre odbory 3667 K technik vodár vodohospodár, 3658 K mechanik stavebno-inštalčných zariadení, 3693 K technik

- energetických zariadení budov. V roku 2022 prebiehalo verejné obstarávanie na materiálno-technické vybavenie.
6. SOŠ, Ostrovského 1, Košice – „Kvalitná odborná príprava žiakov – úspech absolventov na trhu práce“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce a konkurencieschopnosti regiónu v čase predkladania žiadosti a jej schválenia o NFP projektu IROP boli zaradené študijné odbory 2682 K mechanik počítačových sietí a 2561 M informačné a sieťové technológie, cieľová skupina – žiaci strednej školy (počet 400).
Počas udržateľnosti projektu budú výsledky projektu (Aktivita č.3 Materiálnotechnické vybavenie) využívať aj ďalšie študijné odbory skupiny 25 Informačné a komunikačné technológie, ktoré sú zaradené v sieti našej školy:
    - 2559 M inteligentné technológie
    - 2573 M programovanie digitálnych technológií
    - 2571 K správca inteligentných a digitálnych systémov,
  7. SOŠ automobilová, Moldavská cesta 2, Košice – „Brána do Tvojej profesijnej budúcnosti“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce pre odbory lakovník 2487 H a študijné a učebné odbory pre strojárstvo a elektrotechniku, v roku 2022 bol projekt na škole vo fáze pred podpisom zmluvy s dodávateľom.
  8. SOŠ, Učňovská 5, Košice – Šaca – „Zvýšenie kvality odborného vzdelávania na SOŠ, Učňovská 5, Košice – Šaca“. Implementácia projektu bola v roku 2022 úspešne ukončená.
  9. SOŠ – Szakközépiskola, Rákocziho 23, Kráľovský Chlmec – „Investícia do odborného vzdelávania prispôbeného regionálnym podmienkam trhu práce“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce je vybavenie učebne CNC strojmi a softwérom a vybavenie dielne konvenčnými strojmi a vybavenie dielne a učebni na výuku žiakov pre odbor mechatronika. Implementácia projektu bola v roku 2022 úspešne ukončená.
  10. SOŠ drevárska, Filinského 7, Spišská Nová Ves – „Modernou praktickou prípravou k zamestnanosti“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce, prioritne žiaci, ktorí sa pripravujú v študijných a učebných odboroch, v ktorých sa realizuje aj systém duálneho vzdelávania, a to 3341 K operátor drevárskej a nábytkárskej výroby, 3349 K technik drevostavieb, 3370 H čalúnnik, 3355 H stolár na budúce povolanie /budú využívať nové technické vybavenie priestorov pre odborný výcvik a odbornú prax., v roku 2022 bola časť IKT a príslušenstvo schválené VO riadiacim orgánom, zároveň škola opakuje verejné obstarávanie na pásovú pílu.
  11. SOŠ technická, Partizánska 1, Michalovce – „Pomôžme regiónu“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce je podpora orientovaná na žiakov nasledujúcich odborov:
    - 2675 M elektrotechnika (počítačové systémy, elektroenergetika),
    - 2697 K mechanik elektrotechnik,
    - 2682 K mechanik počítačových sietí,
    - 2679 K mechanik – mechatronik,
    - 2411 K mechanik nastavovač,
    - 2675 L elektrotechnika,
    - 2414 L strojárstvo,
    - 2487 H autoopravár,
    - 2683 H 11 elektromechanik – silnopráúdová technika.
 V roku 2022 bola odoslaná záverečná správa riadiacemu orgánu.

12. SPŠ stavebná a geodetická, Lermontovova 1, Košice – „Zdokonalenie materiálnych podmienok pre kvalitné vzdelávanie v SPŠ stavebnej a geodetickej v Košiciach“. Implementácia projektu bola v roku 2022 úspešne ukončená.
13. SPŠ strojnícka, Komenského 2, Košice – „Modernizácia odborných učební“ – neboli úspešní, čakajú na ďalšiu výzvu.
14. SOŠ obchodu a služieb, Námestie slobody 12, Sobrance – „Vzdelávanie študentov SOŠ obchodu a služieb, Sobrance pre potreby technicky moderných poľnohospodárskych podnikov regiónu“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce v rámci projektu pre odbory agropodnikanie, poľnohospodárske služby (duálne vzdelávanie) – obchodná akadémia (duálne vzdelávanie) autoopravár, mechanik, kuchár. Implementácia projektu bola v roku 2022 úspešne ukončená.
15. SOŠ technická, Hviezdoslavova 5, Rožňava – „Kvalitná prax, úspech k zamestnanosti“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce – za účelom zvýšenia počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní v odboroch mechanik elektrotechnik, mechanik strojov a zariadení, autoopravár – mechanik, autoopravár a elektrikár, v roku 2022 prebehlo dodanie strojov do dielni, IKT, softvéru a trenažéru.
16. Spojená škola, Kollárova 17, Sečovce – „Modernizácia odborného vzdelávania na Spojenej škole v Sečovciach“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce v projekte sú pre elektrotechnické odbory 2682 K mechanik počítačových sietí, 2561 M informačné a sieťové technológie, ktorých cieľom je vybavenie odborných učební pre elektrotechnické odbory, zároveň Materiálno technické vybavenie pre strojárské odbory, 2413 K mechanik strojov a zariadení, 2426 K programátor obrábacích a zvaracích strojov a zariadení, 2464 H strojný mechanik, 2433 H obrábač kovov.
17. Obchodná akadémia, Akademia Hronca 8, Rožňava – „Moderné COVP – viac praktických cvičení, viac žiakov“. Výstupy merateľných ukazovateľa projektu v súlade s požiadavkami regionálneho trhu práce v projekte pre študijný odbor 6317 M obchodná akadémia súčasne aj v systéme duálneho vzdelávania, 6317 M 74 obchodná akadémia – bilingválne štúdium. Implementácia projektu bola v roku 2022 úspešne ukončená.

Aktivita 8.1.13. Výstavba telocvične – športovej haly v meste Košice

Realizácia plánovanej výstavby telocvične v areáli Strednej priemyselnej školy elektrotechnickej v Košiciach sa neuskutočnila z objektívnych príčin, nakoľko nedošlo k odkúpeniu pozemku od mesta Košice, ktorý je potrebný pre potreby splnenia regulatívov pre podanie žiadosti o územné konanie (a následný proces inžinierskej činnosti).

Aktivita 8.1.14. Rozvoj ústavných zdravotníckych zariadení v KSK

V pôsobnosti Košického samosprávneho kraja boli od ich delimitácie z MZ SR (2003) štyri NsP (NsP sv. Barbory Rožňava, a. s., NsP Spišská Nová Ves, a. s., NsP Trebišov, a. s. a NsP Štefana Kukuru Michalovce, a. s.), ktoré boli neskôr transformované na akciové spoločnosti. V súvislosti so zlým hospodárením nemocníc a nutnosťou realizácie veľkých investícií do predmetných zdravotníckych zariadení sa kraj rozhodol hľadať pre nemocnice strategického investora, od ktorého sa očakával prílev súkromného kapitálu do zdravotníckych zariadení. Proces výberu strategického partnera pre nemocnice s poliklinikami bol počas roka 2011 úspešne ukončený. Víťazom medzinárodného tendra sa stala spoločnosť Vranovská investičná, s.r.o., ktorej právnym nástupcom je spoločnosť Svet zdravia, a. s. Víťaz tendra prevzal k 1. 9. 2011 nemocnice s poliklinikami Zmluvou o dočasnom prevode akcií na obdobie 20 rokov. V rámci optimalizácie siete nemocníc budú predmetné zdravotnícke zariadenia naďalej poskytovať ústavnú zdravotnú starostlivosť. V súčasnosti sú

pre nemocnice vypracované projektové zámery za účelom čerpania finančných prostriedkov z Plánu obnovy a odolnosti. Získanie finančných prostriedkov z Plánu obnovy a odolnosti na realizáciu dostavby NsP Spišská Nová Ves, a.s. je reálne.

Aktivita 8.1.15. Participácia na projekte realizácie Nemocnice Novej Generácie Michalovce

Odstránením technologicky nevyhovujúceho skeletu nedostavaného pavilónu, ktorý bol súčasťou NsP Štefana Kuku Michalovce, a. s., došlo k rozhodnutiu postaviť pre obyvateľov širokého spádového územia úplne novú nemocnicu s najmodernejším prístrojovým vybavením. Zakladajúcimi spoločníkmi tejto obchodnej spoločnosti sú Košický samosprávny kraj s podielom vo výške 19%, Mesto Michalovce s podielom vo výške 1 % a obchodná spoločnosť Svet zdravia, a.s. s podielom vo výške 80% na jej základnom imaní. Zefektívnenie činnosti a fungovania súčasnej nemocnice vyžadovalo rázny zásah a to najmä sústredenie činností pod jednu strechu. K spusteniu Nemocnice novej generácie došlo v decembri 2017. Areál novej nemocnice združuje 443 lôžok, 8 najmodernejších operačných sál, centrálny urgentný príjem, jednodňovú chirurgiu a pod. Poskytovateľom ústavnej zdravotnej starostlivosti je Nemocnica s poliklinikou Štefana Kuku Michalovce, a. s., majiteľom nehnuteľnosti, v ktorej je zdravotná starostlivosť poskytovaná, je Nemocnica novej generácie Michalovce, a. s. Nemocnica má zavedený internistický klaster (vnútorné lekárstvo, pneumológia a ftizeológia, neurológia), chirurgický klaster (chirurgia, urológia, ortopédia, úrazová chirurgia, ORL), klaster žena a dieťa (neonatológia, gynekológia a pôrodnictvo, pediatria), klaster JZS, COS, CS (jednodňová zdravotná starostlivosť, centrálné operačné sály, centrálna sterilizácia), klaster OAMIS a urgent (ARO, JIS, urgent), onkologický klaster.

Aktivita 8.1.16. Projekt centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)

Jednou z priorít Ministerstva zdravotníctva SR je oblasť primárneho sektoru. Súčasťou tzv. „reformy zdola“ je aj koncept integrovanej zdravotnej starostlivosti. Hlavným cieľom projektu centier integrovanej zdravotnej starostlivosti, je zvýšenie koncentrácie poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti na Slovensku. Ťažiskom každého integrovaného centra bude poskytovanie zdravotnej starostlivosti v primárnom kontakte, t.j. v odbore všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast. Zároveň však centrum bude môcť rozšíriť poskytované služby, napríklad v oblasti: gynekológia, stomatológia, ADOS, iné špecializované ambulancie a pod. V centrách však môže byť zabezpečené aj sociálne poradenstvo, rehabilitácie, prevencia, poradenstvo a množstvo ďalších služieb. V priebehu roka 2022 boli postupne ukončované staršie projekty CIZS a zároveň začala výstavba CIZS z poslednej výzvy. MZ SR deklarovalo záujem pokračovať v týchto projektoch aj v ďalšom období.

Aktivita 8.1.17. Dopravná infraštruktúra

V období 2017 – 2020 prebehla výstavba diaľnice D1 v úseku Budimír – Bidovce. Príprava ostatných úsekov od Bidoviec po hranicu s Ukrajinou je v štádiu posudzovania vplyvov na životné prostredie, posudzovania variant trasovania a posúdenia návratnosti investícií. Štát tiež zabezpečuje multimodálnu štúdiu realizovateľnosti.

V rámci výstavby rýchlostných ciest je vo výstavbe druhý úsek rýchlostnej cesty R2 Šaca – Košické Oľšany. Prvý úsek rýchlostnej cesty R2 Šaca – Košické Oľšany je v príprave a bude prioritne realizovaný v súvislosti so Strategickým územím Valaliky a automobilkou VOLVO. Príprava ostatných úsekov od Šace po hranicu s Banskobystrickým krajom je v štádiu územného konania, posudzovania vplyvov na životné prostredie, posudzovania variant trasovania a posúdenia návratnosti investícií.

Z kapitálových prostriedkov KSK bolo financované odstraňovanie havarijných stavov na cestách II. a III. triedy, na mostoch a priepustoch. V období rokov 2016 až 2022 prebiehala príprava a realizácia stavieb financovaných zo zdrojov Európskej investičnej banky (EIB) a Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP).

Aktivita 8.1.18. Príprava projektovej dokumentácie a majetkovo-právneho vysporiadania pozemkov pod cestami

Príprava projektovej dokumentácie je financovaná buď z kapitálového rozpočtu Košického samosprávneho kraja, alebo ide o oprávnené výdavky v rámci jednotlivých projektov financovaných z eurofondov.

Majetkovoprávne usporiadanie pozemkov pod cestami doteraz nebolo systémovo realizované. Prebieha usporiadanie pozemkov v súvislosti s prípravou konkrétnych stavieb, či už je stavebníkom Košický samosprávny kraj, alebo iní investori.

Novelizáciou zákona č. 446/2001 Z. z. v znení zákona č. 258/2009 Z. z. s účinnosťou od 1.7.2009 pozemky pod cestami KSK, ktoré sú vo vlastníctve štátu, nám štát môže vydať. Avšak keď pozemok nie je súbežný s trasou cesty, je potrebné spracovať geometrický plán, čo predstavuje vysoký finančný nárok na rozpočet KSK.

Ak pozemky pod cestami vlastní fyzická osoba, podľa zákona č. 66/2009 Z. z. usporiadanie pozemkov je možné riešiť cez proces pozemkových úprav buď zámenou pozemkov alebo odkúpením. Tento proces môže trvať 2-3 roky. Odkúpenie neprichádza do úvahy, nakoľko nie sú k dispozícii potrebné finančné zdroje. Zámenu pozemkov neinicujeme, lebo v tom prípade opäť vzniknú náklady na zhotovenie geometrických plánov. Ak by proces inicioval štát, potom tieto výdavky by boli hrazené zo štátneho rozpočtu.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v roku 2020 opäť spustilo projekt pozemkových úprav (PPÚ). V rámci Košického kraja prebiehajú PPÚ v 32 katastrálnych územiach a pripravuje sa ďalších 30 katastrálnych území. Cieľom PPÚ je usporiadanie vlastníckych vzťahov v extraviláne jednotlivých katastrov. V prípade KSK ide najmä o usporiadanie pozemkov pod cestami 2. a 3. triedy, ktoré sú vo vlastníctve KSK. V prípadoch kedy KSK nemá pozemky v daných katastroch, pozemky pod verejnými zariadeniami ako sú aj cesty poskytne SR, ak v danom katastri pozemky má. V prípadoch, kedy v danom území nemá pozemky ani štát, skladajú sa v určitom podiele v zmysle schválených Všeobecných zásad funkčného usporiadania územia súkromní vlastníci. KSK sa snaží v maximálnej miere v rámci PPÚ usporiadať pozemky pod cestami cez PPÚ, keďže sú financované štátom. Zároveň súbežne naďalej delimituje pozemky pod cestami 2. a 3. triedy, ale uprednostňuje delimitácie kde nie je potrebné vypracovanie geometrických plánov a kde neprebiehajú PPÚ.

Košickému samosprávnemu kraju vzniklo k pozemkom pod cestami, ktorých je vlastníkom, zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Vysporiadanie pozemkov pod novovybudovanými cestami, prípadne pod rozšírením existujúcich ciest, napríklad o autobusové zastávky a podobne, rieši KSK individuálne podľa potreby (kúpno-predajné zmluvy, zmluvy o zriadení vecného bremena a pod.).

Aktivita 8.1.19. Vytvorenie a rozvoj integrovaného dopravného systému (IDS) časť A IDS

Organizátor IDS Východ, s. r. o. je obchodná spoločnosť založená za účelom organizovania systému verejnej dopravy po dopravnej aj tarifnej stránke, na zabezpečenie dopravnej obsluhy vo verejnom záujme, prípravy podkladov pre uzatváranie zmlúv o dopravných službách vo verejnom záujme s dopravcami, kontroly plnenia zmlúv

o dopravných službách vo verejnom záujme medzi objednávateľom a dopravcami, koordinácie činností jednotlivých účastníkov IDS v záujme efektívneho budovania, rozvoja a prevádzkovania IDS a zabezpečovanie dostatočnej mobility obyvateľstva v zmysle zmlúv o službách vo verejnom záujme, a to najmä pri dochádzke do škôl a zamestnaní a návrhu integrovaných cestovných poriadkov na území východného Slovenska.

Košický samosprávny kraj spolupracuje pri budovaní terminálu integrovanej osobnej prepravy v Trebišove. Predpokladané ukončenie stavby TIOP je december 2023.

KSK na pravidelných pracovných rokovaníach a na parciálnych poradách rokuje s objednávateľom železničnej dopravy (MDV SR), železničným dopravcom Železničnou spoločnosťou Slovensko (ZSSK, a. s.), Útvárom hodnoty za peniaze, správcom železničnej infraštruktúry Železnicami Slovenskej republiky na zlepšení železničnej dopravnej ponuky v Košickom regióne s cieľom poskytnúť na železničných tratiach v Košickom kraji relevantnú a komplexnú železničnú dopravnú obsluhu pre obyvateľov.

Oddelenie dopravy aktívne spolupracuje v problematike zabezpečenia dopravnej obsluhy jednotlivých regiónov na parciálnych poradách za účasti IDS Východ, zástupcov obcí, významných zamestnávateľov, oblastných organizácií cestovného ruchu, autobusových dopravcov aj železničného dopravcu ZSSK, a. s. V spolupráci s IDS Východ oddelenie dopravy pripomienkuje a pravidelne navrhuje úpravy na zlepšenie železničného cestovného poriadku v Košickom kraji.

Pravidelnou spoluprácou KSK s MDV SR, ZSSK, a. s., a autobusovými dopravcami v Košickom kraji kontinuálne dochádza k skvalitňovaniu cestovného poriadku železničnej aj autobusovej dopravy a dochádza k skvalitneniu prípojov medzi jednotlivými druhmi dopravy

KSK v spolupráci s autobusovými dopravcami upravuje autobusové spoje tak, aby boli zachované, resp. vytvorené nové prípoje na železničnú dopravu. Dochádza k postupnej implementácii taktového cestovného poriadku v Košickom kraji v prímestskej pravidelnej autobusovej doprave.

Oddelenie dopravy Úradu Košického samosprávneho kraja v spolupráci s IDS Východ pripravujú odborné podklady v oblasti verejnej dopravy v súvislosti s investičným zámerom automobilky Volvo – Strategický park Valaliky.

Integráciou dopravy a činnosťou nezávislého organizátora integrovaného dopravného systému prostredníctvom organizátora IDS Východ chce KSK dosiahnuť zlepšenie ekonomického využitia verejných finančných zdrojov investovaných do verejnej osobnej dopravy v Košickom kraji, zlepšenie stavu životného prostredia, skvalitnenie poskytovaných služieb pre cestujúcich, udržanie si súčasných a získanie nových cestujúcich.

KSK v spolupráci s PSK a organizátorom IDS Východ, pracujú na zmene z kilometrickej tarify na zónovú tarifu, ktorá prinesie rozdelenie územia východného Slovenska na tarifné zóny. Zónová tarifa prinesie výrazné rozšírenie ponuky cestovných lístkov v prímestskej autobusovej doprave, najmä prestupných a predplatných. Časom sa do zónovej tarify implementuje aj železničná doprava na území východného Slovenska. So zavedením zónovej tarify sa pripravuje zavedenie nových produktov, a to mobilná aplikácia IDS Východ.

Cestujúci môžu na platbu cestovného využívať v autobusoch prímestskej dopravy virtuálnu dopravnú kartu - platba mobilným telefónom prostredníctvom funkcie NFC.

Organizátor IDS Východ zaviedol telefonickú infolinku pre hlásenie problémov v doprave, na ktorej cestujúci v KSK a PSK môžu hlásiť podnety v prímestskej autobusovej doprave napr. nevypravené spoje, chronické meškania, predčasné odchody a pod.

Na internetovej stránke KSK ako objednávateľa dopravných služieb v prímestskej pravidelnej autobusovej doprave a na internetovej stránke organizátora IDS Východ, je umiestnený elektronický formulár pre zmenu cestovného poriadku v PAD.

Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja – PUM KSK

Košický samosprávny kraj Uznesením č. 453/2020 z 21. zasadnutia Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja konaného dňa 26. októbra 2020 v Košiciach, schválil strategický dokument Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja.

Na základe návrhu opatrení PUM organizátor IDS Východ v spolupráci s oddelením dopravy Úradu KSK pripravujú postupnú implementáciu dopravného modelu Košického kraja prostredníctvom softvéru pre dopravné plánovanie PTV Visum. Pre implementáciu dopravného modelu KSK a matematické modelovanie dopravného a prepravného dopytu a manažment sieťových dát z dopravného modelu, IDS Východ vytvoril špecializované pracovisko IDS Východ pre analytické činnosti a dopravné modelovanie verejnej osobnej dopravy, najmä pre stanovenie trás liniek, obehov vozidiel a cestovných poriadkov. Špecializované pracovisko dopravného modelovania IDS Východ sa nachádza v Prešove. Okrem dopravného modelovania organizátor IDS Východ zabezpečuje prostredníctvom softvérového vybavenia pre modelovanie železničnej dopravy (FGS) simulačný model dopravnej železničnej infraštruktúry na východnom Slovensku.

Špecifický cieľ 8.2. Zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd

Kvalita povrchových a podzemných vôd úzko súvisí s budovaním verejných vodovodov a kanalizácií v rámci budovania technickej infraštruktúry, kde je vplyv na znečisťovanie vôd. Otázkou zásobovania pitnou vodou a odvádzania odpadových vôd rieši v súlade so Smernicou o vodách a legislatívou SR „Aktualizácia plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií Košického kraja“, odsúhlasená Ministerstvom životného prostredia SR. Základnou požiadavkou (environmentálne aquis) je dobudovať sieť verejných vodovodov a následne sieť verejných kanalizácií s príslušným napojením na čistiarne odpadových vôd v Košickom kraji. Základná úloha je zabezpečiť kvalitnú pitnú vodu pre všetkých obyvateľov i návštevníkov kraja a odvedením a následným prečistením odpadových vôd zachovať a zlepšiť stav a kvalitu povrchových i podzemných vôd regiónu. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov je napĺňanie tohto cieľa značne spomalené.

Aktivita 8.2.1. Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja – Operačný program Kvalita životného prostredia

Na základe aktualizácie Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja z augusta 2018 pokračoval v roku 2022 proces implementácie projektov uvedených v indikatívnom zozname projektových zámerov.

Aktivita 8.2.2. Protipovodňové opatrenia

Zastupiteľstvo Košického samosprávneho kraja dňa 22.10.2018 schválilo Program obnovy krajiny Košického kraja. Cieľom programu je zmeniť prístup pri obhospodarovaní lesnej a poľnohospodársky využívanej krajiny, ako aj urbánnej krajiny a umožniť vznik vodozádržných opatrení tak, aby podstatná časť dažďovej vody mohla byť zadržaná v krajine. Realizáciou týchto opatrení chce kraj v spolupráci s partnermi prispieť k obnoveniu procesov biodiverzity, k zvýšeniu pôdnej úrodnosti, k zvýšeniu zásoby vodných zdrojov a k ozdraveniu klímy.

Na 29. zasadnutie Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja dňa 28.2.2022 bol predložený odpočet prác zrealizovaných v rámci Akčného plánu v roku 2021 a Akčný plán Programu obnovy krajiny košického kraja na rok 2022 (schválený uznesením č. 657/2022).

V rámci programu bolo v roku 2022 v spolupráci s Agentúrou na podporu regionálneho rozvoja Košice, n. o., Dobrovoľníckymi centrom Košického kraja a školami v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK zrealizovaných 9 vodozádržných a zelených projektov. Bol vydaný a zverejnený „Zelený katalóg košického kraja“ – inšpirácia pre realizáciu

zelených opatrení v areáloch stredných škôl, zariadeniach sociálnych služieb a kultúrnych zariadeniach Košického samosprávneho kraja. Pokračovalo sa v maximálnom využívaní finančných schém v rámci operačných programov na Slovensku, v Európskej únii resp. z iných zdrojov financovania (projekty „Tid(y)Up“, „OSA“, „CLIMADAM“, „HOBO“, „GoDanuBio“). Organizácia pracovných stretnutí Vodných rád v roku 2022 bola skomplikovaná pokračujúcou pandemiou Covid-19, ale napriek tomu sa uskutočnilo 10 pracovných stretnutí a členovia boli informovaní o schválení akčného plánu, jeho propagácii a ďalšej činnosti prostredníctvom e-mailov. Dňa 9.6.2022 sa v rámci projektu „GoDanuBio“ uskutočnilo Fórum Košického kraja k obnove krajiny, na ktorom členovia vodných rád prezentovali jednotlivé akčné plány regiónov Abov, Gemer, Spiš, Zemplín I,II,III. V roku 2022 boli zrealizované aj najinovatívnejšie projekty súťaže „Voda nad zlato“, ktorá sa uskutočnila v novembri roku 2021.

Aktivita 8.3.1. Projekt ELENA

Projekt ELENA (európska lokálna energetická asistencia) je zameraný na zníženie spotreby energií a zníženie zaťaženia ovzdušia v regióne v rámci aktivít realizovaných na budovách KSK a zúčastnených obcí a miest v košickom samosprávnom kraji, akými sú školy, kultúrne inštitúcie, verejné budovy – administratívne centrá, ako aj verejné osvetlenie. Realizácia projektu sa začala v januári 2021. Doba implementácie projektu je od 01.01.2021 do 31.12.2023. Cieľom projektu je poskytnutie technickej pomoci v rámci prípravy podkladov na vykonávanie a financovanie oprávneného investičného programu prispievajúceho k operačným cieľom programu Horizont 2020. Investičný program spočíva v realizácii energetických opatrení, ktoré zahŕňajú rekonštrukcie verejných budov a verejného osvetlenia, čím sa zníži energetická náročnosť.

Na oddelení energetiky, pod ktoré spadá tento projekt bola za účelom realizácie projektu zriadená implementačná jednotka, ktorá zabezpečuje technickú, administratívnu a koordinačnú činnosť realizácie projektu ELENA. V rámci činnosti implementačnej jednotky, táto zabezpečuje súčinnosť medzi KSK, EIB, a tzv. Poradcom a koordinuje celkovú činnosť realizácie projektu.

V priebehu roka 2021 implementačná jednotka spracovala všetky podklady potrebné k vyhláseniu verejného obstarávaniu na tzv. Poradcu, ktorý v rámci projektu vykonáva kompletnú poradenskú činnosť vrátane vypracovania prípravnej dokumentácie (energetické audity, finančno-ekonomické analýzy, atď.) k realizácii projektu.

Po úspešnom zrealizovaní verejného obstarávania sa úspešným uchádzačom stalo konzorcium piatich spoločností na čele so spoločnosťou TatraTender s. r. o. Zmluva s konzorciom nadobudla účinnosť v januári 2022.

Po podpise zmluvy sa spustil proces hodnotenia budov pôvodne zaradených do projektu, vykonali sa obhliadky a následné posúdenie vhodnosti zaradenia týchto budov do realizácie. Vzhľadom na časový odstup už niektoré budovy boli zrekonštruované, a preto nespĺňali podmienky zaradenia do realizácie. Taktiež došlo k zmenám aj u partnerov projektu, kedy veľa partnerov od projektu odstúpilo z dôvodu nezájmu na participovaní na projekte. Z toho dôvodu bol urobený prieskum, boli oslovené nové mestá a obce, boli uskutočnené nové obhliadky budov, hodnotenie a následne samotný výber nových budov vhodných na zaradenie do projektu. Po výbere nových budov bolo do projektu celkovo zaradených 21 objektov KSK a 16 objektov partnerských miest a obcí. Po sfinalizovaní zoznamu partnerov a zoznamu budov sa spustil proces vypracovania energetických auditov, na základe ktorých sa určil stav budov a možnosti realizácie energetických opatrení. Na základe týchto auditov sa následne vypracúvajú finančno-ekonomické analýzy na základe ktorých bude možné identifikovať možnosti financovania samotnej realizácie energetických opatrení. Po preskúmaní analýz tak bude možné zvoliť formu financovania u tej ktorej budovy v závislosti

na rozsahu realizácie opatrení a následne sa bude môcť pristúpiť k realizácii verejného obstarávania. Prvé verejné obstarávania sú plánované v druhej polovici roku 2023.

Projekt zatiaľ prebieha podľa plánovaného harmonogramu.

Aktivita 8.3.2. Zvýšenie kvality ovzdušia

Úroveň znečistenia ovzdušia v rámci Košického kraja je najvyššia v oblasti mesta Košice a v jeho zázemí, kde sa dlhodobo produkuje v rámci ostatných oblastí SR najviac emisií tuhých znečisťujúcich látok, skupiny plyných anorganických znečisťujúcich látok a ťažkých kovov. V oblasti Zemplína okrem základných znečisťujúcich látok zostávajú závažné emisie sírovodíka, chlóru, merkaptánov, organických látok a ďalších látok vplyvom zdrojov situovaných v okrese Michalovce. Úzke a slabo ventilované doliny a kotliny najmä na severozápade a západe kraja môžu byť ohrozené zvýšenými koncentraciami tuhých znečisťujúcich látok v ovzduší z lokálnych kúrenísk. Pre sídla s nadmerným znečistením ovzdušia, ktoré sú na základe meraní SHMÚ klasifikované ako Oblasti riadenia kvality ovzdušia, sú vypracované a schválené osobitné Programy na zlepšenie kvality ovzdušia. Ide o Aglomeráciu Košice (územie mesta Košice a obcí Haniska, Sokolany, Veľká Ida, Bočiar) a územie mesta Krompachy. Na základe modelovania SHMÚ boli vymedzené ďalšie rizikové oblasti kvality ovzdušia. Pre oblasti riadenia kvality ovzdušia aj pre rizikové oblasti sa pracuje na aktualizácii, príp. tvorbe nových integrovaných programov na zlepšenie kvality ovzdušia. Manažér kvality ovzdušia na KSK aktívne na týchto programoch pracuje v rámci projektu LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia.

Dodržanie limitov znečisťovania ovzdušia v sledovaných ukazovateľoch vo veľkej miere závisí od druhu alokovaného priemyslu v Košickom kraji, ako sú hutnícky a chemický priemysel. Nevytvárajú sa nové veľké zdroje znečisťovania ovzdušia, ktoré by výrazne zhoršovali kvalitu ovzdušia v kraji, je však potrebná kontrola už existujúcich zdrojov a technológií ktoré používajú (viď aktivita 8.4.1). Zavádzaním moderných BAT technológií dochádza k zmierneniu záťaže pôsobiacej na kvalitu života v regióne Košického kraja. Veľkým mobilným zdrojom znečisťovania ovzdušia je automobilová doprava, ktorá je stále hustejšia a príslušná dopravná sieť (rýchlostné cesty, diaľnice, obchvaty osídlených častí) absentuje. Jej pričinením sú vysoké hodnoty koncentrácie oxidov dusíka aj emisie tuhých znečisťujúcich látok. Nedostatočnou podporou výmeny vykurovacích zariadení a zle odkontrolovaným využívaním obnoviteľných zdrojov energie (OZE, biomasa, drevná štiepka, brikety, pelety, palivové drevo), došlo k zhoršeniu kvality ovzdušia aj vo vidieckych a podhorských oblastiach. Prispeli k tomu aj obyvatelia kraja, ktorí často krát nepoužívajú kvalitné, alebo správne palivo pre ich vykurovacie zariadenie, neužívajú vykurovacie zariadenia podľa správnych technologických postupov, poprípade zanedbávajú revíziu týchto zariadení a raritou nie je ani absencia znalostí o správnych vykurovacích technikách. V snahe dosiahnuť využívanie OZE do roku 2020 vo výške 20% celkovej vyrobenej energie a tiež zvýšeným záujmom obyvateľov o zdroje tepla na tuhé palivo v roku 2022, teda mohlo dôjsť aj ku krátkodobému znehodnoteniu ovzdušia v oblastiach, ktoré boli z hľadiska kvality ovzdušia bezproblémové.

Aktivita 8.4.1. Materiálové zhodnocovanie odpadov

Zhodnocovanie komunálnych odpadov kolíše medziročne bez veľkých výkyvov v závislosti od dopytu po komoditách materiálového zhodnocovania odpadu (plasty, papier, sklo, kovy, pneumatiky, elektroodpad). Miera energetického zhodnotenia komunálnych odpadov sa z roka na rok zvyšuje. Vďaka výstavbe zberných dvorov v jednotlivých sídlach dochádza k vysokej miere separácie odpadu a následnému zhodnoteniu. V rámci niektorých zberných dvorov sú vytvárané aj kompostoviská, kde sú spracovávané, zhodnocované biologicky rozložiteľné odpady hlavne z komunálnej sféry a ich objem je každoročne vyšší.

Obce a mestá majú snahu o zvýšenie percenta separácie zmesového komunálneho odpadu, ktoré ale závisí od možností zhodnotenia (materiálového) jednotlivých separovaných komodít. Najväčšie problémy sú so zhodnocovaním plastov, ktoré sa hromadia na zberných dvoroch a v konečnom dôsledku sa „energeticky zhodnocujú“ (spaľujú) v rôznych zariadeniach na energetické zhodnocovanie odpadu (KOSIT a.s., Holcim-cementáreň v Turni nad Bodvou, zariadenia na spoluspaľovanie odpadu s biomasou a pod.). Tieto prevádzky „zhodnotením“ odpadu nepriaznivo ovplyvňujú kvalitu ovzdušia Košického kraja. Samosprávy sa snažia zhodnocovať biologicky rozložiteľný odpad (BRO) vo vlastnej réžii bez pomoci certifikovaných organizácií pôsobiacich v odpadovom hospodárstve. Separácia odpadu, jej propagácia medzi občanmi je veľmi prospešná aktivita, ale mína sa účinku bez komplexnej stratégie nakladania s odpadmi od jej vzniku až po likvidáciu, či zhodnotenie každej jednej separovanej komodity (prúdy odpadov). Riešením problémov v odpadovom hospodárstve by bol postupný prechod na obehové hospodárstvo (cirkulárna ekonomika), kde je cieľom predchádzanie vzniku odpadov.

Aktivita 8.5.1. Organizovanie konferencií, seminárov, školení a workshopov za účelom zvýšenia povedomia

Na území Košického kraja sú dve chránené krajinné oblasti s celkovou rozlohou 34,1 tisíc ha a dva národné parky s celkovou rozlohou 68,1 tisíc ha vrátane ochranného pásma, v rámci ktorých sú maloplošné chránené územia – národné prírodné rezervácie, prírodné rezervácie, národné prírodné pamiatky, prírodné pamiatky a chránené areály. V rámci európskej siete chránených území (NATURA 2000) sa v Košickom kraji nachádza 10 chránených vtáčích území s celkovou rozlohou takmer 395 tisíc ha a 50 území európskeho významu. V kraji sú situované tri chránené vodohospodárske oblasti s rozlohou 54 tisíc ha, ktoré zabezpečujú kvalitu pitnej vody čerpanej z týchto oblastí. Zároveň sú vytypované územia ohrozené povodňami a tvoria sa mapy povodňového rizika a povodňového ohrozenia (Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.) pre vodohospodársky významné toky Hornád, Torysa, Ondava, Laborec, Uh, Bodrog.

V predošlom období bola vykonaná a v súčasnosti v praxi realizovaná zonácia Národného parku Slovenský raj, kde sú určené limity využívania územia Národného parku Slovenský raj a jeho ochranného pásma. Bol schválený nový Návštevný poriadok Národného parku Slovenský raj, ktorý je hlavným regulačným nástrojom aktivít a návštevnosti v chránenom území. V súčasnosti je citeľný tlak vlastníkov a developerských organizácií na presadzovanie svojich aktivít v chránených územiach, preto je potrebné vypracovať a realizovať projekty zonácií aj pre ostatné chránené územia (národné parky, chránené krajinné oblasti), ktoré by striktne určili spôsob využitia krajiny a v praxi tieto limity prísne dodržiavať.

V rámci projektu LIFE IP Zlepšenie kvality ovzdušia sú organizované odborné workshopy zamerané najmä na témy udržateľnej mobility alebo centrálneho zásobovania teplom. Taktiež prebiehajú aktivity na šírenie osvedčených praxí na školách a pre verejnosť.

Aktivita 8.5.2. Zlepšovanie kvality životného prostredia v Košickom kraji

Na 24. zasadnutí Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja dňa 23.04.2021 s pokračovaním 26.04.2021 bolo schválené spolufinancovanie projektu s názvom „Ochrana a obnova biodiverzity v lesných ekosystémoch Košického kraja – projekt č. 2“. V roku 2022 bolo KSK doručené rozhodnutie o schválení žiadosti o NFP a začali sa aktivity spojené s realizáciou prírodných opatrení zameraných na zlepšenie stavu biotopov a ich druhov, obnovou poškodených ekosystémov v katastrálnom území Gelnica a Dobšiná.

3. Ukazovatele výsledku a dopadu

3.1. Ukazovatele výsledku

Ukazovatele výsledku sú stanovené v každom projekte individuálne podľa podmienok získania finančných prostriedkov (grantov) na realizáciu projektu vrátane východiskových a cieľových hodnôt. V prípade, že takýto postup nie je možný, napríklad pri stanovení opatrení, ktoré nie sú financované z kohéznej pomoci alebo verejných zdrojov, použijú sa vybrané ukazovatele z Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR.

Tabuľka č. 1 – Hodnoty indikátorov výsledku za Košický kraj za roky 2019 – 2022

Ukazovatele výsledku	2019	2020	2021	2022
Miera zamestnanosti (20-64, VZPS, %)	68,4	67,6	68,7	72,5
Výdavky na výskum a vývoj (% z HDP)	0,64	0,89	0,73	-
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie (% vo vekovej skupine 30 až 34 rokov, odhad)	39,9	-	-	-
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením (% populácie)	21,3	19,4	19,9	21,0
Regionálny HDP (mil. PKS)	14 112	13 696	14 608	-
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (%)	64,3	66,1	68,1	-
Podiel obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov (v %)	85,3	85,8	86,3	86,6
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (v %)	65,7	66,0	67,5	66,4
Produkcia tuhých emisií (v tonách)	1 374,5	489,9	686,1	-
Produkcia oxidu uhľového (v tonách)	68 579,7	70 573,3	106 974,6	-

Zdroj: Štatistický úrad SR, NEIS (údaje za vybrané stacionárne zdroje (veľké a stredné) znečistenia bez lokálnych kúrenísk (domácností))

3.2. Ukazovatele dopadu

V rámci ukazovateľov dopadov boli stanovené dva základné ukazovatele:

1. počet novovytvorených pracovných miest
2. index regionálnej identity (IRI)

Počet novovytvorených pracovných miest v hospodárstve je hodnotený na základe údajov priemerného evidenčného počtu zamestnancov podľa ekonomickej činnosti v Košickom kraji, ktoré sleduje Štatistický úrad SR. V roku 2022 bol celkový priemerný evidenčný počet zamestnancov na úrovni 196 533 osôb, čo je oproti roku 2021 nárast o 1,3 % (2 432 osôb). V rámci ekonomických činností bol najvyšší percentuálny nárast počtu zamestnancov v oblasti odborných, vedeckých a technických činností, kde ich počet vzrástol o 31 % (1 840 osôb) a v informácií a komunikácie (22 %, 1 752 osôb).

Tabuľka č. 2 – Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa ekonomickej činnosti v Košickom kraji za roky 2019 – 2022

Ekonomická činnosť	2019	2020	2021	2022
Spolu	193 274	197 573	194 101	196 533
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	4 653	3 776	4 561	4 259
Priemysel spolu	45 226	44 102	43 488	44 184
Ťažba a dobývanie	438	318	-	201
Priemyselná výroba	39 247	37 999	37 192	38 209
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	2 322	-	-	2 437

Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	3 219	-	3 462	3 337
Stavebníctvo	8 055	10 468	9 773	9 281
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	23 687	23 238	21 382	22 726
Doprava a skladovanie	16 029	16 375	16 129	15 854
Ubytovacie a stravovacie služby	4 829	4 610	6 179	6 118
Informácie a komunikácia	7 549	7 356	8 128	9 880
Finančné a poisťovacie činnosti	1 617	1 709	1 530	1 598
Činnosti v oblasti nehnuteľností	2 974	3 860	2 704	2 640
Odborné, vedecké a technické činnosti	5 499	7 292	5 954	7 794
Administratívne a podporné služby	8 723	8 531	7 281	7 845
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	20 232	21 170	21 633	20 008
Vzdelávanie	21 377	22 398	21 211	21 639
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	17 034	17 290	17 715	17 583
Umenie, zábava a rekreácia	3 024	2 527	3 242	2 566
Ostatné činnosti	2 768	2 873	3 191	2 557

Zdroj: Štatistický úrad SR

Na výpočet **kvantitatívneho zisťovania IRI** boli použité údaje za rok 2022, v prípade nedostupnosti aktuálnych údajov bol použitý údaj za rok 2021.

Indikátory boli stanovené v metodike tvorby a vyhodnocovania IRI schválenej Zastupiteľstvom KSK (Uznesenie č. 441/2016) v rámci troch základných oblastí rozvoja PHSR KSK 2016 – 2022 – hospodárskej, sociálnej a environmentálnej.

Všetky indikátory boli merané na úrovni Košického kraja. Pre potreby transformácie hodnôt boli použité maximálne a minimálne hodnoty indikátorov v rámci krajov SR. V prípade indikátorov, ktoré sú stanovené vlastným zisťovaním, je minimálna a maximálna hodnota stanovená v rozpätí očakávaných hodnôt, s minimom na úrovni 0. Indikátory, u ktorých sa priaznivé hodnotenie zvyšuje so znižujúcou hodnotou, sú v tabuľke označené ako indikátory s negatívnou závislosťou (napr. miera evidovanej nezamestnanosti).

Vzhľadom na rozdielne merné jednotky jednotlivých indikátorov boli ich hodnoty normované a vážené. Transformované hodnoty boli násobené prídelenou váhou tak, aby každá oblasť vytvárala súčet hodnôt 100. V rámci jednotlivých oblastí bol stanovený rôznyi počet indikátorov, súčet ich váh je vždy 100. Počet indikátorov a ich maximálna váha v rámci oblasti je nasledovná:

- hospodárska oblasť – 10 indikátorov – maximálna váha 1 indikátora 10,0 (100/10),
- sociálna oblasť – 15 indikátorov – maximálna váha 1 indikátora 6,7 (100/15),
- environmentálna oblasť – 20 indikátorov – maximálna váha 1 indikátora 5,0 (100/20).

Vzhľadom na dôležitosť všetkých ukazovateľov vo vybraných oblastiach boli váhy v rámci oblasti prídelené konštantne, každý indikátor má teda v rámci danej oblasti rovnakú váhu.

Tabuľka č. 3 – Hodnoty indikátorov IRI za Košický kraj v rokoch 2019 – 2022

Indikátory	2019	2020	2021	2022
HOSPODÁRSKA OBLASŤ				
miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov (%)	68,4	67,6	68,7	72,5
miera evidovanej nezamestnanosti (%) ¹	7,57	10,55	9,98	8,69
podiel uchádzačov o zamestnanie v evidencii nad 24 mesiacov (%) ¹	33,00	27,97	34,88	37,96
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) ³	0	0	772	1 752

počet novovytvorených pracovných miest v odvetví odborných, vedeckých a technických činností (M) ³	0	1 793	0	1 840
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) a tvorivých a umeleckých činností (R) ³	0	0	1 487	1 076
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví dopravy a skladovania (H) ³	1 006	346	0	0
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb (I) a činnosti cestovných agentúr (N) ³	2 965	0	319	503
počet sociálnych podnikov (zamestnávateľov prechodného zamestnania)	18	47	74	83
počet družstiev (počet novovzniknutých družstiev)	11	14	16	10
SOCIÁLNA OBLASŤ				
priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnanca (EUR)	1 179	1 238	1 333	1 416
miera rizika chudoby - 60% medián (%) ¹	16,6	15,8	16,2	20,3
priemerný disponibilný ekvivalentný príjem domácnosti (EUR/mesiac)	670	705	684	693
počet verejných zákaziek realizovaných v koncepte zeleného obstarávania	67	688	939	1 590
počet občianskych združení, neziskových organizácií a nadácií (počet záujmových združení)	2771	2851	3156	2906
podiel prijímateľov sociálnych služieb v kraji na 1000 obyvateľov kraja (%)	8,1	7,9	8,1	9,7
stredná dĺžka života pri narodení u mužov (priemer za posledné 3 roky)	73,47	73,51	72,23	71,88
stredná dĺžka života pri narodení u žien (priemer za posledné 3 roky)	80,47	80,18	78,93	78,61
dojčenská úmrtnosť (%) ¹	8,73	9,45	8,67	8,71
index vzdelanosti pracujúcich EAO	103,8	112,7	116,8	119,0
hrubá miera migračného salda (‰)	-0,42	0,14	-0,23	-1,06
podiel domácností žijúcich v nájme, podnájme (%)	7,7	4,9	3,4	4,5
počet obyvateľov zapojených do dobrovoľníckej činnosti	60 000	60 000	71 000	82 000
počet návštevníkov v múzeách, galériách, divadlách a v knižniciach	1 615 187	846 804	914 437	1 436 724
celkové čisté náklady na 1 návštevníka (múzeá, galérie, divadlá, knižnice) (EUR)	17,6	33,1	31,3	22,1
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ				
podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	85,3	85,8	86,3	86,6
podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	65,7	66,0	67,5	66,4
počet miest v sociálnych zariadeniach na 1000 obyvateľov	8,39	8,76	9,24	9,66
počet lôžok v zdravotníckych zariadeniach na 1000 obyvateľov	6,58	6,60	6,78	6,81
podiel ciest I. a II. triedy vo veľmi dobrom, dobrom a vyhovujúcom stave (%)	63,9	66,8	80,2	73,2
hustota diaľnic a rýchlostných ciest (vrátane privádzačov) (km/tis. km ²)	5,5	5,5	5,5	5,5
počet čistiarní odpadových vôd	96	98	98	96
objem čistených odpadových vôd (tis. m ³)	43 493	47 792	49 823	41 231

objem imisií PM ₁₀ (µg.m ⁻³) ¹	25,8	24,0	26,2	24,9
objem tuhých emisií (t/km ²) ^{1,2}	0,38	0,20	0,07	0,10
objem emisií oxidu siričitého (t/km ²) ^{1,2}	1,03	0,63	0,53	0,67
objem emisií oxidu dusíka (t/km ²) ^{1,2}	1,32	0,93	0,92	1,27
objem emisií oxidu uhoľnatého (t/km ²) ^{1,2}	15,56	10,15	10,45	15,84
podiel elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov z hrubej spotreby elektrickej energie (údaj za SR) (%) ²	21,5	21,9	23,1	22,4
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu materiálovo (%)	22,46	22,78	22,97	-
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu kompostovaním (%)	9,86	10,75	10,68	-
množstvo zhodnoteného komunálneho odpadu (kg/obyv.)	218,38	238,31	255,34	-
separovane zbierané zložky komunálneho odpadu (t)	69 114	94 637	100 828	-
podiel lesných pozemkov na celkovej výmere kraja (%)	39,88	39,92	39,92	39,94
počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	1 055 845	545 839	441 058	732 928

¹ indikátor s negatívnou závislosťou

² údaj za predchádzajúci rok

³ v prípade medziročného poklesu počtu pracovných miest v danom odvetví je v kraji evidovaných 0 miest
Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR SR, MPSVaR SR, VÚC, NCZI, NOC, SSC, SHMÚ, EUROSTAT, SAŽP

Tabuľka č. 4 – Indikátory IRI za Košický kraj, rok 2022

Indikátory	Hodnota	Min hodnota	Max hodnota	Vážená hodnota
HOSPODÁRSKA OBLASŤ				
miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov (%)	72,5	71,9	84,4	0,48
miera evidovanej nezamestnanosti (%) ¹	8,69	3,24	9,98	1,91
podiel uchádzačov o zamestnanie v evidencii nad 24 mesiacov (%) ¹	37,96	12,51	37,96	0,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) ³	1 752	0	3 466	5,05
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví odborných, vedeckých a technických činností (M) ³	1 840	0	2 815	6,54
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) a tvorivých a umeleckých činností (R) ³	1 076	0	4 723	2,28
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví dopravy a skladovania (H) ³	0	0	1 226	0,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb (I) a činnosti cestovných agentúr (N) ³	503	0	1 410	3,57
počet sociálnych podnikov (zamestnávateľov prechodného zamestnania)	83	30	104	7,16
počet družstiev (počet novovzniknutých družstiev)	10	1	20	4,74
SOCIÁLNA OBLASŤ				
priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnanca (EUR)	1 416	1 219	1 903	1,92
miera rizika chudoby - 60% medián (%) ¹	20,3	7,7	22,4	0,95
priemerný disponibilný ekvivalentný príjem domácnosti (EUR/mesiac)	693	671	883	0,69

počet verejných zákaziek realizovaných v koncepte zeleného obstarávania	1 590	457	2 946	3,03
počet občianskych združení, neziskových organizácií a nadácií (počet záujmových združení)	2906	2220	6670	1,03
podiel prijímateľov sociálnych služieb v kraji na 1000 obyvateľov kraja (%)	9,7	9,1	13	1,03
stredná dĺžka života pri narodení u mužov (priemer za posledné 3 roky)	71,88	71,88	75,15	0,00
stredná dĺžka života pri narodení u žien (priemer za posledné 3 roky)	78,61	78,61	81,26	0,00
dojčenská úmrtnosť (%) ¹	8,71	2,52	10,58	1,55
index vzdelanosti pracujúcich EAO	119,0	89,3	134,9	4,34
hrubá miera migračného salda	-1,06	-1,92	6,19	0,71
podiel domácností žijúcich v nájme, podnájme (%)	4,5	3,6	11,3	0,78
počet obyvateľov zapojených do dobrovoľníckej činnosti	82 000	0	100 000	5,47
počet návštevníkov v múzeách, galériách, divadlách a v knižniciach	1 436 724	676 756	2 205 642	3,31
celkové čisté náklady na 1 návštevníka (múzeá, galérie, divadlá, knižnice) (EUR)	22,1	12,5	43,6	2,06
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ				
podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	86,6	82,3	98,6	1,32
podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	66,4	58,8	92,1	1,14
počet miest v sociálnych zariadeniach na 1000 obyvateľov	9,66	9,06	13,02	0,75
počet lôžok v zdravotníckych zariadeniach na 1000 obyvateľov	6,81	4,06	6,81	5,00
podiel ciest I. a II. triedy vo veľmi dobrom, dobrom a vyhovujúcom stave (%)	73,2	58	73,9	4,78
hustota diaľnic a rýchlостných ciest (vrátane privádzačov) (km/tis. km ²)	5,5	5,5	74,1	0,00
počet čistiarní odpadových vôd	96	34	169	2,30
objem čistených odpadových vôd (tis. m ³)	41 231	31527	91592	0,81
objem imisií PM ₁₀ (µg.m ⁻³) ¹	24,9	18,7	24,9	0,00
objem tuhých emisií (t/km ²) ^{1,2}	0,10	0,02	0,11	0,56
objem emisií oxidu siričitého (t/km ²) ^{1,2}	0,67	0,02	1,23	2,31
objem emisií oxidu dusíka (t/km ²) ^{1,2}	1,27	0,10	2,23	2,25
objem emisií oxidu uhoľnatého (t/km ²) ^{1,2}	15,84	0,14	15,84	0,00
podiel elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov z hrubej spotreby elektrickej energie (údaj za SR) (%) ²	22,4	9,7	76,2	0,95
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu materiálovo (%) ²	22,97	16,28	26,06	3,42
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu kompostovaním (%) ²	10,68	10,68	39,06	0,00
množstvo zhodnoteného komunálneho odpadu (kg/obyv.) ²	255,34	214,09	464,11	0,82
separovane zbierané zložky komunálneho odpadu (t) ²	100 828	100 828	180 812	0,00
podiel lesných pozemkov na celkovej výmere kraja (%)	39,94	15,29	56,41	3,00

počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	732 928	647 960	2 819 513	0,20
---	---------	---------	-----------	------

¹ indikátor s negatívnou závislosťou

² údaj za predchádzajúci rok

³ v prípade medziročného poklesu počtu pracovných miest v danom odvetví je v kraji evidovaných 0 miest

Zdroj: Vlastné spracovanie

Výsledok kvantitatívneho zisťovania IRI pozostáva zo súčtu vážených hodnôt všetkých troch oblastí, pričom váhy jednotlivých oblastí boli stanovené nasledovne:

- Hospodárska oblasť (HO) – 25%
- Sociálna oblasť (SO) – 50%
- Environmentálna oblasť (EO) – 25%

Výpočet kvantitatívnej časti ukazovateľa IRI:

$IRI = (0,25 * \Sigma \text{ vážených hodnôt HO}) + (0,5 * \Sigma \text{ vážených hodnôt SO}) + (0,25 * \Sigma \text{ vážených hodnôt EO})$

Tabuľka č. 5 – Hodnoty indikátorov IRI za Košický kraj v rokoch 2019 – 2022

	2019	2020	2021	2022
Hospodárska oblasť	24,38	28,56	26,48	31,73
Sociálna oblasť	23,19	22,25	25,03	26,87
Environmentálna oblasť	27,91	31,75	35,19	29,61
Hodnota IRI	24,67	26,21	27,93	28,77

Zdroj: Vlastné spracovanie

Meranie kvantitatívnej časti IRI dosiahlo v roku 2022 hodnotu **28,77 bodu**, oproti hodnote z roku 2021 vzrástla o 0,78 bodu.

Na celkovú hodnotu IRI má dlhodobý vplyv predovšetkým vývoj hodnoty v hospodárskej oblasti, kde bol v roku 2022 zaznamenaný rast počtu zamestnancov v sledovaných odvetviach. Mierny nárast bol zaznamenaný aj v sociálnej oblasti, predovšetkým vďaka sociálnym službám, rastu počtu návštevníkov kultúrnych zariadení, rastúcemu podielu obyvateľov zapojených do dobrovoľníctva, ako aj rastu počtu verejných zákaziek realizovaných v koncepte zeleného obstarávania. Výrazný pokles možno sledovať v environmentálnej oblasti, kde si Košický kraj síce polepšil svoje postavenie voči ostatným krajom v oblasti nakladania s komunálnym odpadom, ale účet emisií bol opäť horší, čím sa kraj vrátil na úroveň pred pandemickej situácie.

Zoznam skratiek

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
APS	Ambulantná pohotovostná služba
CIZS	Centrá integrovanej zdravotnej starostlivosti
CNIC	Košický klaster nového priemyslu
COVP	Centrum odborného vzdelávania a prípravy
CSR	Spoločenská zodpovednosť (Corporate social responsibility)
DEI	Deinštitucionalizácia
DSS	Domov sociálnych služieb
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo
EIB	Európska investičná banka
EPC	Energy Performance Contracting
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EUROSTAT	Európska štatistika
EÚ	Európska Únia
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce
GLIP	Globálny logistický industriálny park
HDP	Hrubý domáci produkt
ICKK	Inovačné centrum Košického kraja
IDS	Integrovaný dopravný systém
IKT	Informačno-komunikačné technológie
IoT	Internet vecí (angl. Internet of Things) – prepojenie vstavaných zariadení s internetom
IRI	Index regionálnej identity
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
IT	Informačné technológie
KOCR KRT	Krajská organizácia cestovného ruchu Košice región turizmus
KROVaP	Krajská rada pre odborné vzdelávanie a prípravu
KSK	Košický samosprávny kraj
MAS	Miestna akčná skupina
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MSP	Malé a stredné podniky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NPDI	Národný projekt deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NOC	Národné osvetové centrum
NsP	Nemocnica s poliklinikou
ODDZ	Oddelenie zdravotníctva
OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
OP KŽP	Operačný program kvalita životného prostredia
OZE	Obnoviteľné zdroje energie

PHSR KSK 2016 – 2022	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022
PKS	Parita kúpnej sily
PPÚ	Projekt pozemkových úprav
PSK	Prešovský samosprávny kraj
PUM	Plán udržateľnej mobility
RIS	Regionálna inovačná stratégia Košického kraja
SAV	Slovenská akadémia vied
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SDV	Systém duálneho vzdelávania
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SR	Slovenská republika
SOŠ	Stredná odborná škola
SPŠ	Stredná priemyselná škola
SSC	Slovenská správa ciest
SŠ	Stredná škola
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠZ	Špecializované zariadenie
TIP	Terminál integrovanej dopravy
TIP-UPJŠ	Technologicky – Inovačného Parku pri UPJŠ
TUKE	Technická univerzita v Košiciach
UPJŠ	Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
ÚPSVaR SR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
UVLF	Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach
UVP	Univerzitný vedecký park
VÚC	Vyšší územný celok
VZPS	Výberové zisťovanie pracovných síl
ZLPS	Zubno-lekárska pohotovostná služba
ZpS	Zariadenie pre seniorov
ZSSK, a. s.	Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.
Z.z.	Zbierka zákonov
ŽP	Životné prostredie

Kolektív spoluautorov:

Mgr. Katarína Rosičová, PhD.
Ing. Barbora Kováčová
PhDr. Ing. Marcela Jokel'ová
Bc. Henrieta Karašová
Ing. Jana Mesárošová
Ing. Marcela Ondová, PhD.
Mgr. Ján Rudy
Ing. Miroslav Fazekaš, PhD.
JUDr. Ľubomír Mihal
PhDr. Jana Knežová, PhD.
PhDr. Vladimíra Maršaleková
PhDr. Peter Dringuš
Mgr. Andrea Gajdošová
RNDr. Iveta Lazorová
RNDr. Jana Partilová
Mgr. Natália Vince
Mgr. Marián Horenský, PhD.
Ing. Marcela Juhászová, PhD.
Mgr. Mirka Langerová, PhD.
Ing. Julianna Orbán Máté, PhD.
JUDr. Lenka Vargová Jurková

odbor regionálneho rozvoja
odbor regionálneho rozvoja
odbor regionálneho rozvoja
odbor regionálneho rozvoja
odbor regionálneho rozvoja
odbor regionálneho rozvoja
odbor regionálneho rozvoja
odbor dopravy
oddelenie energetiky
odbor kultúry
odbor sociálnych vecí
oddelenie zdravotníctva
odbor školstva
odbor školstva
odbor školstva
odbor školstva
oddelenie športu
Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice
Dobrovoľnícke centrum Košického kraja
EZÚS Via Carpatia
Košice Región Turizmus